
**Zápis z 29. schůze představenstva České advokátní komory (ČAK),
která se konala dne 19. května 2020 online prostřednictvím videokonference**

19. května 2020

PŘÍTOMNI:

JUDr. Vladimír Jirousek	Mgr. Kamil Blažek	JUDr. Petr Čáp
JUDr. Radim Miketa	Mgr. Daniel Mika	JUDr. Irena Schejbalová
JUDr. Monika Novotná	JUDr. Petr Toman, LL.M.	PhDr. Iva Chaloupková
Mgr. Robert Němec	JUDr. Jiří Všečetka	JUDr. Johan Justoň
JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb.	JUDr. Tomáš Herblich	Mgr. Miroslava Sedláčková
JUDr. Antonín Mokrý	JUDr. Jan Mikš	
JUDr. Petr Poledník	JUDr. Bohuslav Sedlatý	
JUDr. Lenka Vidovičová		
JUDr. Michal Žižlavský		

OMLUVENI:

JUDr. Tomáš Sokol	Mgr. Tomáš Matějovský
JUDr. František Smejkal	JUDr. Karel Brückler

Předseda ČAK zahájil tuto schůzi v 10.00 hodin, přivítal přihlášené a přistoupil k projednávání jednotlivých bodů jejího programu.

1) Kontrola úkolů dle zápisu z 28. schůze představenstva + hlasování per rollam po dubnové schůzi představenstva (JUDr. Jirousek, JUDr. Čáp)

1a) Kontrola úkolů dle zápisu z 28. schůze představenstva

K úvodu – Prohlášení ČAK pod písm. A/ a B/: Předseda konstatuje, že obě přijatá prohlášení byla zveřejněna v Advokátním deníku (AD).

K bodu 2a) – Návrh ČAK k vládnímu návrhu zákona o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na nájemce prostor sloužících k uspokojování bytových potřeb byl rozeslán k rukám poslanců jednotlivých stran a hnutí, přitom se konstatuje, že zákon byl přijat pouze při redukování závazných lhůt.

K bodu 2c) – Teritorialita soudních exekutorů – viz samostatný bod programu.

K bodu 2 d) a 2e) - Notářský řád: k novele notářského řádu (tisk č. 793) se vyjádřili JUDr. Smejkal a JUDr. Sokol, přitom legislativnímu odboru ČAK (LO) se ukládá, aby na základě těchto vyjádření připravil pro představenstvo zprávu, která bude zařazena do programu jeho červnového zasedání.

K bodu 2g) – Program Antivirus: stanovisko Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) viz samostatný bod programu.

K bodu 5a) a 5b) – Kleinův palác/Palác Dunaj – náhradní prostory „Myslíkova“: viz samostatný bod programu č. 6a).

K bodu 5d) – Dopis prezidenta Hospodářské komory České republiky (ČR) – žádná vyjádření členů představenstva k uvedenému dopisu nebyla zaslána.

K bodu 5j) – Předseda konstatuje, že informace o advokátních zkouškách a vzdělávacích akcích byla zpracována Zkušební komisí ČAK a zveřejněna v AD a prostřednictvím webových stránek ČAK.

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory bere na vědomí kontrolu úkolů dle zápisu z 28. schůze představenstva.

Počet hlasujících členů představenstva: **10**

PRO: 10

PROTI: 0

ZDRŽEL/A SE: 0

1b) Hlasování per rollam po dubnové schůzi představenstva

V době od 28. schůze představenstva, která se konala 21. dubna 2020, proběhla ve smyslu článku 9 organizačního řádu ČAK tři hlasování představenstva mimo schůzi, která nejsou body jednání 29. schůze představenstva. Těmito hlasováními byla přijata tři usnesení, která se v souladu s článkem 9 odst. 4 organizačního řádu poznamenávají do tohoto zápisu.

I. Představenstvo ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 21. až 23. dubna 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory (ČAK) schvaluje Zásady pro poskytování půjček a sociálních příspěvků ze sociálního fondu ČAK z důvodů souvisejících s nouzovým stavem vyhlášeným usnesením Vlády ČR č. 69/2020 Sb. z 12. března 2020.

Představenstvo České advokátní komory podle článku 17 odst. 2 usnesení Sněmu č. 5/1999 Věstníku, o sociálním fondu České advokátní komory, pověřuje předsedu ČAK, aby rozhodoval o použití prostředků sociálního fondu ČAK dle těchto Zásad ve tříčlenné komisi společně s tajemníkem ČAK a vedoucí hospodářského a organizačního odboru ČAK.

Počet hlasujících členů představenstva: 7

PRO: 6

PROTI: 1

ZDRŽEL/A SE: 0

II. Představenstvo ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 4. až 6. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory určuje za advokátní zkoušky, které se nekonaly v původně stanoveném termínu březen/duben 2020, náhradní termín advokátních zkoušek, a to v jejich písemné části ve dnech 24. až 26. srpna 2020 a ústní části ve dnech 7. a 8. září 2020, popřípadě v Praze také ve dnech 9. a 10. září 2020.

Představenstvo bere na vědomí sdělení předsedy zkušební komise JUDr. Karla Brücklera ze 30. dubna 2020, které je přílohou tohoto usnesení a bude přílohou na konci tohoto zápisu z nadcházející schůze představenstva.

Počet hlasujících členů představenstva: 8

PRO: 8

PROTI: 0

ZDRŽEL/A SE: 0

III. Představenstvo ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 4. až 6. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory schvaluje Prohlášení České advokátní komory k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, které je přílohou tohoto usnesení a bude přílohou na konci tohoto zápisu nadcházející schůze představenstva.

Počet hlasujících členů představenstva: 7

PRO: 7

PROTI: 0

ZDRŽEL/A SE: 0

2) Legislativa (JUDr. Jirousek, JUDr. Sokol, Mgr. Němec, Mgr. Němec, JUDr. Justoň, JUDr. Hoke)

2a) Změna usnesení o prohlášení advokáta o pravosti podpisu

JUDr. Justoň seznámil členy představenstva s návrhem usnesení, kterým se mění usnesení představenstva ČAK č. 4/2006 Věstníku, jímž se stanoví podrobnosti o povinnostech advokáta při činění prohlášení o pravosti podpisu, o vedení evidence o těchto prohlášeních, o vyšším ověření těchto prohlášení a o knize prohlášení o pravosti podpisu (usnesení o prohlášení advokáta o pravosti podpisu), ve znění pozdějších předpisů. Připomíná, že podstata změny spočívá v úpravě článku 6 odst. 1 a článku 10 odst. 3 s tím, že se v obou ustanoveních vypouští povinnost podpisu na přelepce spojující listiny. Opatření úředním razítkem zůstává. Usnesení je přílohou součástí na konci tohoto zápisu.

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory schvaluje Usnesení představenstva České advokátní komory, kterým se mění č. 4/2006 Věstníku, kterým se stanoví podrobnosti o povinnostech advokáta při činění prohlášení o pravosti podpisu, o vedení evidence o těchto prohlášeních, o vyšším ověření těchto prohlášení a o knize prohlášení o pravosti podpisu (usnesení o prohlášení advokáta o pravosti podpisu), ve znění pozdějších předpisů, jež bylo 15. května 2020 zasláno členům představenstva k hlasování mimo schůzi.

Počet hlasujících členů představenstva: 9

PRO: 9

PROTI: 0

ZDRŽEL/A SE: 0

2b) Aktuální informace o legislativě v době nouzového stavu

JUDr. Justoň předložil vládní návrh zákona o mimořádných opatřeních při epidemii onemocněním COVID-19 v r. 2020, včetně informace obsahující jednak vymezení předmětu zákona a zhodnocení ústavnosti návrhu. Informace LO přílohou součástí na konci tohoto zápisu.

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory bere na vědomí materiál s názvem *Informace k návrhu zákona o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 v roce 2020 a o změně některých souvisejících zákonů.*

Počet hlasujících členů představenstva: 10

PRO: 8

PROTI: 1

ZDRŽEL/A SE: 1

2c) Informace o připomínkových řízeních

NEVEŘEJNÁ ČÁST

KONEC NEVEŘEJNÉ ČÁSTI

2d) Informace o jednání Legislativní rady vlády (LRV)

JUDr. Justoň předložil v písemné podobě informaci o programu 237. zasedání LRV a jeho výsledky. Informace je přílohou součástí zápisu.

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory bere na vědomí materiál s názvem *Program 237. zasedání LRV a jeho výsledky.*

Počet hlasujících členů představenstva: **10**

PRO: 10

PROTI: 0

ZDRŽEL/A SE: 0

2e) Program „Antivirus“ – odpověď MPSV na podnět ČAK

JUDr. Novotná připomíná, že v dubnu 2020 zaslala MPSV připomínky a námítky k programu Antivirus týkající se jednak povinného údaje (odhadovaná výše příspěvku), problematiky zahraničních účtů oprávněných osob atd. Na stanovisko adresované za ČAK odpovědělo MPSV prostřednictvím ředitelky Odboru trhu práce a podpory výzkumu a vývoje (JUDr. Veronika Trejbal Sokolská). Odpověď MPSV je přílohou součástí z na konci tohoto zápisu.

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory bere na vědomí odpověď Ministerstva práce a sociálních věcí z 24. dubna 2020 na dopis místopředsedkyně České advokátní komory z 15. dubna 2020.

Počet hlasujících členů představenstva: **10**

PRO: 10

PROTI: 0

ZDRŽEL/A SE: 0

Představenstvo ukládá JUDr. Novotné, aby zvážila případnou reakci a o postupu informovala předsedu ČAK. JUDr. Novotná ještě uvádí, že chyby, na které v dopise MPSV upozornila, byly opraveny, a pokud ještě zaregistrovala určité připomínky tlumočené za PRK Mgr. Němcem, tak tyto do případné odpovědi, adresované MPSV, zapracuje.

2f)

NEVEŘEJNÁ ČÁST

KONEC NEVEŘEJNÉ ČÁSTI

2g) Teritorialita soudních exekutorů – zpráva o jednání s Českou bankovní asociací (ČBA); jednání o dalším postupu ve věci (Mgr. Němec)

Předseda informoval, že dne 14. 5. 2020 proběhlo jednání mezi vedením ČAK (JUDr. Jirousek, Mgr. Němec, JUDr. Čáp, JUDr. Justoň) a zástupcem ČBA Mgr. Hanzlíkem, autorem stanoviska ČBA k legislativním návrhům na zavedení teritoriality soudních exekutorů.

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory bere na vědomí stanovisko České bankovní asociace k návrhům na zavedení teritoriality (místní příslušnosti) soudních exekutorů.

Počet hlasujících členů představenstva: **10**

PRO: 10

PROTI: 0

ZDRŽEL/A SE: 0

3) Matrika (JUDr. Miketa)

3a) Statistika advokátů a advokátních koncipientů

Odbor matriky předkládá statistiku advokátů a advokátních koncipientů ke dni 5. května 2020, která je přílohou součástí na konci tohoto zápisu.

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory bere na vědomí přehledy počtu advokátů (zahraničních, evropských usazených) a advokátních koncipientů ke dni 5. května 2020.

Počet hlasujících členů představenstva: **10**

PRO: 10

PROTI: 0

ZDRŽEL/A SE: 0

4) Odbor výchovy a vzdělávání (OVV)

4a) Informace o náhradním termínu zkoušek mediátora

Ing. Matoušková předkládá písemné oznámení o náhradním termínu zkoušek mediátora v 1. pol. 2020 (3. 6. 2020 ústní část – zrušeno; 26. 6. ústní část – náhradní termín).

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory určuje za zkoušky mediátora, které se nebudou konat v původně stanoveném termínu 3. června 2020, náhradní termín zkoušek mediátora na 26. června 2020.

Počet hlasujících členů představenstva: **10**

PRO: 10

PROTI: 0

ZDRŽEL/A SE: 0

5) Mezinárodní odbor (JUDr. Mokrý, JUDr. Indruchová)

5a) Rakouský případ – prohlášení o pravosti podpisu dle § 25a ZA

Předseda připomněl obsah dopisu předsedy Hornorakouské AK Dr. Mittendorfera ze 14. 4. 2020 (překlad dopisu – viz příloha k písemnému materiálu), kterým byl předseda ČAK informován o kauze týkající se zápisu do rakouského OR a souvisejícího rozsudku rakouského Nejvyššího soudního dvora, který potvrdil nemožnost uznání prohlášení českého advokáta o pravosti podpisu, byť s vyšším ověřením a apostilovaného MZV ČR. Dr. Mittendorfer žádá o součinnost ČAK ve směru řešení dané problematiky tak, aby prohlášení o pravosti podpisu s vyšším ověřením a příslušnou apostilací byly v budoucnu v rámci řízení v Rakousku akceptovány. Rozborem dané problematiky byl pověřen JUDr. Mokrý, který dospěl k závěru, že uznání takového ověřením brání stávající znění Smlouvy o vzájemné pomoci mezi ČR a Rakouskem, v níž je obsažena formulace v tom smyslu, že ověřením advokátem se výslovně

neuznává. JUDr. Mokrý dochází k závěru, že jediné, co lze doporučit, je obrátit se na ministerstva zahraničních věcí obou zemí s tím, že jak ČAK, tak Rakouská advokátní komora navrhnou příslušné změny smluvní úpravy, resp. doplnění bilaterální Smlouvy o právní pomoci mezi ČR a Rakouskem. JUDr. Mokrý je ochoten předjednat celou věc s prezidentem ÖRAK Dr. Wolffem. V návaznosti na rozbor věci učiněný JUDr. Mokrým zpracoval odbor MEZ návrh dopisu předsedovi Hornorakouské advokátní komory, jehož znění se předkládá představenstvu ke schválení. V případě schválení zajistí předseda ČAK odeslání dopisu s tím, že současně pověří JUDr. Mokrého, aby projednal celou záležitost a možnou součinnost postupu s prezidentem ÖRAK Dr. Wolffem. JUDr. Mokrý podá předsedovi zprávu o výsledku tohoto jednání, pokud možno do konce tohoto týdne. Překlad dopisu předsedy Hornorakouské AK je přílohou součástí na konci tohoto zápisu.

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory souhlasí, aby předseda České advokátní komory zaslal předsedovi Hornorakouské advokátní komory odpověď na jeho dopis ze 14. dubna 2020.

Počet hlasujících členů představenstva: **10**

PRO: 9

PROTI: 0

ZDRŽEL/A SE: 1

5b) Výroční zpráva ČAK pro CCBE o stavu právního státu v ČR a Prohlášení ČAK k novele zákona o veřejném zdraví – ohlasy na půdě CCBE

Předseda informoval představenstvo o odeslání tzv. Výroční zprávy ČAK pro CCBE, zpracované JUDr. Mokrým, JUDr. Balíkem, JUDr. Čápem, JUDr. Novákem, LO a Odborem mezinárodních vztahů ČAK (MEZ), která je přílohou součástí tohoto zápisu s tím, že závazný termín k odeslání do CCBE byl 4. května 2020. V návaznosti na problematiku řešenou v rámci výroční zprávy přeložila Mgr. Recová prohlášení ČAK s ohledem na skutečnost, že s daným zadáním, řešeným v rámci výroční zprávy, souvisí. Konstatuje se, že prohlášení mělo velký pozitivní ohlas zejména u kolegů z Law Society a italských kolegů, kteří požádali o možnost užití tohoto prohlášení při řešení obdobných problémů v Británii a Itálii. V dalším předseda odkazuje na písemné zprávy Mgr. Recové.

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory bere na vědomí *Výroční zprávu ČAK pro CCBE o stavu právního státu v ČR a informaci Mgr. Recové o ohlasu zahraničních kolegů na Prohlášení ČAK k novele zákona o ochraně veřejného zdraví.*

Počet hlasujících členů představenstva: **9**

PRO: 9

PROTI: 0

ZDRŽEL/A SE: 0

5c) Evropská legislativa + Aktuality EU COVID 19

JUDr. Indruchová předložila písemnou informaci o stavu evropské legislativy, mj. zaměřené též na pandemii koronaviru. Představenstvo zdůrazňuje, aby tzv. případy gruzínský a litevský, podřazené odd. B materiálu, byly nadále ze strany MEZ sledovány a představenstvo informováno o výsledcích řešení, ať už na půdě CCBE, nebo na půdě OSN. Infomace o stavu evropské legislativy je přílohou součástí na konci tohoto zápisu.

Představenstvo se dále seznámilo s materiálem, zpracovaným stálou zástupkyní ČAK v Bruselu Mgr. Recovou „Aktuality z EU – speciální vydání COVID-19/2020“, který je přílohou součástí zápisu.

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory bere na vědomí materiály s názvem *Evropská legislativa a Aktuality z Evropské unie - speciální vydání COVID-19 1/2020 od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu.*

Počet hlasujících členů představenstva: **10**

PRO: 9

PROTI: 0

ZDRŽEL/A SE: 1

Odboru MEZ se ukládá, aby z písemných Aktualit vyňal a zpracoval věci vhodné pro zveřejnění v Advokátním deníku.

5d) Zpráva JUDr. Maisnera z „Prezidentského kulatého stolu“ pořádaného Law Society of Hong Kong (videokonference)

JUDr. Maisner předložil zprávu o účasti na videokonferenci pořádané Law Society of Hong Kong. Z písemné zprávy se zejména konstatuje, že v rámci uvedeného společenství, jež se účastnilo konference zaměřené mj. na reakci komor na pandemický stav, byla ČAK zařazena do čtvrtiny neaktivnějších komor. Předseda za prezentaci činnosti JUDr. Maisnerovi poděkoval. K tomu JUDr. Mokřý připomíná, že ČAK má jak na evropském, tak mezinárodním

poli velmi dobré postavení ohledně přístupu k ochraně principu právního státu, občanských práv atd. a je v tomto směru vysoce hodnocena.

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory bere na vědomí písemnou zprávu JUDr. Maisnera o účasti na videokonferenci pořádané Law Society of Hong Kong 27. dubna 2020.

Počet hlasujících členů představenstva: **10**

PRO: 10

PROTI: 0

ZDRŽEL/A SE: 0

6) Různé

6a) Nájemní smlouvy „Dunaj“ + informace o stavu stěhování odborů kontrolního, kárného, OVV a matriky (Mgr. Sedláčková, JUDr. Jirousek)

Konstatuje se, že před konáním představenstva rozeslal tajemník ČAK členům a náhradníkům představenstva finální návrh nájemní smlouvy na nebytové prostory v paláci Dunaj (po realizaci rekonstrukce) a informaci o průběhu jednání s pronajímateli, ekonomických a dalších podmínkách nájemních smluv.

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory schvaluje návrh nájemní smlouvy, kterou si Česká advokátní komora pronajme na 30 let prostory specifikované dále v článku I. této smlouvy v Paláci Dunaj, tedy budově č. p. 138 na adrese Národní 10, Praha 1.

Představenstvo ukládá předsedovi České advokátní komory, aby tuto nájemní smlouvu jménem České advokátní komory uzavřel.

Počet hlasujících členů představenstva: **9**

PRO: 6

PROTI: 1

ZDRŽEL/A SE: 2

Mgr. Sedláčková, tajemník a předseda ČAK dále informovali členy představenstva o provedení stěhování odboru výchovy a vzdělávání, oddělení pro věci kárné a kontrolního oddělení do náhradních prostor situovaných v budově v Myslíkově ulici č. 8 s tím, že po provedení kontroly byl konstatován velmi uspokojivý stav náhradních prostor a stav příprav vybavení

seminárních místností a místností pro kárná a jiná řízení. V té souvislosti předseda upozorňuje, že je vhodné, aby se každý z členů představenstva a jeho náhradníků s dočasným působištěm uvedených oddělení a odboru na místě samém seznámil. Členové představenstva vzali rovněž na vědomí, že po určitých vnitřních úpravách se odbor matriky přestěhoval do dvorního traktu Kaňkova paláce.

V návaznosti na výše uvedené informace předložil tajemník ČAK členům představenstva nájemní smlouvu na prostory v budově č. 8 v Myslíkově ulici uzavřenou 29. dubna 2020, přitom zdůrazňuje, že v rámci jednání bylo po dobu náhradního umístění části ČAK sjednáno nájemné v rozsahu 50 % dosavadního nájemného za užívání prostor v paláci Dunaj.

Předseda konstatuje, že **představenstvo** ve smyslu článku 9 organizačního řádu České advokátní komory **přijalo** mimo schůzi s níže uvedenými výsledky hlasování, jež proběhlo ve dnech 15. až 18. května 2020, toto **usnesení**:

Představenstvo České advokátní komory bere na vědomí uzavření nájemní smlouvy č. CZ2040-02-0006, kterou si Česká advokátní komora pronajala na dobu rekonstrukce Paláce Dunaj prostory v budově č. p. 258 na adrese Myslíkova 8, Praha 1.

Počet hlasujících členů představenstva: 7

PRO: 6

PROTI: 1

ZDRŽEL/A SE: 0

Po schválení nájemní smlouvy ze strany představenstva bylo rozhodnuto, že nájemní smlouva bude spolu s odůvodněním předložena Ekonomické sekci Kontrolní rady ČAK.

6b) Stav ve věci Kleinova paláce (JUDr. Schejbalová, JUDr. Jirousek)

NEVEŘEJNÁ ČÁST

KONEC NEVEŘEJNÉ ČÁSTI

6c) Mimořádné představenstvo ČAK – určení termínu a místa (JUDr. Jirousek)

Po diskuzi bylo usneseno, že vhodným termínem pro mimořádné jednání představenstva v průběhu listopadu by byl některý pátek a následující sobota. Předseda uloží Mgr. Sedláčkové zajištění možných termínů, s nimiž obratem seznámí členy představenstva. JUDr. Miketa připomíná, že termín mimořádného jednání představenstva nemusí být vázán na rezervaci konkrétního místa.

Předseda seznámil představenstvo s možným výjezdním zasedáním, jež by nahradilo zasedání původně plánované na květen 2020, a to zasedání na Moravě, konané ve dnech 18. – 20. října s tím, že pro některé by bylo možno zajistit ubytování už od pátku či soboty. Členové představenstva se vyzývají, aby se k možnému výjezdnímu zasedání, zdali ano, nebo ne, vyjádřili nejpozději do konce tohoto týdne k rukám L. Vobořilové na sekretariát ČAK.

JUDr. Mikš připomíná, že společné výjezdní zasedání kontrolní rady, kárné komise a odvolací kárné komise se koná v termínu od 21. do 23. října 2020.

6d) Termíny dalších řádných schůzí představenstva v roce 2020 (JUDr. Jirousek)

Byl schválen termín červnové schůze představenstva, která se bude konat 15. a 16. června 2020 v Kaňkově paláci v Praze. Termíny schůzí představenstva ve druhém pololetí 2020 budou stanoveny na červnové schůzi.

Předseda konstatoval, že veškeré body programu byly projednány, poděkoval přítomným za účast a schůzi představenstva, jež proběhla online prostřednictvím aplikace MS Teams, ukončil ve 12.15 hodin.

Zapsala: Bc. Lenka Vobořilová

Správnost zápisu ověřil: JUDr. Petr Čáp

Vážené kolegyně, vážení kolegové,
vážení advokátní koncipienti,

v návaznosti na usnesení poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na prodloužení nouzového stavu prozatím do 17.5.2020, k navazujícím očekávaným opatřením podle zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví, a Informací ze dne 10. března, 13. března a 14. března 2020, Česká advokátní komora zvážila veškeré možnosti, a v přesvědčení, že stanovená omezení v následujících týdnech umožní konání advokátních zkoušek, přijala následující rozhodnutí:

- 1) **Stanovuje se náhradní termín** konání advokátních zkoušek za nekonané advokátní zkoušky v původním termínu březen/duben 2020, a to písemné části ve **dnech 24. až 26. srpna 2020** a ústní části ve **dnech 7. a 8. září 2020**, popř. v Praze také ve **dnech 9. a 10. září 2020**. Přihlášení advokátní koncipienti na původní termín březen/duben 2020 budou automaticky zařazeni na tento stanovený termín, o čemž budou včas a řádně vyrozuměni.
- 2) Advokátní koncipienti, přihlášení na konání advokátních zkoušek v původním termínu květen/červen 2020, budou **zařazeni na řádný termín** konání advokátních zkoušek v září/říjen, a to písemné části ve **dnech 21. – 23. září 2020** a ústní části ve **dnech 5. a 6. října 2020**, popř. v Praze také ve **dnech 7. a 8. října 2020**. Přihlášení advokátní koncipienti na původní termín květen/červen 2020 budou automaticky zařazeni na tento stanovený termín, o čemž budou včas a řádně vyrozuměni. Na tento termín budou také podle možnosti a kapacity zařazeni uchazeči, kteří se přihlásí do 14. července 2020.
- 3) Uznávací zkoušky a Zkoušky způsobilosti se konají v řádně vyhlášených termínech.
- 4) Termín písemného vstupního testu Advokátních zkoušek se ze dne 8. června 2020 přesunuje na **termín ve dnech 22. – 24. června 2020**, termíny pro podání přihlášek se posunují, a to přihláška se žádostí o uznání jiné právní praxe do 11. května 2020 a přihláška bez žádosti o uznání jiné právní praxe do 14.5.2020. Přihlášení a registrovaní uchazeči budou informováni Odborem výchovy a vzdělávání a budou včas vyrozuměni.
- 5) Termín konání Plenárního zasedání Zkušební komise ČAK bude stanoven po 31. srpnu 2020 s ohledem na vývoj situace a platná omezení.
- 6) O případných dalších změnách bude průběžně rozhodováno s ohledem na stanovená omezení.
- 7) S ohledem na stěhování Odboru výchovy a vzdělávání do nových prostor, prosíme o kontaktování pracovníků do 17.5.2020 pouze telefonicky či e-mailem.

Praha, dne 30. dubna 2020

JUDr. Karel Brückler
předseda zkušební komise

Prohlášení České advokátní komory k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Vedení České advokátní komory si je plně vědomo apolitického charakteru výkonu veřejné správy, která byla komoře zákonem delegována pro úsek advokacie. Tato skutečnost však není a nemůže být pro reprezentaci největšího právního stavu překážkou důrazného odmítnutí politicky motivovaného pokusu o legislativní zásah do základních principů právního státu. Takovým pokusem je nepochybně vládní návrh novely zákona o ochraně veřejného zdraví vkládající do rukou jednoho člena vlády protiústavní a parlamentem nekontrolovatelnou pravomoc omezovat občanská práva, a to za účinnosti právního režimu umožňujícího v krizových situacích relevantní postup odpovídající zásadám zastupitelské demokracie.

1. Pandemie COVID-19 je jistě důvodem pro intenzivní ochranu obyvatelstva před šířením nakažlivé choroby prostřednictvím vládních opatření i legislativních změn, ovšem je potřeba si uvědomit, že i v takto vypjatou dobu je potřeba respektovat ústavní dělbu moci zakotvenou Ústavou ČR v rámci fungujícího právního státu postaveného na demokratických principech a nepřicházet s řešením, které se těmito zásadám přičí. V opačném případě se lze snadno dostat ke svévoli moci výkonné, která se pokouší obejít systém brzd a protiváh tak, aby nepodléhala kontrole moci zákonodárné. A něco takového reálně hrozí při přijetí shora zmíněného návrhu zákona.

2. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, stanoví možnost omezení základních práv a svobod za trvání nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu. Jde o oprávnění vlády omezit taxativně vypočtená základní práva a svobody. Toto ustanovení vychází z čl. 6 odst. 1 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, v němž je stanoveno: „Nouzový stav se může vyhlásit jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území. Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají. Podrobnosti stanoví zákon.“ Podle čl. 5 odst. 1 ústavního zákona o bezpečnosti ČR vláda může vyhlásit nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.

3. Nouzový stav je ústavním zákonem o bezpečnosti koncipován pro relativně úzce a přesně vymezené krizové situace, respektive poruchy normality, jejichž průběh a vhodná opatření k nápravě lze alespoň částečně předem předvídat. Ústavní zákon o bezpečnosti umožňuje dle čl. 5 vyhlásit nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Mezi možné důvody tedy náleží nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožuje životy nebo zdraví. Článek 6 ústavního zákona o bezpečnosti pak definuje náležitosti vyhlášení nouzového stavu, jeho časové omezení, možnosti jeho prodloužení a konstatuje způsob skončení jeho platnosti. Taktéž vládě stanoví povinnost vymezit, jaká práva podle zvláštního zákona se omezují a jaké povinnosti se ukládají. Tímto zvláštním zákonem je krizový zákon, který stanoví konkrétní podoby povinností, které je možné ukládat, a opatření, která je možné přijímat, včetně výčtu základních práv, která mohou být omezena.

4. Z výše uvedeného je zřejmé, že český právní řád pamatuje na nezbytnost právního řešení mimořádných situací majících natolik razantní dopad na život ve společnosti, že je dán důvod k vyhlášení nouzového stavu. Zároveň krizový zákon na základě ústavního zákona o bezpečnosti ČR vymezuje konkrétní krizová opatření, která mají směřovat k řešení nastalé krizové situace a ke zmírnění nebo odstranění následků způsobených krizovou situací a mají chránit základní chráněné hodnoty, tj. život a zdraví obyvatel a jejich majetek. Neexistuje zde tedy žádné právní vakuum, při němž by nebylo určeno, jakým způsobem a kdo má přijímat omezující opatření. Ústavodárce i zákonodárce s možným vznikem těchto mimořádností jasně počítal, a proto upravitel pravomoci státních orgánů, respektive rozsah použitelných opatření, pro tyto případy.

5. Vyhlášení nouzového stavu automaticky neznamená omezení základních práv a svobod. Naopak výkon některých práv je i v době mimořádných stavů hoden maximální ochrany (typicky svobody projevu), neboť může být prostředkem ochrany před zneužitím mimořádné situace výkonnou mocí. Ostatní práva pak mohou být v nezbytném a přiměřeném rozsahu omezena za účelem dosažení sledovaného cíle, tj. odstranění příčin či následků mimořádné situace.

6. Navrhované znění novely zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, je naprosto zřejmou aktivitou výkonné moci, která zasahuje do výše popsaného systému a může vést ke zneužití mimořádné situace.

7. Jak již bylo vyjádřeno v rozsudku Městského soudu č. j. 14 A 41/2020 ze dne 23. dubna 2020, je naprosto klíčové, aby právě v těchto případech orgány veřejné moci lpěly na pravidlech, která určují chování jednotlivých aktérů při mimořádných stavech, neboť pouze tak bude zajištěno, že i při ohrožení státu a jeho obyvatel bude v maximální možné míře zachován též právní stát. Nelze brát ze zřetele, že jakákoli krize značného rozsahu může mít negativní dopad nejenom na zdraví obyvatel či hospodářství státu, nýbrž může negativně zasáhnout též podobu státu jako státu právního a demokratického.

8. Je zřejmé, že v době mimořádného stavu nastává právně výjimečný, až nouzový režim, který dočasně do určité míry vyřazuje z účinnosti některá „normální“ ústavní a zákonná pravidla. Nejenom že mohou být omezena základní práva a svobody, nýbrž také rozhodovací pravomoci jsou soustředěny v ruku výkonné moci, a to na úkor moci zákonodárné. Tento zcela výjimečný stav (který je ale legislativně upraven a předvídan), nelze za žádných okolností měnit, respektive právně zakotvit do zákona o ochraně veřejného zdraví pro účely doby po skončení nouzového (tj. krizového) stavu.

9. Navrhované ustanovení § 69 zákona o ochraně veřejného zdraví týkající se mimořádných opatření při epidemii a nebezpečí jejího vzniku není absolutně v souladu se zakotvenými ústavními principy, potažmo s principy právního státu. Tak jak je novelizované ustanovení navrhováno, dává Ministerstvu zdravotnictví „nástroje“ razantně redukovat práva občanů a ukládat jim mimořádné povinnosti mimo ústavní režim předvídaný shora citovanými zákony se silnou ingerencí moci výkonné. Takováto opatření totiž právní řád spojuje s krizovým stavem, respektive s ústavním zákonem o bezpečnosti ČR a na něj navazujícím krizovým zákonem. Je naprosto nezbytné dodržovat dané ústavněprávní záruky a jasně mantinely, ve kterých se výkonná moc smí pohybovat.

10. Předkládací zpráva k návrhu zákona argumentuje nutností daného návrhu, vycházející z dosavadních zkušeností související s epidemickým šířením onemocnění COVID-19 a upřesnění a rozšíření v zákoně již zakotvená mimořádná opatření k předcházení nebo odvracení bezprostředních dopadů případné epidemie na zdraví obyvatel ČR. Zákon o ochraně veřejného

zdraví již v současné době obsahuje v § 69 odst. 1 výčet mimořádných opatření, která lze nařídit v případě epidemie nebo nebezpečí jejího vzniku. Mají-li být tato opatření provedena celostátně nebo na území několika krajů, je dle § 80 odst. 1 písm. g) zákona o ochraně veřejného zdraví příslušné k jejich nařízení Ministerstvo zdravotnictví. Tyto kompetence Ministerstva zdravotnictví nemají spojitost s nouzovým stavem a lze je využít pro řešení jakékoliv epidemie nebo při nebezpečí vzniku epidemie [srov. § 95 zákona o ochraně veřejného zdraví, v němž je výslovně upravena zvláštní kompetence Ministerstva zdravotnictví vázaná na vyhlášení krizového stavu, včetně nouzového stavu; ustanovení § 69 odst. 1 ve spojení s § 80 odst. 1 písm. g) zákona o ochraně veřejného zdraví takto podmíněna nejsou]. Orgán ochrany veřejného zdraví se při výběru opatření řídí primárně nezbytností jejich přijetí s ohledem na zmožení epidemie či zabránění jejího vzniku. I s ohledem na to je třeba mimořádná opatření volit jen v nezbytném rozsahu a podle zásady přiměřenosti a subsidiarity. Vždy je třeba volit méně omezující opatření, pokud ještě stále vede ke sledovanému cíli a dát mu přednost před opatřením omezujícím více. Rovněž je nezbytné řádné odůvodnění přijatých mimořádných opatření nejen důvody epidemiologickými, ale v souvislosti s jejich nezbytností vzhledem ke stanovenému cíli. Upravuje se možnost požádat o součinnost Policii ČR. Místní příslušnost orgánu ochrany veřejného zdraví se v tomto případě řídí místem výskytu infekčního onemocnění. Veškerá opatření, která dle současně platného zákona o ochraně veřejného zdraví může Ministerstvo zdravotnictví vykonávat, NEMAJÍ souvislost s takto velkým rozsahem omezení základních práv a svobod, jako tomu je u navrhované novely daného ustanovení a ani to nemůže být takto významný precedent, jakožto reakce na současný stav v ČR. A to nejenom z důvodu toho, že současná právní úprava poskytuje dostatečné nástroje k zabezpečení mimořádných okolností, při dodržení rozdělení dělby moci a ústavněprávních limitů, ale i z toho důvodu, že právní kroky, které byly vládou v dané situaci činěny, jsou předmětem kritiky odborné veřejnosti i soudního přezkumu, a tudíž není možné, aby i přes tento fakt byly následující kroky zlegalizovány, respektive legitimizovány danou novelou.

11. Zcela odmítáme tvrzení důvodové zprávy (bod B), ve které se hodnotí soulad navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem, s mezinárodními smlouvami a s právem Evropské unie. V odstavci č. 1 je konstatováno, že „pro posouzení souladu navrhované změny s ústavním pořádkem bylo přihlíženo především k ústavnímu zákonu č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava“), a dále pak k usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina“). V tomto ohledu nebyl zjištěn žádný rozpor“.

12. Naopak spatřujeme velký rozpor s navrhovaným zněním ustanovení § 69 zákona o ochraně veřejného zdraví, neboť zcela obchází daný ústavní režim, ústavněprávní záruky a mantinely, ve kterých se výkonná moc má pohybovat a uplatňovat svoji moc. Opatření obecné povahy se nemůže dotýkat principiálních základních práv, na kterých je vystaven ústavní pořádek České republiky. Takováto mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví by byla zcela v rozporu se základními ústavními hledisky, které při tvorbě (vydávání) aktů musí být v každém případě zohledněny. Jedná se především o danou dělbu moci jednotlivých mocí v právním státě, úctu k právům a svobodám, legalitu, legitimitu, proporcionalitu, kompenzaci vzniklé újmy či škody atd. Přijetím dané novely zákona o ochraně veřejného zdraví lze mít zásadní pochybnosti o jejich dodržení. Navrhované ustanovení § 69 cit. zákona umožňuje exekutivě zásadním způsobem zasahovat do základních práv jednotlivců zaručených Listinou základních práv a svobod. Rozhodně daným ustanovením není splněn respekt k limitům pravomocí svěřeným moci výkonné po dobu nouzového stavu natož, mimo rámec nouzového stavu.

Česká advokátní komora proto varuje před předmětným návrhem zákona, neboť v jeho aktuální podobě jde o návrh způsobilý zasáhnout do stávajících ústavně konformních nástrojů opírajících se o dělbu moci v rámci právního státu. Skutečnost, že moc zákonodárná limituje konkrétní pravomoci moci výkonné, není ospravedlnitelným důvodem pro takovou změnu zákona, která by moc zákonodárnou obcházela a stavěla ji na vedlejší kolej. Takovýto postup by byl v rozporu s ústavním rámcem.

Praha 4. 5. 2020

Návrh

USNESENÍ PŘEDSTAVENSTVA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

ze dne2020,

kterým se mění usnesení představenstva České advokátní komory č. 4/2006 Věstníku, kterým se stanoví podrobnosti o povinnostech advokáta při činění prohlášení o pravosti podpisu, o vedení evidence o těchto prohlášeních, o vyšším ověření těchto prohlášení a o knize prohlášení o pravosti podpisu (usnesení o prohlášení advokáta o pravosti podpisu), ve znění pozdějších předpisů

Představenstvo České advokátní komory se usneslo podle § 25a odst. 6 a § 44 odst. 4 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, takto:

Čl. I

Změna usnesení č. 4/2006 Věstníku

Usnesení představenstva České advokátní komory č. 4/2006 Věstníku, kterým se stanoví podrobnosti o povinnostech advokáta při činění prohlášení o pravosti podpisu, o vedení evidence o těchto prohlášeních, o vyšším ověření těchto prohlášení a o knize prohlášení o pravosti podpisu (usnesení o prohlášení advokáta o pravosti podpisu), ve znění pozdějších předpisů, se mění takto:

1. V čl. 6 odstavec 1 zní:

„(1) Skládá-li se listina z několika listů nebo archů, je třeba všechny listy, popřípadě archy, pevně spojit; spojení se provede sešitím, které se přelepí. Přelepka se opatří otiskem razítka advokáta (čl. 5 odst. 6) z obou stran tak, že část otisku razítka je otištěna na listině nebo archu.“

2. V čl. 10 odstavec 3 zní:

„(3) Listina s vyšším ověřením musí být pevně spojena s listinou nebo listinami opatřenými prohlášením; spojení se provede sešitím, které se přelepí. Přelepka se opatří otiskem úředního razítka⁴⁾ z obou stran tak, že část otisku úředního razítka je otištěna na listině.“

Čl. II

Účinnost

Toto usnesení nabývá účinnosti třicátým dnem po jeho vyhlášení ve Věstníku České advokátní komory.

JUDr. Vladimír Jirousek, v. r.

předseda
České advokátní komory

Úplné znění dotčených ustanovení s vyznačením navrhovaných změn

ČÁST DRUHÁ VYŠŠÍ OVĚŘENÍ

Čl. 10

(1) Na žádost osoby, která prokáže právní zájem na použití prohlášení jako veřejné listiny též mimo území České republiky, opatří Komora prohlášení učiněné v souladu se zákonem a tímto usnesením svým vyšším ověřením v českém jazyce podle vzoru, který je uveden v příloze č. 3 k tomuto usnesení (dále jen „vyšší ověřením“).

(2) Vyšší ověřením provádí jménem Komory předseda Komory nebo jím pověřený místopředseda Komory anebo tajemník Komory.

~~(3) Listina s vyšším ověřením musí být pevně spojena s listinou nebo listinami opatřenými prohlášením; spojení musí být přikryto uzávěrou, opatřenou úředním razítkem Komory a podpisem toho, kdo vyšší ověřením provedl, a to tak, aby úřední razítko Komory a podpis byly vždy umístěny zčásti na uzávěře a zčásti na listině samé. Na úředním razítku Komory je vyznačen malý státní znak a vzhled razítka a údaje na něm uvedené musí odpovídat příslušnému právnímu předpisu⁴⁾.~~

(3) Listina s vyšším ověřením musí být pevně spojena s listinou nebo listinami opatřenými prohlášením; spojení se provede sešitím, které se přelepí. Přelepka se opatří otiskem úředního razítka⁴⁾ z obou stran tak, že část otisku úředního razítka je otištěna na listině.

(4) Komora vyměřuje a vybírá za vyšší ověřením správní poplatek ve výši stanovené příslušnými právními předpisy; poplatek se platí kolkovou známkou⁵⁾. Provedení vyššího ověřením zaznamená Komora v knize evidence vyšších ověřením, která je vedena v sídle Komory. Závazný obsah knihy evidence vyšších ověřením stanoví předseda Komory.

4) § 6 zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů.

5) Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

Odůvodnění

Jedná se o legislativně technickou změnu, která nastavuje obdobná pravidla při spojování vyššího ověřením s listinou opatřenou prohlášením jako v případě spojování listin podle zákona o ověřování (§ 21 zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů. Spojení se provede sešitím, které se přelepí papírovou přelepku. Ta se následně opatří otiskem úředního razítka, jehož náležitosti stanoví zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (aniž by bylo potřeba ve stavovském předpisu uvádět náležitosti úředního razítka Komory – ty stanoví zákon pro všechny správní orgány jednotně). Přelepka se již nebude podepisovat, neboť jde o nadbytečný administrativní úkon, který v zákoně o ověřování rovněž absentuje a není důvod, proč by tomu mělo být u vyššího ověřením prováděném komorou jinak.

Informace

k návrhu zákona o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 v roce 2020 a o změně některých souvisejících zákonů

I. Úvod

Vláda ČR předložila návrh zákona o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 v roce 2020 a o změně některých souvisejících zákonů. Zákon navazuje na původní úmysl vlády předložit Parlamentu novelu zákona o ochraně veřejného zdraví, která měla rozšířit pravomoci orgánů ochrany veřejného zdraví (zejm. Ministerstvu zdravotnictví a krajským hygienickým stanicím) pro boj s epidemií nemoci COVID-19 i pro období po skončení nouzového stavu. Tento návrh zákona se stal předmětem ostré kritiky z hlediska ústavnosti (včetně vyjádření Komory), neboť přiznával orgánům ochrany veřejného zdraví oprávnění vydávat zákaz činností nebo poskytování služeb, jejichž prostřednictvím by mohlo být šířeno infekční onemocnění, což se dotýká celé řady základních lidských práv a svobod. Na základě této kritiky bylo od úmyslu přijmout novelu zákona o ochraně veřejného zdraví upuštěno; namísto toho byl předložen návrh zákona o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 v roce 2020 a o změně některých souvisejících zákonů.

II. Předmět zákona

Smyslem navrhovaného zákona je upravit zákonné mantinely pro vydávání opatření, která by měla za účelem zamezení dalšího šíření onemocnění COVID-19 omezovat některé činnosti či poskytování služeb, které jsou z pohledu epidemiologického rizikovými, případně naopak nařídít nějakou činnost, která by bránila šíření tohoto onemocnění, a to v rozsahu, na nějž zákon o ochraně veřejného zdraví dosud nepamatuje. Tím se zároveň nevylučuje postup podle zákona o ochraně veřejného zdraví; mimořádná opatření tak budou moci být nadále vydávána i podle zákona o ochraně veřejného zdraví, a to podle toho, co bude třeba mimořádným opatřením regulovat.

Pro zajištění větší transparentnosti a jisté garance přiměřenosti regulace se navrhuje zakotvit režim, kdy by opatření vydávaná podle tohoto zákona podléhala předchozímu schválení vládou. Současně se navrhuje zahrnout pod tento režim i mimořádná opatření podle zákona o ochraně veřejného zdraví vydávaná s celostátní působností za stejným účelem.

Zákon je koncipován jako dočasný, určený pouze pro řešení stávající epidemie COVID-19 do konce roku 2020. Lze však předpokládat, že Ministerstvo zdravotnictví přistoupí v brzké době ke komplexnější novele zákona o ochraně veřejného zdraví, jak vyplývá z důvodové zprávy: „*Důvodem [dočasnosti] je, že je třeba reagovat na dosavadní zkušenosti s vývojem epidemie COVID-19 a dostupné vědecké poznatky o onemocnění jako takovém a v čase co nejkratším zajistit adekvátní prostředky pro řešení této epidemiologické situace, které však nemusejí být snadno zobečnitelné a přenositelné pro jiné epidemie, které mohou přijít. Je zřejmé, že právní úprava mimořádných opatření při epidemii nebo nebezpečí jejího vzniku obsažená v zákoně o ochraně veřejného zdraví vyžaduje systémovou revizi, a to jak z hlediska obsahu mimořádných opatření, tak procesu jejich vydávání. Takovou koncepční změnu, která vyžaduje řádné posouzení všech souvislostí, však není možné provést v daném čase.*“

Návrh zákona stanoví oprávnění Ministerstva zdravotnictví nařídít mimořádné opatření s celostátní působností, kterým přikáže určitou činnost přispívající k naplnění uvedeného účelu, nebo zakáže nebo omezí určitě činnosti nebo služby, jejichž výkonem by mohlo být šířeno onemocnění COVID 19, anebo stanoví podmínky provádění takových činností nebo poskytování takových služeb. Zároveň návrh zákona vymezuje mimořádná opatření, kterými jsou:

- a) omezení veřejné dopravy nebo stanovení podmínek jejího provozování,
- b) omezení činnosti obchodní nebo výrobní provozovny nebo provozu obchodního centra nebo stanovení podmínek pro jejich provoz,
- c) omezení provozování holičství, kadeřnictví, pedikúry, manikúry nebo solária, poskytování kosmetických, masérských, regeneračních nebo rekondičních služeb nebo provozování živnosti, při níž je porušována integrita kůže, nebo stanovení podmínek jejich provozování nebo poskytování,
- d) omezení provozování přírodního nebo umělého koupaliště nebo sauny nebo stanovení podmínek pro jejich provoz,
- e) zákaz nebo omezení konání veřejných nebo soukromých akcí, při nichž dochází ke kumulaci osob na jednom místě, nebo stanovení podmínek jejich konání snižujících riziko přenosu onemocnění COVID-19, včetně stanovení maximálního počtu fyzických osob, které se jich mohou účastnit; zákaz nelze vztáhnout na schůze, zasedání a podobné akce ústavních orgánů, orgánů veřejné moci, soudů a jiných veřejných nebo soukromých osob, které se konají na základě zákona, a shromáždění podle zákona o právu shromažďovacím,
- f) omezení výuky nebo jiného provozu vysoké školy nebo stanovení podmínek pro výuku nebo jiný provoz vysoké školy,
- g) příkaz poskytovatelům zdravotních služeb vyčlenit věcné, technické nebo personální kapacity ve zdravotnických zařízeních,
- h) zákaz nebo omezení návštěv ve zdravotnických zařízeních, zařízeních sociálních služeb nebo ve věznicích,
- i) příkaz používat ochranné, mycí, čistící nebo dezinfekční prostředky a další protiepidemická opatření,
- j) příkaz poskytovatelům zdravotních služeb nebo poskytovatelům sociálních služeb v týdenním stacionáři, domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem poskytnout ministerstvu informace z jejich činnosti za účelem nastavení protiepidemických opatření.

Osobám, na něž se mimořádné opatření vztahuje, se ukládá povinnost se jimi řídit, a to pod sankcí pokuty až do výše 3 mil. Kč.

Mimořádná opatření je ministerstvo oprávněno nařídit pouze v nezbytně nutném rozsahu a na nezbytně nutnou dobu, a to po předchozím souhlasu vlády (nejedná-li se o případ nebezpečí z prodlení – v takovém případě může ministerstvo vydat mimořádné opatření samo s tím, že vláda jej musí do 48 hodin schválit, jinak pozbude platnosti).

Mimořádné opatření vydá ministerstvo jako opatření obecné povahy dle správního řádu.

III. Zhodnocení ústavnosti návrhu zákona

Oproti předchozímu návrhu novely zákona o ochraně veřejného zdraví nepředstavuje předmětný zákon tak razantní zásah do základních lidských práv a svobod. Vymezení mimořádných opatření je totiž koncipováno výrazně mírněji, a to tak, aby jejich prostřednictvím nemohlo dojít k dramatickému plošnému omezení základních práv a svobod. Oproti rozsáhlému oprávnění orgánů ochrany veřejného zdraví dle novely zákona o ochraně veřejného zdraví, které jim skrze zákaz nejrůznějších činností

umožňovalo výrazným způsobem zasáhnout do ústavních práv a svobod, upravuje předmětný návrh zákona především omezení určitých činností, a to v rozsahu, který nepřesahuje nezbytnou míru (s ohledem na sledovaný účel, kterým je zamezení šíření nakažlivé choroby v rámci probíhající epidemie nemoci COVID 19).

Návrh zákona tak pracuje na principu dvojstupňovosti – pokud by v případě negativního epidemiologického vývoje nepomohlo vydání mimořádných opatření podle předmětného zákona (nebo podle zákona o ochraně veřejného zdraví) a v důsledku toho by vznikla potřeba výrazněji omezit základní práva a svobody, musela by vláda přistoupit k opětovnému vyhlášení nouzového stavu a teprve v jeho rámci případně závažnějším způsobem zasáhnout např. do svobody pohybu a pobytu, shromažďovacího práva či práva na podnikání v souladu s krizovým zákonem.

Mimořádná opatření podle předloženého zákona tak sice bude možné vydávat bez ohledu na vyhlášení nouzového stavu, neboť se jedná z hlediska jejich charakteru o jiná opatření než ta, která jsou vydávána podle krizového zákona, nicméně nebude jimi moct dojít k omezení základních lidských práv a svobod (resp. nikoli nad míru nezbytně nutnou, jak odpovídá stávající právní úpravě dle zákona o ochraně veřejného zdraví). Tomu odpovídá i rozdílná povaha obou opatření – krizová opatření jsou vydávána ve formě rozhodnutí vlády, která Ústavní soud ve svém usnesení spis. zn. Pl. ÚS 8/20 posoudil jako zvláštní druh právního předpisu (právní předpis *sui generis*). Oproti tomu mimořádná opatření podle předmětného zákona (ale i podle zákona o ochraně veřejného zdraví) jsou vydávána ministerstvem jako opatření obecné povahy; podle § 171 až 174 správního řádu je opatření obecné povahy vymezeno jako správní akt s konkrétně vymezeným předmětem a s obecně určenými adresáty (nikoli s konkrétními adresáty a abstraktním předmětem). Vztahuje se tedy vždy k určité konkrétní situaci v oblasti veřejné správy, přičemž okruh adresátů je vymezen obecně, nelze je předem a kompletně určit. Od právního předpisu se liší tím, že není obecné, upravuje jedinečnou věc; od správního rozhodnutí se liší zase tím, že nesměřuje vůči konkrétní osobě (osobám). Tomu odpovídá rovněž případná forma obrany proti nezákonnému opatření.

IV. Závěr

Návrh zákona nevyvolává nebezpečí ohrožení ústavních práv a svobod jako v případě předchozího návrhu novely zákona o ochraně veřejného zdraví. V souladu s předchozí kritikou protiústavnosti spočívá návrh na principu dvojstupňovosti, kdy vydávání mimořádných opatření Ministerstva zdravotnictví bude moci být aplikováno pouze v rámci rozsahu dosavadních oprávnění podle zákona o ochraně veřejného zdraví, zatímco zásahy do ústavních práv a svobod budou (případně) prováděny dle stávající úpravy (tj. podle krizového zákona).

Program 237. zasedání LRV a jeho výsledky

14. 5. 2020

- 1. Návrh zákona o zálohovaném výživném na nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o zálohovaném výživném)**
- 2. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony**

V době redakční uzávěrky nebyly výsledky jednání LRV známy.

JUDr. Veronika Trejbal Sokolská
ředitelka odboru trhu práce a podpory výzkumu a vývoje

29. **SCHŮZE**
19-05-2020 LEG E
PŘEDSTAVENSTVA ČAK

V Praze dne 24. 4. 2020
Č. j.: MPSV-2020/77105-414/1

Vážená paní místopředsedkyně,

Ministerstvu práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) bylo dne 15. 4. 2020 doručeno Vaše podání. K tomu Vám sděluji následující.

Předně bych Vám ráda poděkovala za podněty, které jste nám zaslala s cílem zefektivnit podporu poskytovanou zaměstnavatelům v rámci Cíleného programu podpory zaměstnanosti (dále jen „program Antivirus“). K jednotlivým bodům pak uvádím:

1) Odhadovaný výše příspěvku jako povinný údaj žádosti

Odhad předpokládané výše příspěvku, který musí zaměstnavatel povinně v žádosti uvést, je ze strany Úřadu práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“) vyžadován čistě jako informativní. Údaj slouží k zefektivnění finančního řízení programu Antivirus. Pro MPSV a ÚP ČR je nezbytné získávat průběžnou informaci o předpokládané potřebě finančních prostředků tak, aby tyto mohly být průběžně uvolňovány ze státního rozpočtu a přidělovány konkrétním pracovištím ÚP ČR. Původně nepovinný údaj však žadatelé o příspěvek nevyplňovali a ztrácel tak vypovídací hodnotu. Ubezpečuji Vás, že se jedná o čistě informativní údaj, který není pro zaměstnavatele ani ÚP ČR nijak závazný a nepromítá se do dohody o poskytnutí příspěvku. Z tohoto důvodu není ani nutné, aby zaměstnavatel vyčkával do vyúčtování mezd, může uvést skutečně pouze předběžný odhad nákladů podle toho, jak plánuje pro své zaměstnance rozvržení směn.

Zahraniční účet v žádosti o příspěvek

Podmínkou poskytnutí příspěvku je jeho vyplacení na český bankovní účet, a to i přes to, že vstup zahraničních subjektů do programu Antivirus není vyloučen. O této skutečnosti jsou zaměstnavatelé informováni v aktualizované verzi Manuálu pro zaměstnavatele, která je již zveřejněna na webových stránkách MPSV.

Písařská chyba v části G. žádosti o příspěvek

Tato chyba byla již odstraněna.

Souběh hmotné podpory na vytváření nových pracovních míst a hmotné podpory na rekvalifikaci nebo školení nových zaměstnanců v rámci investiční pobídky s příspěvkem v programu Antivirus

Souběh poskytování hmotné podpory na vytváření nových pracovních míst poskytované podle § 111 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a příspěvku z programu Antivirus je umožněn. Zaměstnavatel

Ministerstvo práce a sociálních věcí
Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2
tel.: +420 221 923 315, ISDS: sc9aavg
e-mail: petra.jizbova@mpsv.cz, www.mpsv.cz

však nemůže pro účely čerpání hmotné podpory vykázat náhrady mezd včetně povinných odvodů, na něž mu byl poskytnut příspěvek v rámci programu Antivirus. Současně nemůže pro účely čerpání hmotné podpory vykázat hrubé mzdy včetně povinných odvodů za měsíce, ve kterých na zaměstnance čerpal příspěvek v rámci programu Antivirus. Toto bude věcí kontroly čerpání hmotné podpory v rámci investičních pobídek. Takovéto případy řeší MPSV s ohledem na jejich relativně nízkou četnost individuálním způsobem reakcí na podané dotazy.

S pozdravem

JUDr.
Veronika
Trejbal
Sokolská

Digitálně podepsal
JUDr. Veronika
Trejbal Sokolská
Datum: 2020.04.24
14:46:02 +02'00'

Vážená paní
JUDr. Monika Novotná
místopředsedkyně představenstva
Česká advokátní komora
Národní tř. 16
110 00 Praha 1

Ministerstvo práce a sociálních věcí
Na Poříčnickém právu 1/376, 128 01 Praha 2
tel.: +420 221 923 315, ISDS: sc9aavg
e-mail: petra.jizbova@mpsv.cz, www.mpsv.cz

Přehled

S odkazem na úkol uložený odboru matriky představenstvem České advokátní komory předkládám přehledy počtu advokátů (zahraničních, evropských usazených) a advokátních koncipientů ke dni 5. květnu 2020 (s ohledem na stěhování odboru matriky), k projednání na květnovém zasedání představenstva Komory.

I.

Advokáti celkem _____	13 861		
Z tohoto aktivních _____	12 237	z toho mužů	7328
z toho pozastavených _____	1 624	žen	4 909

Počet aktivních advokátů podle původu

český (§ 5, § 5bZA) _____	12 237
evropský (§ 35l ZA) _____	137
zahraniční (§ 5a ZA) _____	77
Celkem _____	12 451

Celkový počet evropských advokátů

aktivní _____	137
pozastaven _____	9

Celkový počet zahraničních advokátů

aktivní _____	77
pozastaven _____	14

II.

Adv. koncipienti celkem _____	2 712		
z toho aktivních _____	2 520	z toho mužů	1 340
z toho pozastavených _____	12	žen	1 180
z tohoto přerušených _____	180		

III.

Počet aktivních advokátů dle právní formy

samostatný advokát _____	10 076
společník spol. s. r. o. _____	1216
společník v. o. s. _____	122
ve sdružení _____	570
zaměstnaný _____	239
vedoucí org. složky zahr. spol. _____	10

společník org. složky zahr. spol. _____ 4

Počet spolupracujících advokátů 1 436 (ti jsou způsobem výkonu advokacie vedeni jako samostatní advokáti)

Údaje o počtech advokátů, evropských usazených a zahraničních advokátů, adv. koncipientů jsou uvedeny ke dni vyhotovení tohoto přehledu. Mezi tímto datem a datem jednání představenstva může dojít zpětnými zápisy ke změně uvedených údajů.

V Praze dne 5. května 2020

Představenstvo bere na vědomí přehled odboru matriky, z něhož se zjišťuje, že ke dni 5. května 2020 je zapsáno celkem 13 861 advokátů a 2 712 advokátních koncipientů.

JUDr. Jaroslava Macková
vedoucí odboru matriky

Rakouský případ - ověření podpisu dle §25a ZA

Příloha: Dopis JUDr. Jirouskovi, předsedovi ČAK

HORNORAKOUSKÁ
ADVOKÁTNÍ KOMORA

Česká advokátní komora
předseda ČAK JUDr. Jirousek Vladimír
Národní 16
110 00 Praha 1
E-mailem: sekretariat@cak.cz

Cc: Dr. Eva Indruchová, LL.M. (indruchova@cak.cz)
Cc: Dr. Erwin Hanslik MRICS (e.hanslik@taylorwessing.com)

Linec, 14. 04. 2020

Ověření podpisu dle § 25a zákona o advokacii Bilaterální pracovní skupina Rozhodnutí rakouského Nejvyššího soudního dvora, 6 Ob 92/19a

Vážený pane předsedo JUDr. Jirousku,

dovolujeme si navázat na bilaterální pracovní skupinu vytvořenou v listopadu 2017. Spolupráce s paní kolegyní Dr. Indruchovou a panem kolegou Dr. Hanslikem funguje perfektně.

Jak je Vám známo, rozhodoval rakouský Nejvyšší soudní dvůr v následující kauze obchodního rejstříku: Jeden linecký kolega advokát v Linci jako evropský advokát ověřil pro rakouského podnikatele návrh na zápis do obchodního rejstříku včetně vzoru podpisu dle § 25a zákona o advokacii. Zajistil vyšší ověření ČAK a následně i apostilu Ministerstva zahraničí ČR. Nižší instance (Krajský soud a Vrchní zemský soud v Linci) zápis do rakouského obchodního rejstříku zamítly. K opravnému prostředku podanému u rakouského Nejvyššího soudního dvora byl připojen obsáhlý právní posudek univerzitního profesora Dr. Andrease Geroldingera (Institut advokátního práva, Univerzita Linec).

Rakouský Nejvyšší soudní dvůr rozhodnutím 6 Ob 92/19a (viz příloha) bohužel potvrdil rozhodnutí nižších instancí. Rozhodnutí celkově není skutečně pochopitelné, je však třeba ho vzít na vědomí. Pan univerzitní profesor Dr. Andreas Geroldinger a pan univerzitní profesor Dr. Thomas Ratka sepsali odpovídající kritické komentáře k rozhodnutí, které mají být v krátké

době publikovány v rakouském odborném časopise (Juristische Blätter) a v německém odborném časopise (IPRax).

Na uvedeném rozhodnutí je obzvlášť iritující skutečnost, že rakouský Nejvyšší soudní dvůr sice konstatuje, že se pro předmětný stav věci použije Haagská úmluva o zrušení požadavku ověřování (apostila) (bod 4 rozhodnutí), zároveň ale zastává názor, že je pro formálně-právní uznání prohlášení advokáta o pravosti podpisu rozhodující bilaterální mezinárodní smlouva (bod 3 rozhodnutí). Účelem bilaterální mezinárodní smlouvy je další usnadnění (není požadována apostila); pokud se na případ nevztahuje bilaterální mezinárodní smlouva (jako konkrétně u prohlášení advokáta o pravosti podpisu), použije se subsidiárně každopádně Haagská úmluva o zrušení požadavku ověřování (apostila).

Pokud však rakouský Nejvyšší soudní dvůr v bodě 3.2.3 na konci konstatuje, že by apostilou dle Haagské úmluvy o zrušení požadavku ověřování mohlo vědomě dojít k obcházení omezení článku 21 odst. 2 smlouvy o vzájemném právním styku, a zdůvodňuje tak neuznání českého prohlášení advokáta o pravosti podpisu v rakouském obchodním rejstříku, představuje to ve výsledku „podvracení“ Haagské úmluvy o zrušení požadavku ověřování Rakouskou republikou. Proto bychom Vás chtěli zdvořile požádat, abyste o této problematice informovali také české ministerstvo zahraničních věcí.

Obecně by bylo žádoucí, kdyby mohla být zmíněná mezinárodní smlouva bilaterálně upravena tak, aby vzájemně zahrnovala také ověřování advokáty. Tak by již u ověřování advokátem nebylo nutné obstarávání apostil. Bilaterální mezinárodní smlouva by beztak měla být novelizována také na základě argumentu, že dle současného znění by před rakouskými soudy nebyla uznána ani ověření provedená českými notáři.

Děkujeme Vám za vynikající dosavadní spolupráci a v případě dotazů a za účelem dalšího odsouhlasení postupu jsme Vám rádi k dispozici.

S přátelskými pozdravy
Honorakouská advokátní komora
Předseda Dr. Franz Mittendorfer
Za správnost
Sekretariát

[podpis]

[razítko]

Mag. Lisa Labacher

Úvod

V politických pokynech předsedkyně EK von der Leyen oznámila, že Komise zřídí komplexní evropský mechanismus právního státu, který bude zahrnovat všechny členské státy, na jehož základě bude vydávána objektivní výroční zpráva Evropské komise [1]. V červenci 2019 přijala Komise Sdělení o posílení právního státu v Unii - návrh opatření, který stanoví některé rysy takového mechanismu [2]. První výroční zpráva o právním státu je jednou z hlavních iniciativ pracovního programu Komise pro rok 2020. Nový evropský mechanismus právního státu bude působit jako preventivní nástroj, prohloubení dialogu a společného povědomí o otázkách právního státu.

Při přípravě výroční zprávy o právním státu se Komise bude opírat o rozmanitost příslušných zdrojů, včetně zpráv, které obdrží od členských států, návštěv zemí a příspěvků zúčastněných stran. Pro usnadnění vhodného zapojení zúčastněných stran, Komise je vyzývá, aby prostřednictvím této cílené konzultace poskytly písemné příspěvky ke zprávě. Cílem je poskytnout Komisi faktické informace o skutečném vývoji v členských státech, jež Komise zohlední ve svém hodnocení.

Příspěvek by měl sestávat z krátkého shrnutí informací v oblastech uvedených v šabloně, nejlépe v angličtině. Zaměřte se na oblasti, které souvisejí s rozsahem práce Vaší organizace. Příspěvek by měl zdůraznit oblasti, kde došlo k významnému vývoji, zejména od ledna 2019. Na stávající zprávy, prohlášení, právní předpisy nebo jiné dokumenty lze odkazovat (není třeba uvádět úplné znění). Vyzýváme zúčastněné subjekty, aby odkazovaly na jakýkoli příspěvek již poskytnutý v jiném kontextu nebo na zprávy a dokumenty, které již byly zveřejněny.

Příspěvky by se měly zaměřit na významný vývoj, pokud jde o právní rámec a jeho provádění v praxi.

Typy informací

Témata jsou strukturována do čtyř pilířů následovně: I. Justiční systém; II. Protikorupční rámec; III. Pluralita médií; a IV. Další institucionální otázky související s kontrolami a vyvažováním. Odpovědi by mohly zahrnovat aspekty uvedené níže v rámci každého pilíře, zejména pokud jde o následující typy vývoje. To může zahrnovat výzvy, současné oblasti činnosti, pozitivní vývoj a osvědčené postupy:

Informace připravené a shromažďované Vaší organizací

- jakékoli zprávy, prohlášení nebo jiné dokumenty týkající se relevantního vývoje v členském státě zveřejněné Vaší organizací
- další přímé informace o situaci na místě

Legislativní vývoj

- platné právní předpisy
- legislativní návrhy aktuálně projednávané v Parlamentu
- legislativní vládní plány

Vývoj politik

- provádění právních předpisů
- hodnocení, posouzení dopadů, průzkumy
- bílé knihy / strategie / akční plány / konzultační procesy
- reakce na doporučení orgánů Rady Evropy nebo jiných mezinárodních organizací
- důležitá rozhodnutí / stanoviska nezávislých subjektů/orgánů

Vývoj týkající se soudnictví / nezávislých orgánů

- důležitá rozhodnutí / stanoviska nezávislých subjektů / orgánů
- důležitá judikatura vnitrostátních soudů

Další relevantní vývoj

- zúčastněné strany mohou volně vkládat jakékoliv další informace, které považují za relevantní; avšak krátce a věcně.

Jste vyzváni, abyste poskytli konkrétní informace o tom, co považujete za významný vývoj, a to buď horizontálně na evropské úrovni (týkající se několika nebo všech členských států EU), nebo na úrovni členských států, se zaměřením především na vývoj od ledna 2019. Pokud máte zájem, můžete poskytnout příspěvek samostatně pro každý členský stát.

Neváhejte a uvádějte odkazy na příslušné právní předpisy / dokumenty. Významný vývoj může zahrnovat výzvy, pozitivní vývoj a osvědčené postupy týkající se jak legislativního vývoje, tak i jeho provádění a dalších postupů (jak je uvedeno v „typy informací“).

Pokud existují informace, které považujete za relevantní v rámci každého ze čtyř pilířů, které nejsou uvedeny v podtématech, přidejte je do oddílu „jiné - prosím specifikujte“. Omezte se pouze na významné změny.

Otázky k horizontálnímu vývoji

V této části jste vyzváni, abyste poskytli informace o obecném horizontálním vývoji nebo trendech, pozitivních i negativních, které se týkají všech nebo několika členských států. Zejména byste mohli zmínit problémy, které jsou společné několika členským státům, a osvědčené postupy zjištěné v jednom členském státě, které by mohly být využity jinde. Kromě toho můžete odkazovat na své aktivity v oblasti čtyř pilířů a podtémat (přehled všech podtémat je uveden níže) a pokud zastupujete síť národních organizací, můžete uvést informace o podpoře poskytované jednomu z národních členů.

Prosím uveďte veškeré relevantní informace k horizontálnímu rozvoji

Pokud jde o horizontální rozvoj, odkazujeme na příspěvek CCBE, jež byl připraven v zastoupení všech členů CCBE a ve spolupráci s nimi, včetně České advokátní komory. Rovněž odkazujeme na dopis ohledně začlenění advokátů do strategické diskuse a budoucích unijních iniciativ v oblasti otázek právního státu, jež byl podepsán předsedy České advokátní komory, Rakouské advokátní komory, Německé spolkové advokátní komory, Komory francouzsky a německy hovořících advokátů v Belgii a Lucemburské komory a dne 11. března 2020 odeslán místopředsedkyni Komise pro

hodnoty a transparentnost, paní Věře Jourové, a Komisaři pro spravedlnost, panu Didierovi Reyndersovi.

Otázky k vývoji v členských státech

Následující čtyři pilíře jsou rozděleny na témata a podtémata. Jste vyzváni, abyste poskytli konkrétní informace o významných událostech se zaměřením především na vývoj od ledna 2019 pro každé z podtémat, která jsou relevantní pro Vaši práci. Neváhejte a uvádějte odkaz na příslušné právní předpisy / dokumenty. Významný vývoj může zahrnovat výzvy, pozitivní vývoj a osvědčené postupy týkající se jak legislativního vývoje tak i jeho provádění a postupů (jak je uvedeno v „typy informací“).

Pokud existují změny, které považujete za relevantní v rámci každého ze čtyř pilířů, které nejsou uvedeny v podtématech, přidejte je do oddílu „jiné - prosím specifikujte“. Omezte se pouze na významné změny.

Justiční systém - Česká republika

Nezávislost

Jmenování a výběr soudců a státních zástupců

Jmenování a výběr soudců se řídí zákonem č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů. Dne 8. října 2019 schválila vláda návrh novely zákona o soudech a soudcích, kterou nyní projednává Parlament. Novela předpokládá zavedení transparentního systému výběru soudců a předsedů soudů založeného na jednotných kritériích, avšak neodráží jiné právnické profese, jak je podrobněji popsáno níže.

Jmenování a volba státních zástupců se řídí zákonem č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

Soudci obecných soudů (tj. Nejvyššího soudu, Nejvyššího správního soudu, vrchních soudů, krajských soudů a okresních soudů) jmenuje do funkce prezident České republiky na neomezenou dobu. Přisedící soudů volí zastupitelstva obcí nebo krajů, podle druhu soudu, k němuž jsou přiděleni.

Ústava stanoví, že soudce je jmenován do funkce prezidentem republiky na návrh vlády, nicméně toto oficiální jmenování je pouze završením řízení, které začíná podstatně dříve. V praxi předkládají předsedové krajských soudů seznam kandidátů ministru spravedlnosti k dalšímu jmenovacímu řízení. Na této úrovni nejsou kritéria výběru kandidátů právně regulována, což může poskytovat určitý prostor pro arbitrární jednání. V této souvislosti je třeba zdůraznit dvě podstatné skutečnosti: 1) konečné jmenování soudců na úrovni stanovené Ústavou obvykle odpovídá původnímu (právně neregulovanému a neveřejnému) výběru kandidátů a 2) soudci jsou jmenováni na časově neomezenou dobu (nepřihlížíme-li ke stanovenému věkovému omezení). To znamená, že nesprávný výběr soudců může zásadním způsobem nepříznivě ovlivnit fungování soudnictví a ohrozit nezbytnou důvěru veřejnosti v řádný výkon spravedlnosti.

Od roku 2011 probíhá legislativní debata o změně zákona o státním zastupitelství, která však zatím nevedla k žádnému cíli. Hlavní spory se týkají stanovení doby výkonu funkce (funkčního období) vedoucích státních zástupců a upřesnění podmínek výběrového řízení na jmenování nejvyššího státního zástupce. Zatímco státní zastupitelství požaduje větší vliv ve výběrovém řízení na obsazení funkce nejvyššího státního zástupce, výkonná moc naopak prosazuje, aby měla v tomto směru rozhodující slovo ona. Legislativní proces nyní ustrnul na bodu mrazu, neboť v novém návrhu zákona navrhuje ministerstvo takové složení poradního výboru ministra spravedlnosti (pro jmenování), které nejsou zástupci státního zastupitelství ochotni přijmout. Státní zastupitelství mimoto tvrdí, že funkční období vedoucích státních zástupců by mělo odpovídat funkčnímu období platnému v soudnictví.

Neodvolatelnost soudců, včetně možnosti přeložit soudce k jinému soudu nebo jej propustit

Jak je vysvětleno podrobněji v části věnované nezávislosti soudů, podle Ústavy nelze soudce v zásadě odvolat ani přeložit k jinému soudu, než ke kterému byl přidělen. Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, rozlišuje mezi „[dočasným] přidělením soudce k soudu“ a „přeložením k výkonu funkce k jinému soudu“, přičemž však obě tato opatření lze provést pouze na žádost a/nebo se souhlasem dotyčného soudce. To znamená, že soudce nemůže být proti své vůli donucen k odstoupení z funkce ani k přeložení k jinému soudu. Existují určité výjimky spočívající v organizační změně struktury soudů, změně pravomoci soudů nebo změně soudních obvodů, k nimž může dojít například v souvislosti se změnou, případně zrušením zákona o organizaci soudů. V takovém případě může být soudce na základě přesně stanovených pravidel přeložen k jinému soudu i bez svého souhlasu. Každé takové opatření je přezkoumatelné soudem.

Soudce nelze odvolat, vyjma případů, kdy je možnost odvolání výslovně stanovena zákonem. Soudce může být odvolán pouze na základě pravomocného a účinného rozhodnutí vydaného v kárném řízení. O odvolání soudce lze rozhodnout pouze z důvodu zaviněného závažného protiprávního jednání, pokud takové jednání porušuje důvěru a důstojnost soudcovské funkce nebo pokud ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, znalé a spravedlivé rozhodování soudů. Tato oblast je upravena zvláštním zákonem, a to zákonem č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů. Tento zákon upravuje řízení o veškerých kárných proviněních osob zastávajících uvedené funkce, a rovněž stanoví, že o kárných opatřeních smí rozhodnout výlučně kárný soud, který jedná a rozhoduje v senátech složených z předsedy senátu, jeho zástupce, soudce a tří přísedících. Mezi přísedícími musí být vždy nejméně jeden státní zástupce, jeden advokát a jedna osoba vykonávající jiné právníkové povolání.

Zákon rovněž rozlišuje „odvolání z funkce soudce“, „zánik funkce soudce“ a „nezpůsobilosti vykonávat soudcovskou funkci“. Funkce soudce zaniká mimo jiné v případě, že byl soudce odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně, nebo dokonce i za trestný čin spáchaný z nedbalosti, pokud mu za něj byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody. K zániku funkce soudce dochází rovněž uplynutím kalendářního roku, v němž soudce dosáhl věku 70 let. Soudce je nezpůsobilý vykonávat soudcovskou funkci mimo jiné v případě, že byl soudce několikrát pravomocně uznán vinným kárným proviněním, nebo z důvodu nepříznivého zdravotního stavu, který mu nedovoluje vykonávat funkci, atd. Dalším příkladem nezpůsobilosti k výkonu soudce je, pokud byl soudce omezen ve svéprávnosti.

Některá ustanovení zákona upravují „dočasné zproštění výkonu funkce soudce“. Tato ustanovení se použijí například v případě, že byl soudce jmenován soudcem Ústavního soudu nebo do různých jiných funkcí, například v mezinárodních organizacích apod.

Profesní postup soudců a státních zástupců

Profesní postup soudců a státních zástupců je upraven zákonem o soudech a soudcích a zákonem o státním zastupitelství. Jmenování nejvyšších funkcionářů obecných soudů (předsedů soudů) a vedoucích státních zástupců je stručně popsáno v části „Jmenování a výběr soudců a státních zástupců“.

Další funkcionáři soudů, tj. místopředsedové soudů, předsedové kolegií, předsedové senátů apod., jsou jmenováni v souladu s příslušnými ustanoveními zákona. Jak je uvedeno v předchozí části věnované přeložení soudců, „přidělení soudce“ k výkonu funkce u jiného soudu, než ke kterému byl původně přidělen, je v zásadě možné se souhlasem soudce a provádí je buď předseda přímo nadřazeného soudu, k němuž byl soudce původně přidělen, nebo ministr spravedlnosti, a to v každém případě po projednání s předsedou soudu, k němuž byl soudce přidělen. Dočasné přidělení soudce k výkonu funkce je možné na dobu nejdéle tří let. Ministr spravedlnosti může výjimečně soudce poprvé přidělit k výkonu funkce k soudu vyššího stupně (ke krajskému nebo vrchnímu anebo dokonce Nejvyššímu soudu), jestliže vykonával praxi po zákonem stanovenou dobu.

„Přeložení k výkonu funkce k jinému soudu“ z povahy věci není „dočasné“ a obvykle jde ve skutečnosti o „povýšení“. I to lze učinit pouze se souhlasem dotyčného soudce, a provádí jej ministr spravedlnosti po předchozím projednání s předsedy příslušných soudů. Přeložení soudce k Nejvyššímu soudu a Nejvyššímu správnímu soudu je možné pouze se souhlasem předsedů těchto soudů.

Výběr kandidátů na funkci místopředsedů soudů záleží v zásadě na uvážení předsedy příslušného soudu, který rovněž rozhodne, zda je nutné provést výběrové řízení, či nikoli. Místopředsedy soudů jmenuje do funkce ministr spravedlnosti.

Předsedy kolegií a předsedy senátů Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu jmenuje předseda daného Nejvyššího soudu. Předsedy senátů vrchních soudů jmenuje předseda příslušného vrchního soudu. Předsedy senátů krajských soudů jmenuje předseda příslušného krajského soudu. Předsedy senátů okresních soudů jmenuje předseda příslušného okresního soudu.

Jmenování státních zástupců je právně upraveno podobně jako jmenování soudců, až na několik drobných odchylek, jak pokud jde o jmenování, tak pokud jde o možnost přeložení nebo přidělení státního zástupce k jinému státnímu zastupitelství. Obdobné podmínky, které se vztahují na soudce, platí také v oblasti profesního postupu a odvolání státních zástupců.

Přidělování věcí u soudu

Rozdělení jednotlivých případů, které mají být u soudu projednány a rozhodnuty, do soudních oddělení se řídí rozvrhem práce. Rozvrh práce vydává na období kalendářního roku předseda soudu po projednání s příslušnou soudcovskou radou (interní poradní orgán, který je ustaven u každého soudu); rozvrh práce musí být vydán nejpozději do konce předchozího kalendářního roku. V průběhu kalendářního roku může předseda soudu po projednání s příslušnou soudcovskou radou rozvrh práce

změnit, jen pokud to vyžaduje potřeba nového rozdělení práce u soudu. Vydaný rozvrh práce je veřejně přístupný; každý má právo do něho nahlížet a činit si z něj výpisy nebo opisy. Je-li rozvrh práce dotčen změnou, zveřejní se bez zbytečného odkladu změna i úplné znění rozvrhu práce po zapracování této změny.

Jinými slovy je přísně dodržována zásada, že „nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci“, přičemž soudce, kterému byla věc přidělena podle rozvrhu práce, může být nahrazen pouze v případě dlouhodobé nemoci, přeložení soudce na základě zákona, nebo v případě odůvodněné podstatné změny rozvrhu práce u daného soudu. Jakákoli taková změna musí být ověřitelná, transparentně provedená a řádně odůvodněná.

Dne 30. srpna 2019 byla publikována vyhláška č. 213/2019 Sb., o náležitostech generátoru přidělování zajišťujících přidělování insolvenčních věcí náhodným výběrem, způsobu provozování generátoru přidělování a obsahu rozvrhu práce a způsobu jeho sestavení za účelem použití generátoru přidělování (vyhláška o generátoru přidělování), která nabyla účinnosti v listopadu 2019. Tuto vyhlášku vypracovalo Ministerstvo spravedlnosti v souladu se zákonem o soudech a soudcích. Podle jejího úvodního ustanovení je generátor přidělování informační systém provozovaný a spravovaný ministerstvem a využívající matematického algoritmu a náhodných čísel k zajištění přidělování insolvenčních věcí soudním oddělením podle rozvrhu práce insolvenčního soudu náhodným výběrem bez možnosti ovlivňování přidělování věcí.

Nezávislost a pravomoci orgánu pověřeného ochranou nezávislosti soudnictví (např. Rada soudnictví) (včetně jeho složení a navrhování kandidátů na jeho členy)

Nezávislost soudů a soudců je zaručena články 81 a 82 Ústavy České republiky. Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí a jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat. Funkce soudce např. není slučitelná s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu ani s jakoukoli funkcí ve veřejné správě; zákon stanoví, se kterými dalšími činnostmi je výkon soudcovské funkce neslučitelný.

Ústava vymezuje základní zásady soudní moci, přičemž další záruky nezávislosti a nestrannosti soudů stanoví jiné zákony, zejména pak zákon č. 6/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jednou z těchto záruk je zásada jmenování soudců na časově neomezené období. Další záruku představuje zvláštní právní úprava o platu soudců obsažená v zákoně č. 236/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon zajišťuje, aby soudci měli určitý pevný a stabilní systém odměňování, který zajistí, aby byli chráněni před případnými zásahy do jejich nezávislosti ze strany moci výkonné, které někdy bývají odůvodňovány rozpočtovými omezeními.

V České republice není ustavena Nejvyšší rada soudnictví, což je mezi členskými státy EU poměrně výjimečné. Správa soudnictví a jeho financování, jakož i nominace kandidátů na funkci soudců, je tak v rukou Ministerstva spravedlnosti. Soudci nemají samosprávný orgán jako advokáti, pouze Soudcovskou unii, která není regulatorním orgánem, členství v ní je dobrovolné a je v ní zastoupeno jen přibližně 50 % soudců. Všechny soudy jsou ze zákona povinny ustanovit soudcovské rady, které však mají jen poradní úlohu (poskytují poradenství předsedům soudů). Neexistence Nejvyšší rady soudnictví však prozatím neměla nepříznivý vliv na nezávislost nebo kvalitu soudnictví. Názory na to, zda je nezbytné nebo žádoucí přijmout zákon o ustavení takového orgánu se liší nejen na úrovni veřejné diskuse, ale i mezi odborníky, a jejímu vytvoření dokonce není nakloněna ani značná část soudců samotných. Nejčastěji zaznívají argumenty, že vše závisí na tom, jaké parametry by takový subjekt měl mít, jaké bude jeho složení, jak rozsáhlé bude mít pravomoci atd., nicméně nejdůležitější

věcí bezesporu je, že se soudci přinejmenším v současnosti cítí být lépe chráněni bez takového orgánu. Někteří odborníci tvrdí, že je lepší nemít radu žádnou, než mít radu složenou z lidí volených nebo jmenovaných podle politické příslušnosti, a nikoli na základě kritérií osobní integrity a schopností. Nejvyšší pojistkou nezávislosti soudnictví tak zůstává Ústavní soud. Tento orgán, který stojí mimo soustavu obecných soudů, sehrál významnou úlohu například při přezkumu ústavnosti několika opatření přijatých Parlamentem v oblasti odměňování soudců. Ústavní soud rovněž vydal velmi významný nálezný týkající se protiprávnosti odvolání někdejší předsedkyně Nejvyššího soudu z funkce prezidentem republiky.

Odpovědnost soudců a státních zástupců, včetně předpisů o kárném řízení a etického kodexu

Rok 2019 přinesl drobnou legislativní změnu zákona o kárném řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů (zákon č. 7/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů), jež byla přijata k provedení nařízení EU o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce.

Ministerstvo spravedlnosti jednalo v roce 2019 se zástupci justice o založení pracovní skupiny složené ze zástupců justice, Ministerstva spravedlnosti, akademické sféry a dalších relevantních členů, jejímž úkolem by bylo vypracovat vzorový etický kodex soudců, který by byl v konečné podobě přijat předsedy soudů na jednotlivých úrovních. Soudci se paralelně rozhodli zřídit vlastní pracovní skupinu složenou ze zástupců krajských soudů, vrchních soudů, Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, a také Soudcovské unie, která se poprvé sešla dne 31. října 2019. V dopise zaslaném Ministerstvu spravedlnosti jménem předsedy Nejvyššího soudu, předsedy Nejvyššího správního soudu a prezidentky Soudcovské unie, informovali zástupci justice ministerstvo o svém úmyslu vypracovat jednotný etický kodex, který by platil pro všechny soudce.

Navrhované změny zákona o soudech a soudcích (zmíněné výše) obsahují nová pravidla týkající se vedlejší činnosti soudců, podle kterých jsou soudci povinni předložit předsedovi příslušného soudu do 30. června každého roku výkaz veškerých vedlejších činností, které vykonávali v uplynulém kalendářním roce. Tyto výkazy by měly obsahovat údaje o druhu a formě vykonávané činnosti, osobě, pro kterou byla tato činnost vykonávána, místě výkonu dané činnosti a době jejího trvání. Podle zmíněné novely se tato oznamovací povinnost nevztahuje na soudce, kteří nevykonávali žádnou vedlejší činnost, nebo jejichž příjem z takové činnosti činil méně než 20 % jejich ročního platu.

Legislativní návrh změny zákona o řízeních ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů také předpokládá zřízení zvláštního senátu odpovědného za sjednocení judikatury v oblasti kárného řízení. Návrh byl dne 5. listopadu 2019 předložen vládě, kde bude projednán legislativní radou a jejími pracovními skupinami a následně předložen Parlamentu. Podle příslušných orgánů by měl návrh umožnit soudcům podat odvolání proti rozhodnutí o uložení kárného opatření ke kárnému senátu Nejvyššího správního soudu.

Dne 16. dubna 2019 schválili nejvyšší státní zástupce, vrchní státní zástupci, krajští státní zástupci a městský státní zástupce v Praze, Etický kodex státního zástupce. Tento kodex, který vstoupil v platnost dne 1. května 2019, je souborem profesních pravidel závazných pro všechny státní zástupkyně a státní zástupce v České republice a nahradil veškeré dříve platné kodexy státních zástupců. Je založen na šesti základních zásadách: i) zákonost a nezávislost, ii) nestrannost, iii) odbornost, iv) důvěryhodnost, v) důstojnost a vystupování a vi) spolupráce.

Odměna a příplatky soudců a státních zástupců

Odměna soudců a státních zástupců je založena na koeficientu z příjmů v nekomerční sféře. Ke dni 1. ledna 2020 byla odměna soudců a státních zástupců zvýšena o 10,3 %. Více informací je uvedeno v odpovědích na předchozí otázky.

Nezávislost/autonomie státního zastupitelství

Navzdory probíhající diskusi o změně zákona o státním zastupitelství došlo k novelizaci tohoto zákona za účelem implementace nařízení EU o Úřadu evropského veřejného žalobce.

Dne 23. srpna 2019 byl předložen Legislativní radě vlády návrh novely zákona o státním zastupitelství, ta návrhy dne 12. září 2019 projednala a navrhla vládě určité legislativní změny a v případě schválení rovněž jejich přednesení Parlamentu. Navrhovaná novela se týkala zejména omezení možnosti odvolat státního zástupce pouze na základě kárného řízení, zavedení pevného funkčního období nejvyššího státního zástupce a stanovení hlavních požadavků pro jmenování osob do vedoucích pozic státního zastupitelství (nad rámec absence kárných trestů, profesních znalostí, profesních zkušeností a morální integrity, které jsou zárukou řádného výkonu povinností, a minimální délky požadované praxe). Srovnání verzí navrhovaných novel zákona o státním zastupitelství je dostupné

zde:

https://rekonstrukcestatu.s3.amazonaws.com/rekonstrukcestatu/production/files/2019/07/04/13/29/57/384fd98a-08ae-4c7f-85e6-1116c7d3a154/porovnaní_novel_sz.pdf

V roce 2019 se uskutečnilo několik veřejných demonstrací velkého rozsahu v souvislosti s trestním stíháním českého předsedy vlády. Byly podníceny zejména obavami ohledně možného ohrožení nezávislosti vyšetřování a nezávislosti státního zastupitelství. Tyto obavy nevymizely, jelikož dohlížející státní zástupce vyšetřování později ukončil. Rozhodnutí o zastavení trestního stíhání však bylo později zrušeno nejvyšším státním zástupcem, což vedlo k obnovení trestního stíhání předsedy vlády.

Nezávislost advokátní komory (sdružení, případně spolků advokátů)

Česká advokátní komora je největší samosprávnou stavovskou organizací advokátů v České republice. Byla zřízena ustanovením § 40 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. Kromě výkonu veřejné správy na úseku advokacie zajišťuje Komora samosprávu advokátní profese, přičemž v tomto ohledu je nezávislá na činnosti státu a není financována státem. Výkon samosprávy je spojen s povinným členstvím všech advokátů v České advokátní komoře, kárnou odpovědností, dohledem nad dodržováním pravidel profesní etiky, vydáváním stavovských předpisů apod. Samosprávná pravomoc Komory je omezena působností Ministra spravedlnosti stanovenou v § 50 až § 52c zákona o advokacii. Podle uvedených ustanovení ministr spravedlnosti jmenuje členy zkušební komise Komory, vydává vyhláškou kárný řád a zkušební řád a je oprávněn vystupovat v kárném řízení jako kárný žalobce. Ministr spravedlnosti dále zajišťuje soulad stavovských předpisů se zákonem, a vydává vyhlášku o odměnách advokátů.

Při poskytování právních služeb je advokát samozřejmě nezávislý, jak je stanoveno v § 3 zákona o advokacii. Tato nezávislost znamená nezávislost na státních a jiných správních orgánech a na komkoli, kdo by se snažil určovat, jak mají advokáti poskytovat právní služby (s výhradou ustanovení zákona o advokacii a stavovských předpisů vydaných Komorou).

Otázka nezávislosti je přímo spojena se zákonnou povinností mlčenlivosti, příp. ochranou důvěrnosti komunikace mezi advokátem a klientem, která je základním pilířem moderní nezávislé advokacie. V průběhu doby dochází k opakovaným pokusům modifikovat, modulovat či popř. dílčím způsobem odstraňovat povinnost mlčenlivosti, a to z nejrůznějších důvodů. Jde o případy, kdy veřejná moc shledává, že advokát je vítaným zdrojem informací o jeho klientovi, které lze vytežit za účelem výkonu veřejné moci (např. pro účely trestního řízení, daňového řízení, správního řízení atd.). Česká advokátní komora na tyto případy v legislativním procesu opakovaně upozorňuje, a to nikoli za účelem ochrany advokátů, ale jejich klientů, neboť jsou to oni, kdo je těmito pokusy ohrožen na jejich základních lidských právech (například problematika použití zpravodajských informací jako důkazu v trestním řízení nebo poskytování potřebných informací advokátem správci daně za účelem výkonu mezinárodní spolupráce při správě daní). Česká advokátní komora také vznesla zásadní připomínky mimo jiné proti radě ustanovení nového návrhu zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti připravovaného Ministerstvem financí.

Významné události schopné ovlivnit vnímání nezávislosti justice ze strany veřejnosti

Velkým tématem v roce 2019 byla problematika tzv. hromadných žalob. Česká advokátní komora byla již od počátku legislativního procesu návrhu zákona o hromadných žalobách ve vztahu k rozsahu předmětu úpravy zásadně zdrženlivá, přičemž upozorňovala na možné důsledky a nepředvídatelné dopady na podnikatelské prostředí v ČR široce pojatého návrhu. Upozorňovala na fakt, že hromadné žaloby jsou českému právnímu prostředí velmi vzdálené a že by nový zákon měl být připravován souběžně s novým civilním řádem soudním. Příslušná národní úprava by neměla být přijata dříve než připravovaná úprava na úrovni EU, konkrétně směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES, která nebyla zpočátku při přípravě návrhu zákona zohledněna.

Na začátku roku 2020 postihla ČR pandemie viru COVID 19 a následně byl usnesením vlády ČR z 12. března 2020 vyhlášen nouzový stav. Vyhlášení nouzového stavu následované nařízeními a usneseními vlády České republiky a posléze mimořádnými opatřeními Ministerstva zdravotnictví, významně omezila některá práva fyzických a právnických osob v České republice. Mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví byla kritizována s ohledem na proces jejich přijetí, když byla přijímána na základě zákona o ochraně veřejného zdraví. V těchto krocích byla spatřována snaha odbourat možnost náhrady škody způsobených mimořádnými opatřeními.

Za velkou pozornost stojí rozhodnutí Městského soudu v Praze sp. zn. 14 A 41/2020 (dostupný na internetové adrese: <https://www.justice.cz/documents/14569/0/14+A+41-2020+%28Dost%C3%A11+mimo%C5%99%C3%A1dn%C3%A1+opat%C5%99en%C3%AD%29+final2A/0c4f37b8-fd5f-4670-a306-0c5fedaa568b>), který dne 23.4.2020 zrušil s účinností od 27. dubna 2020 čtyři příslušná opatření Ministerstva zdravotnictví, která v souvislosti s koronavirovou pandemií omezila volný pohyb osob, maloobchodní prodej a poskytování služeb. Podle rozsudku jsou tato opatření nezákonná, protože je nepřijala vláda podle krizového zákona (popsáno viz výše). Soud v napadených opatřeních spatřoval bezprecedentní omezení základních práv, zejména svobody pohybu a svobody podnikání. Soud přitom považoval za stěžejní, že český právní řád vymezuje pravidla jednání v situacích, kdy jsou ohroženy základní podmínky existence státu či život a zdraví jeho obyvatel, a je potřeba vytvořit právní podmínky pro návrat systému do původního žádoucího stavu. A takto také právní řád presumuje možnost omezit základní lidská práva a svobody. Takovým způsobem právní řád předjímá omezení základních práv a svobod [v době nouzového stavu].

Jiné – uveďte

Jestliže neplatí, že vyhlášení nouzového stavu automaticky znamená omezení základních práv a svobod, je nezbytné, aby orgány veřejné moci lpěly na pravidlech, která určují chování jednotlivých aktérů při mimořádných stavech. Pouze tak bude zajištěno, že při ohrožení státu a jeho obyvatel bude v maximální možné míře zachován též právní stát. Nelze brát ze zřetele, že jakákoli krize značného rozsahu může mít negativní dopad nejenom na zdraví obyvatel či hospodářství státu, nýbrž může negativně zasáhnout též podobu státu jako státu právního a demokratického. Česká advokátní komora se k situaci nouzového stavu v ČR vyjádřila (k dispozici zde <https://advokatnidenik.cz/2020/04/23/prohlaseni-predstavenstva-cak-k-soucasne-mimoradne-situaci-v-cr/>) a apelovala na to, aby nouzový stav a přiměřené omezení práv s ním související nebylo udržováno déle než po dobu nezbytně nutnou k zajištění ochrany života a zdraví. Zdůraznila, aby stavu legislativní nouze nebylo zneužíváno k přijímání zákonů, které bezprostředně nesouvisejí s mimořádným stavem a projednání běžných právních předpisů bylo odloženo na dobu normálního stavu. Česká advokátní komora rovněž apelovala na vládu České republiky, aby se dodatečně připojila k diplomatickému prohlášení 19 členských zemí Evropské unie ze dne 1. dubna 2020, v němž tyto země vyjadřují znepokojení nad rizikem porušování právního státu, demokracie a základních lidských práv v souvislosti s nouzovým stavem.

Aktuálním problémem nadále zůstává problematika advokátního tarifu. Naléhavost změny advokátního tarifu se netýká pouze navýšení konkrétních položek, ale mělo by jít o celkovou rekonstrukci, jež bude reflektovat stávající ekonomickou situaci a změny, k nimž došlo od jeho přijetí v roce 1996. Je sice pravdou, že v průběhu doby byly některé položky zvýšeny, ale řada z nich byla naopak rapidně snížena. Na podzim 1997 byla odměna soudem ustanoveného obhájce snížena o 10 % v rámci snížení nákladů státu v souvislosti s povodňemi léta téhož roku. Nejen, že toto snížení, označované jako „povodňová daň“, nebylo zrušeno, tak, ačkoli se potýkáme s dlouhodobým suchem, v současné době činí 20 % a jeden čas bylo dokonce třicetiprocentní.

Kvalita výkonu spravedlnosti

Přístup k soudům (např. soudní poplatky, právní pomoc)

V roce 2018 nabyla účinnosti část zákona č. 258/2017 Sb., kterým se mění mj. zákon o advokacii a který zakotvil nový, rozšířený systém bezplatné právní pomoci poskytované advokáty na základě určení Českou advokátní komorou. Tímto systémem se rozšířila státem hrazená právní pomoc osobám, které si nemohou z důvodů majetkových a příjmových dovést vybrat a zaplatit vlastního advokáta. V roce 2019 Česká advokátní komora pokračovala v realizaci tohoto nového systému.

Na začátku roku 2020 došlo k novelizaci zákona o soudních poplatcích, který výrazně navyšuje některé soudní poplatky. Cílem zvýšení poplatků je mimo jiné snížit počet žalob zneužívajících soudní řízení a uplatňování nároků, které nemají šanci na úspěch. Naopak mají být potenciální žalobci motivováni k řešení sporů mimosoudní cestou. Poslední plošné zvýšení poplatků proběhlo v roce 2011, tudíž bylo zároveň nutné reflektovat situaci ekonomickou (inlace) a narůstající náklady vynakládané na chod justice.

Zdroje v soudnictví (lidské/finanční)

V tomto bodě je na místě zmínit návrh velké novely zákona o soudech a soudcích. Ta primárně vychází z doporučení Skupiny států proti korupci (GRECO). Česká advokátní komora uplatnila k dané novele připomínky týkající se především oblasti vzájemně započitatelné právní praxe jednotlivých právnických profesí. Domnívá se, že vzájemná uznatelnost právních praxí ze zákona má zaručit odpovídající (a přiléhavou) míru přípravy na profese, které jsou navzájem propojené (tj. zejména profese soudce, státního zástupce, notáře, advokáta a soudního exekutora). Vtahování dalších a dalších praxí do systematiky vzájemné započitatelnosti v rámci logické prostupnosti justičních právních profesí v širším slova smyslu vede k nepotřebné fragmentaci, která je v systému přípravy na budoucí profesi v oblasti justice absolutně nežádoucí, tedy aby byl systém jednotný a nevykazoval nežádoucí odchylky pro jednotlivé právnické profese. Podle návrhu zákona je předpokladem pro přihlášení do výběrového řízení na funkci soudce absolvování odborné přípravy justičního kandidáta v posledních 5 letech předcházejících okamžiku podání přihlášky do výběrového řízení. Odborná příprava justičního kandidáta trvá 1 rok. Návrh zákona stanoví, že stejné účinky jako odborná příprava justičního kandidáta má výkon funkce státního zástupce, praxe advokáta, notáře a exekutora po dobu 10 let. Návrh tak představuje výrazný nepoměr z hlediska délky praxe pro případ, že daný uchazeč o funkci soudce přichází z pozice justičního kandidáta a pro případ, že uchazeč přichází z jiné právnické profese (jejichž praxe jsou nicméně navzájem započitatelné, a to včetně funkce soudce nebo soudce Ústavního soudu). Česká advokátní komora je přesvědčena, že rozdíl devíti let mezi oběma případy je neopodstatněný. Substituční doba 5 let je zcela postačující, byť by bylo možno přemýšlet i o době ještě kratší.

Pokud jde o otázku zvyšování soudních poplatků, viz odpověď na předchozí otázku.

Použití hodnoticích nástrojů a standardů (např. používání informačních a komunikačních systémů při vyřizování věcí, soudní statistiky, dohled, hodnocení, průzkumy mezi osobami využívajícími služeb soudů nebo zástupci právnických profesí)

V oblasti, jíž se týká tato otázka, přispívá Česká advokátní komora ke kvalitě justice (a tedy i k podpoře právního státu), tím, že poskytuje různé druhy informací o advokátech. Spolupracuje s různými mezinárodními a vnitrostátními institucemi, zveřejňuje statistiky, vyplňuje dotazníky, zodpovídá obdržené žádosti a otázky týkající se českých advokátů, které by se mohly dotýkat problematiky právního státu a jsou tedy relevantní pro hodnocení a dohled atp.

Na vnitrostátní úrovni zveřejňuje Česká advokátní komora přehledy kárných řízení s advokáty na internetové stránce <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7470>. Pravidelně spolupracuje s Ministerstvem spravedlnosti České republiky, či s Finančním analytickým úřadem Ministerstva financí v oblasti boje proti praní špinavých peněz apod.

Na mezinárodní úrovni spolupracuje Česká advokátní komora s Evropskou komisí pro efektivitu justice (CEPEJ) Rady Evropy vyplňováním statistických informací týkajících se počtu advokátů, zastupování advokáty před soudy v občanskoprávním i trestním řízení, ohledně kárných řízení, apod. Tyto vstupy jsou poté součástí zprávy CEPEJ dostupné na adrese <https://rm.coe.int/czech-republic/16808dd5b7>. Česká advokátní komora se jako člen rovněž účastní různých průzkumů Mezinárodní advokátní komory (IBA), které předkládá stanoviska ohledně otázek právního státu souvisejících s advokátní profesí.

IBA zastupuje velkou část právní komunity a hraje důležitou úlohu v oblasti dodržování zásad právního státu. V letošním roce (začátkem roku 2020) se Česká advokátní komora spolu s dalšími advokátními komorami vyjádřila k iniciativě IBA zaměřené na vypracování Pokynů o neregulovaných poskytovatelích právních služeb.

Na úrovni Evropské Unie je Česká advokátní komora členem Rady evropských advokátních komor (CCBE), s níž úzce a často spolupracuje, například tím, že odpovídá na hodnoticí a statistické dotazníky vypracované institucemi EU prostřednictvím CCBE, či je rozesílá dál svým členům – zapsaným advokátům, kteří dobrovolně odpovídají na různé otázky. Na stejném základě poskytuje v případě potřeby rovněž součinnost přímo orgánům Evropské unie.

Česká advokátní komora dále pravidelně zodpovídá řadu dotazů položených jinými advokátními komorami působícími v EU, přičemž tyto výstupy slouží jako zdroj informací pro prosazování zájmů advokátů v daných státech.

Díky výše uvedené spolupráci také Česká advokátní komora získává relevantní zpětnou vazbu pro svou činnost.

Jiné – uveďte

Aby mohla Česká advokátní komora více přispívat k jejímu zkvalitňování justice musí usilovat o zachování základních zásad právního státu na vnitrostátní úrovni, z nichž některé, jako například advokátní povinnost mlčenlivosti, mají pro advokáty a advokacii zcela zásadní význam a společně s dalšími zásadami tvoří součást právního státu. Porušení advokátní povinnosti mlčenlivosti ohrožuje kvalitu justice.

Od roku 2019 vystupuje Česká advokátní komora proti transpozici tzv. směrnice DAC 6 (směrnice Rady (EU) 2018/822 ze dne 25. května 2018, kterou se mění směrnice 2011/16/EU, pokud jde o povinnou automatickou výměnu informací v oblasti daní ve vztahu k přeshraničním uspořádáním, která se mají oznamovat) do českého práva, jelikož český návrh příslušné právní úpravy vypracovaný Ministerstvem financí České republiky, kterým se provádí směrnice DAC 6, dalece přesahoval rámec účelu a cíle směrnice DAC 6, zejména ve smyslu porušení advokátní povinnosti mlčenlivosti; advokát by totiž podle ní musel informovat klienta o skutečnosti, že na něj byla přenesena povinnost ohlásit přeshraniční uspořádání prostřednictvím automatické výměny informací, protože advokát je vázán povinností mlčenlivosti, přičemž však platilo, že advokát musel na výzvu učinit oznámení o tomto informování správci daně. Rozsah informací, které měly být v oznámení obsaženy, navíc odpovídal rozsahu informací o přeshraničních ujednáních, které podle směrnice podléhají automatické výměně informací. Tato připomínka České advokátní komory byla zapracována a k zásahu do povinnosti mlčenlivosti v tomto případě nedošlo.

Efektivita justičního systému

Délka řízení

Oficiální statistiky o délce řízení jsou zveřejňovány na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti České republiky <https://www.justice.cz/web/msp/statisticke-udaje-z-oblasti-justice>

Pro Českou advokátní komoru a zejména pro advokáty, kteří zastupují své klienty před soudy, byla vždy problémem délka řízení, průtahy řízení a počet dosud nerozhodnutých případů, a to i přes statistiky zveřejněné Ministerstvem spravedlnosti, podle nichž došlo v roce 2019 ke snížení počtu dosud nerozhodnutých případů.

Pokud v soudním řízení dojde k průtahům nebo je soudní řízení nepřiměřeně dlouhé a tím vznikne straně řízení majetková škoda či nemajetková újma (případně obojí zároveň), a zároveň jsou splněny všechny zákonem stanovené podmínky, lze se domáhat náhrady škody nebo přiměřeného zadostiučinění za nehmotnou újmu. Odpovědnost za jednání orgánů veřejné moci, tedy i soudů, nese stát. V případě soudů a soudních orgánů obecně (notáři, soudní exekutoři apod.) je příslušným orgánem Ministerstvo spravedlnosti České republiky.

V důsledku pandemie způsobené koronavirem SARS-CoV-2 byla přijata některá mimořádná opatření, jež mají vliv na délku soudních řízení:

Průtahy v soudních řízeních, k nimž došlo v důsledku nového pokynu Ministerstva spravedlnosti České republiky zasláného předsedům českých soudů (v němž je ministerstvo žádá, aby co možná nejvíce soudních jednání odročili), se nepovažují za průtahy ve smyslu výkonu dohledové pravomoci ministerstva v těchto věcech.

Ústavní soud České republiky vydal několik nálezů týkajících se problematiky délky řízení, průtahů v řízení nebo nepřiměřené délky řízení, které jsou k dispozici na internetových stránkách pro vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu na adrese <http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>.

Výkon soudních rozhodnutí

V České republice existují dva různé způsoby výkonu soudních rozhodnutí v civilním řízení, a to výkon rozhodnutí soudem prostřednictvím zaměstnanců soudu a výkon rozhodnutí prostřednictvím soukromých, soudem pověřených exekutorů.

V době, kdy existovala pouze možnost výkonu rozhodnutí soudy, byla úspěšnost vymáhání přibližně 3 až 5 %. Díky činnosti exekutorských úřadů (které fungují od roku 2001) se průměrná dobytost pohledávek zvýšila až na 40 %.

V roce 2019 se uskutečnily legislativní práce na novele českého exekučního řádu, jež zavádí některé nové instituty, zahrnující mimo jiné teritorialitu soudních exekutorů. „Soudní exekutor je jmenován nezávislým soudem a vykonává svou činnost výhradně ve svém kraji. Je-li zahájena nová exekuce proti témuž dlužníkovi, přidělí se tato exekuce bez dalšího soudnímu exekutorovi, který již vede dříve zahájené řízení. Platí tedy princip jeden dlužník – jeden exekutor“.

Česká advokátní komora vznesla proti zakotvení institutu teritoriality soudních exekutorů do českého exekutorského řádu námitky.

V souvislosti s koronavirovou situací připravuje Ministerstvo spravedlnosti změnu vládního zákona o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, označovaného jako „lex COVID“. Cílem tohoto předpisu je zmírnit dopady pandemie koronaviru SARS-CoV-2 a podpořit české hospodářství zavedením cílených časově omezených ekonomických opatření (například odložení plateb pojistného, nájemného, splátek úvěrů apod.). Opatření navrhovaná v oblasti exekucí však neplní uvedené cíle a nevedou k zamýšlenému účinku. Hlavní obsah navrhovaných opatření lze shrnout jako návrh na plošný odklad (respektive neprovedení) prakticky veškerých exekucí do 31. srpna 2020.

Podle České advokátní komory takový plošný odklad výkonů soudních rozhodnutí přímo nesouvisí s krizí vyvolanou epidemií koronaviru a zasáhne do práva vlastnit majetek a do svobody podnikání mnoha osob. Jde spíše o snahu využít vzniklé situace k bezprecedentnímu okleštění práv věřitelů ve prospěch dlužníků. Odklad exekucí může navíc paralyzovat právní systém, jelikož dlužníci využijí toho, že jejich majetek není ohrožen, a přestanou plnit své soukromoprávní závazky. V takové situaci nemá pro věřitele smysl vymáhat své nároky u soudu a platit soudní poplatky. Pokud se zákonodárce domnívá, že soudní exekutoři a věřitelé (včetně jejich zaměstnanců), tedy celý systém výkonu rozhodnutí, přežije půl roku bez jakýchkoli příjmů, jen s povinností nést náklady, a že to pro ně nebude mít ekonomické důsledky, pak se mýlí.

Jiné – uveďte

V rámci „koronavirového režimu“ jsou od 16. března 2020 do odvolání návrhy právních předpisů vypracovávány, projednávány a schvalovány v Poslanecké sněmovně (dolní komora Parlamentu) ve stavu legislativní nouze.

Stav legislativní nouze je možno vyhlásit za mimořádných okolností, kdy jsou zásadním způsobem ohrožena základní práva a svobody občanů nebo bezpečnost státu nebo kdy státu hrozí značné hospodářské škody.

Návrhy zákonů jsou v takovém případě projednávány v Poslanecké sněmovně bez předchozího připomínkového řízení, a tudíž se k nim nemohou vyjádřit zainteresované subjekty, jako je například Česká advokátní komora.

Je tedy třeba uvést, že existují meze, které nesmí zákony přijímané ve stavu legislativní nouze překročit, přičemž i nadále platí, že takové zákony musí být v souladu s ústavním pořádkem a že veškeré zásahy do základních lidských práv a svobod musí být přiměřené a musí respektovat podstatu a účel těchto práv a svobod. Obdobně musí mít zákonodárce na paměti, že zákon je přijímán ve stavu legislativní nouze, a k takovým zásahům by měl proto přistupovat zdrženlivě a obezřetně.

Schopnost institucionálního rámce bojovat proti korupci (předcházení korupci, vyšetřování a trestní stíhání)

Orgány (např. vnitrostátní úřady a útvary) odpovědné za předcházení, odhalování, vyšetřování a stíhání úplatkářství. Zdroje vyhrazené pro tyto orgány (lidské, finanční, právní a případně praktické zdroje)

Vláda přijala komplexní návaznou koncepci boje s korupcí, v níž stanovila tyto záměry a cíle: zavedení nezávislé, efektivní, profesionální integrované veřejné správy odolné proti korupci; nezávislost státního zastupitelství na politických vlivech; transparentnost a efektivita rozhodovacích postupů a legislativního procesu; zjednodušení systému svobodného přístupu k informacím; rozšíření a konzistentní uplatňování hodnocení dopadu právních a správních předpisů (*regulatory impact assessment* – RIA) hodnocení korupčních rizik (*corruption impact assessment* – CIA) v legislativě; efektivnější předcházení střetu zájmů; existence jasných pravidel financování politických stran a hnutí a volebních kampaní; stanovení závazných standardů pro jmenování zástupců státu v obchodních společnostech (korporacích) a státních podnicích; přijímání preventivních opatření ke zmírnění rizika korupce v oblasti správy veřejných prostředků; posilování mechanismů řízení a kontroly ve veřejné správě; ochrana oznamovatelů protiprávního jednání, apod.

Aktuální akční plán Vlády v českém jazyce je zveřejněn na adrese <https://korupce.cz/wp-content/uploads/2019/01/VI%C3%A1dn%C3%AD-koncepce-Boje-s-korupce%C3%AD-na-1%C3%A9ta-2018-a%C5%BE-2022.pdf>

V rámci Policie České republiky působí zvláštní útvar (Útvar odhalování korupce a finanční kriminality), který se zabývá vyšetřováním korupce a finančních trestných činů a řeší stále větší počet korupčních kauz. Důležitou roli v koncepci boje s korupcí hraje Nejvyšší kontrolní úřad, který například poukazuje na nedostatky v procesu zadávání veřejných zakázek.

Hlavní agendou oddělení boje proti korupci Ministerstva spravedlnosti je koordinace činnosti jednotlivých resortů v boji proti korupci včetně plnění úkolů stanovených ve vládních materiálech koncepční povahy. Toto oddělení zabezpečuje plnění závazků resortu z ratifikovaných mezinárodních úmluv včetně zajištění činnosti vyplývající z členství Ministerstva spravedlnosti v mezinárodních hodnotících mechanismech a členství ČR v EU, Radě Evropy a dalších mezinárodních organizacích a platformách. Ministerstvo spravedlnosti má rovněž pravomoc vykonávat dohled a přezkoumávat čestná prohlášení předložená poslanci podle příslušných ustanovení zákona o střetu zájmů, jakož i jiné záležitosti v tomto ohledu, a rovněž prověřovat zjištění či podezření týkající se nepravdivých údajů v čestných prohlášeních veřejných činitelů, včetně poslanců, učiněných vůči příslušným orgánům, například obecním úřadům či Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Dne 25. června 2019 projednala pracovní skupina pro jednací řád Poslanecké sněmovny návrh novely zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, podle které by mohla Poslanecká sněmovna přijmout vlastní etický kodex, nicméně žádné změny zatím přijaty nebyly.

Předcházení korupci

Rámcem pro zajištění bezúhonnosti: pravidla pro předkládání majetkových přiznání, lobbování, vzájemné pronikání komerční sféry a veřejné správy (tzv. revolving doors) a obecná transparentnost rozhodování veřejnoprávních orgánů (včetně přístupu veřejnosti k informacím)

V květnu 2013 byla přijata změna Ústavy, kterou došlo ke změně pravidel imunity členů Parlamentu a byla odstraněna překážka, jež dříve bránila úspěšnému stíhání úplatkářství na úrovni vedoucích státních činitelů. Podle novelizovaného ustanovení Ústavy může být po zániku mandátu poslance zahájeno trestní řízení i v případě, že dolní komora Parlamentu nezrušila jeho imunitu.

Významný objem informací o vnímání korupce a zkušenostech s korupčním prostředím shromažďují rovněž veřejnoprávní instituce, centra pro průzkum veřejného mínění a nevládní organizace. Centra pro průzkum veřejného mínění a organizace občanské společnosti vytvořily platformu pro boj proti korupci, která navrhuje změny právních předpisů, zajišťuje školení a sdílí osvědčené postupy. V tomto ohledu hraje zásadní roli organizace Transparency International. V roce 2013 založila dvacítká nevládních organizací s podporou českých podniků a mezinárodních dárců občanskou platformu Rekonstrukce státu, která se zaměřuje na boj proti korupci; informace o této organizaci jsou dostupné na jejích internetových stránkách <https://www.rekonstrukcestatu.cz/cs>.

V únoru roku 2019 vstoupila v platnost novela trestního zákoníku – zákon č. 287/2018 Sb. Zákon přispívá k zajištění většího souladu českého trestního práva s mezinárodními úmluvami v oblasti trestního práva, zejména v oblasti boje s korupcí, trestání úplatkářství a trestnosti jednání směřujících k maření spravedlnosti, například předložení padělaného či pozměněného důkazu a podplácení svědků.

Taková jednání nově zakládají trestný čin maření spravedlnosti (§ 347a TZ), který byl zaveden zmíněnou novelou trestního zákoníku.

Lobbing není zatím v České republice právně upraven, nicméně 30. července 2019 schválila vláda návrh zákona o lobbingu a předložila jej Parlamentu, kde pokračuje legislativní proces – podrobnější informace o této problematice jsou uvedeny níže.

Zákon o registru smluv (zákon č. 340/2015 Sb.), který vstoupil v platnost dne 1. července 2016, stanoví povinné uveřejňování veškerých smluv týkajících se rozdělování prostředků z veřejných zdrojů a státního majetku, jakož i soukromoprávních smluv, pokud jsou jejich stranou vyjmenované veřejnoprávní subjekty a výše hodnoty jejich předmětu přesahuje částku 50 000 Kč.

S účinností ode dne 1. ledna 2018 vstoupila v platnost novela českého zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů (dále jen „český zákon o veřejných rejstřících“), která zavedla povinnost právnických osob zapsaných ve veřejném rejstříku a svěřenských fondů zapsat svého skutečného majitele, který se uvádí v rejstříku ve zvláštní vložce (dále jen „evidence skutečných majitelů“). Česká evidence skutečných majitelů je informačním systémem veřejné správy, do kterého se zapisují zákonem požadované údaje o skutečných majitelích. Právnické osoby zapsané v českém obchodním rejstříku byly povinny zapsat své skutečné majitele do 1. ledna 2019, jiné právnické osoby zapsané v jiných veřejných rejstřících (včetně svěřenských fondů zapsaných v rejstříku svěřenských fondů) pak musí zapsat své skutečné majitele do 1. ledna 2021.

Pravidla pro předcházení střetů zájmů ve veřejném sektoru

Předcházení střetu zájmů ve veřejném sektoru je upraveno zákonem č. 159/2006 Sb. o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon byl významně novelizován v roce 2017 zákonem č. 14/2017 Sb., v souladu s požadavky posledních unijních nařízení.

Tento zákon mimo jiné definuje, kdo je považován za veřejného funkcionáře, definuje střet zájmů veřejného funkcionáře a stanoví zákazy a omezení výkonu určitých aktivit veřejného funkcionáře. Novela příslušného zákona stanoví další důležitá omezení a povinnosti v souvislosti s veřejnými funkcionáři.

Značná část občanské společnosti a vládní opozice je nespokojena, jakým způsobem předseda vlády České republiky naložil se svými podnikatelskými aktivitami, a to zejména poté, co došlo k novelizaci zákona. Očekávalo se, že se buď zcela zbaví vlivu na své firmy nebo rezignuje.

Ústavní soud dne 11. února 2020 zamítl návrh prezidenta republiky i skupiny 44 poslanců vládnoucích stran jako neopodstatněný. Ve svém značně rozsáhlém nálezu (109 stran) Ústavní soud rozhodl, že napadená ustanovení zákona o střetu zájmů veřejných funkcionářů jsou v souladu s Ústavou. Soud vysvětlil, že ustanovení Listiny základních práv a svobod, o svobodě podnikání (čl. 26 odst. 1), se na výkon veřejných funkcí nevztahují, jelikož se jejich vykonavatelé nacházejí v jiném postavení než podnikatelé, když jsou vázáni kautelami čl. 2 odst. 2 Listiny a čl. 2 odst. 3 Ústavy; jde tak o dvě různé kategorie subjektů práva, což je podstatné z hlediska námitek porušení rovnosti podle čl. 3 odst. 1 Listiny. Soud rovněž připomenul, že není možné postupovat v rozporu s nařízením o střetu zájmů v rámci sekundárního práva EU a s ním spojenými závazky a povinnostmi České republiky jako členského státu EU. Soud zdůraznil, že výklad vnitrostátních právních předpisů musí být v souladu s unijním výkladem střetu zájmů. Soud konstatoval, že nejen finanční nařízení z roku 2018, ale i směrnice z roku 2014, stejně jako dříve platná unijní úprava střetu zájmů, byly přijaty v souladu s principy subsidiarity a proporcionality podle čl. 5 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „SEU“). Namítá-li proto vedlejší účastnice, že Evropská komise v Auditní zprávě nemůže vykládat vnitrostátní právo České republiky, je třeba v návaznosti na čl. 1 odst. 2 a čl. 10a Ústavy uvést, že je podle čl. 265 SFEU úkolem Evropské komise dohlížet pod kontrolou Soudního dvora EU na uplatňování práva EU všemi vhodnými prostředky.

Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 4/17 je dostupný v tomto odkaze: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2020/Pl_US_4_17_na_web.pdf

Přijatá opatření k zajištění ochrany oznamovatelů protiprávního jednání a podpoře ohlašování korupce

Pracovněprávní předpisy poskytují obecnou ochranu proti svévolnému propuštění a diskriminaci zaměstnanců, neobsahují však zvláštní ochranu oznamovatelů protiprávního jednání. Etický kodex zaměstnanců Úřadu vlády ČR přijatý v roce 2012 stanoví povinnost oznámit korupci nadřízenému vedoucímu nebo orgánům činným v trestním řízení, avšak neupravuje ochranu oznamovatelů protiprávního jednání.

Zatím neexistuje žádný právní předpis v ČR, který by obsahoval komplexní právní úpravu ochrany oznamovatelů protiprávního jednání. Ochranu oznamovatelů lze tedy označit za nedostatečnou. V Akčním plánu České republiky Partnerství pro otevřené vládnutí 2018-2020 nicméně zveřejnila

závazek zohlednit legislativní proces přijímání návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně osob oznamujících porušení práva Unie, mimo jiné i zahájením legislativního procesu ohledně návrhu vnitrostátní právní úpravy ochrany oznamovatelů protiprávního jednání v České republice.

Odvětví s vysokým rizikem korupce v členském státě a relevantní přijatá nebo zvažovaná opatření k předcházení korupci v těchto odvětvích (např. zadávání veřejných zakázek, zdravotnictví, jiné)

Zákon o státní službě zakazuje politické zásahy do výkonu veřejné správy a činnosti státních podniků. Slabinou státní služby v České republice je však nadále její náchylnost podléhat politickým vlivům a příliš volná pravidla upravující její činnost. Kromě toho zvyšuje riziko korupce i vysoká míra fluktuace ve státní službě způsobená častým střídáním vlád a chybějícími zárukami ve vztahu ke jmenování a propouštění zaměstnanců státní správy.

Novelizovaný zákon o střetu zájmů jsme již zmínili výše.

Korupční praktiky při zadávání veřejných zakázek jsou obvykle založeny na neformálních klientelistických strukturách, které mohou ohrozit činnost veřejnoprávních orgánů. Novela zákona o veřejných zakázkách dále zvýšila transparentnost a posílila záruky prostřednictvím přísnějších pravidel pro zveřejňování nabídek a veřejných zakázek, jejichž cílem je snižovat rizika spojená s korupcí. Zadávání veřejných zakázek se řídí zejména zákonem č. 134/2016. Výběrové řízení je povinné u nákupu služeb a dodávek v částce přesahující 2 miliony Kč a stavebních prací v částce přesahující 6 milionů Kč. Novela dále zavádí nový institut tzv. „významných veřejných zakázek“, které musí schválit vláda nebo obecní úřad, a také stanoví novou povinnost nejméně dvou účastníků výběrového řízení.

Případná další relevantní opatření k předcházení korupci ve veřejném a soukromém sektoru

Problémy s čerpáním prostředků z fondů Evropské unie jsou zapříčiněny mimo jiné nedostatky ve veřejné správě a legislativě upravující střet zájmů, neprůhlednými vlastnickými vztahy v zúčastněných společnostech a obcházením právních předpisů o zadávání veřejných zakázek. V rámci Ministerstva pro místní rozvoj je zřízen Národní orgán pro koordinaci, který zajišťuje čerpání prostředků z fondů Evropské unie.

Lobbing

Cíle návrhu zákona o lobbingu odpovídají standardům účinné a efektivní regulace lobbování, avšak stávající znění navrhovaného právního předpisu nespĺňuje základní kritéria nezbytná pro skutečnou legitimizaci tohoto institutu a destigmatizaci zúčastněných osob, tedy lobbistů a lobbovaných, a pro vytvoření rovného prostředí v oblasti prosazování zájmů. Zákon by měl legitimizovat lobbování jako zásadní a nedílnou součást procesu tvorby veřejné politiky, a měl by rovněž zajistit rovné prostředí pro všechny zájmové skupiny k prosazování jejich zájmů. Navrhovaný zákon neposkytuje lobbistům oprávnění, která by jim umožnila těchto cílů dosáhnout, jak je doporučováno v odborné literatuře i v rámci osvědčených postupů na mezinárodní úrovni. V zahraničích úpravách lze nalézt různá oprávnění přiznaná lobbistům: (1) právo hovořit na jednáních parlamentních orgánů, včetně práva hovořit ve vymezeném čase na sněmovním zasedání; (2) právo být vyslechnut členem vlády; (3) právo připojit k projednávané věci názor lobbisty, který se stane součástí zápisu; (4) zaručený vstup do budov Parlamentu (například shodně s režimem platným pro novináře), (5) právo být zapojen od

začátku legislativního procesu, včetně práva na přístup k relevantním informacím (v České republice zejména přístup do neveřejné části informačního systému eKlep; (6) právo být automaticky přizván k veřejnému projednání; (7) právo na zasílání noviněk v oblasti jeho zájmu. Pojem lobbisty by měl být přesně vymezen, včetně odlišení lobbistů jako veřejných činitelů zastupujících zájmy občanské společnosti nebo samosprávných organizací vykonávajících veřejnou správu v určitém odvětví, na které nelze klást totožné požadavky jako na podniky, které hájí své soukromé zájmy.

Represivní opatření

Trestnost úplatkářství a souvisejících trestných činů

Trestní zákoník upravuje trestné činy úplatkářství ve formě slibu úplatku, požadování úplatku, přijetí úplatku a podplácení, podplácení úředních osob cizího státu a legalizace výnosů z trestné činnosti. Praní špinavých peněz je upraveno rovněž zákonem č. 253/2008 Sb. V českém právu není zakotvena výjimka pro odměny za urychlené vyřízení (tzv. *facilitation payments*). Není stanovena horní hranice pro výdaje na pohoštění, avšak jakýkoli dar poskytnutý s úmyslem protiprávně ovlivnit rozhodování může být považován za úplatek.

Úplatkářství v soukromém sektoru je trestné. Obchodní společnosti a jejich vedení mohou nést odpovědnost za korupční jednání, kterého se dopustili jejich zaměstnanci, pokud z něj měla obchodní společnost prospěch.

Ve zkoumaném období jsme nezjistili žádné systémové nedostatky týkající se postihu, případně nepostihování trestných činů úplatkářství.

Ukládání sankcí (trestních i jiných než trestních) za trestné činy úplatkářství (včetně trestání právnických osob)

Spáchá-li trestný čin úplatkářství a zneužití pravomoci úřední osoba, může být potrestána odnětím svobody až na dvanáct let, propadnutím majetku, peněžitým trestem a může jí být uložena řada dalších opatření.

Právnickým osobám lze uložit peněžitý trest, trest propadnutí majetku, vyloučení z účasti v zadávacím řízení a zákaz pobírání dotací.

Ve zkoumaném období jsme nezjistili žádné systémové nedostatky týkající se ukládání sankcí za trestné činy úplatkářství.

Možné překážky bránící vyšetřování a trestnímu stíhání složitých případů korupce vysoce postavených osob (např. nařízení o politické imunitě)

Jak bylo zmíněno výše, v roce 2019 veřejnost pozorně sledovala trestní vyšetřování českého předsedy vlády.

Za znepokojivé považujeme, že jsme poměrně často svědky komentářů vysoce postavených politiků a úředních osob k trestním vyšetřováním a soudním řízením o trestných činech v případech na jejichž vyšetření existuje veřejný zájem. To je některými považováno za nepatřičné ovlivňování trestního řízení, jež je v rozporu s právem na spravedlivý proces podle čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a čl. 47 Listiny základních práv EU.

Proces přípravy a přijímání právních předpisů

Konzultace se zúčastněnými subjekty/veřejné konzultace (zejména projednávání reforem soudnictví se zástupci justice), transparentnost legislativního procesu, pravidla a použití zkráceného projednání a projednání ve stavu nouze (například poměr rozhodnutí přijatých ve stavu nouze, případně ve zkráceném projednání, k celkovému počtu přijatých rozhodnutí)

Prodloužení doby mezi druhým a třetím čtením v Poslanecké sněmovně Parlamentu zajišťuje, aby se druhé a třetí čtení nemohlo uskutečnit na téže schůzi dolní komory a každý tak měl možnost důkladně posoudit účinky změn přijatých ve druhém čtení. Cílem tohoto opatření bylo omezit množství nerelevantních průvodních legislativních návrhů.

O schůzi výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu se pořizuje zápis, v němž se uvede, jaké návrhy byly podány a kdo je podal, jak probíhalo projednání návrhu a jmenovitý seznam poslanců s uvedením, jak každý poslanec hlasoval (pokud o to požádá kterýkoli člen výboru nejpozději před začátkem hlasování).

V současnosti je veřejně přístupná elektronická knihovna připravované legislativy (VeKLEP).

Režim ústavního přezkumu zákonů

Ústavní soud České republiky rozhoduje v řízeních o návrzích na zrušení zákonů či jiných právních předpisů. Návrh na zrušení zákona nebo jeho jednotlivých ustanovení je oprávněn podat prezident republiky, skupina nejméně 41 poslanců nebo skupina nejméně 17 senátorů, senát Ústavního soudu v souvislosti s rozhodováním o ústavní stížnosti, ten, kdo podal ústavní stížnost, nebo ten, kdo podal návrh na obnovu řízení.

V roce 2019 rozhodl Ústavní soud například ve věcech zdanění finančních náhrad z církevních restitucí, uchovávání údajů (shromažďování a užití provozních a lokalizačních údajů získaných z telekomunikačního provozu), a financování politických stran, hnutí a politologických ústavů. Ústavní soud je ve společnosti vnímán jako nezávislý orgán zajišťující ochranu právního státu a demokratického zřízení, a jeho nálezy a jiná rozhodnutí jsou respektovány jak mocí soudní, tak mocí výkonnou.

Všichni soudci současného Ústavního soudu byli jmenováni současným prezidentem republiky Milošem Zemanem, většinou v letech 2013 až 2015, přičemž naposledy byl jmenován jeden soudce v roce 2020. Ústavní soud jako „negativní zákonodárce“ má velmi důležitou úlohu v systému dělby moci. Většinu návrhů předkládají senátoři, kteří hájí základní práva proti vládním krokům odůvodňovaným takzvaným veřejným zájmem.

Nezávislé orgány

Nezávislost, působnost a pravomoci vnitrostátních organizací na ochranu lidských práv, veřejného ochránce práv a organizací pro rovné zacházení

Veřejný ochránce práv působí k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinnostmi, a tím přispívá k ochraně základních práv a svobod.

Úřad veřejného ochránce práv jedná na základě podnětů, které k němu byly podány, nebo z vlastní iniciativy. Veřejný ochránce práv není osobou oprávněnou podat k Ústavnímu soudu návrh na zrušení zákona nebo některých jeho ustanovení, avšak může podávat vlastní návrhy na zrušení podzákonných právních předpisů nebo některých jejich konkrétních ustanovení, pokud jsou v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem (např. nařízení vlády, vyhlášky ministerstva k provedení zákona, obecně závazné předpisy vydávané kraji nebo hlavním městem Praha a obecně závazné vyhlášky obcí).

Podá-li návrh na zrušení zákonů a jiných právních předpisů nebo jejich částí jiný navrhovatel, který je aktivně legitimován v řízení před Ústavním soudem, je příslušný soudce – zpravodaj povinen bezodkladně zaslat takový návrh veřejnému ochránci práv, který se ve lhůtě jednoho měsíce rozhodne, zda do řízení vstoupí. Pokud tak učiní, jedná v postavení vedlejšího účastníka.

V březnu 2020 zvolila Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky do funkce veřejného ochránce práv JUDr. Stanislava Křečka, a to na šestileté funkční období. Již delší dobu probíhá diskuse o rozsahu pravomocí veřejného ochránce práv a vedení jeho úřadu. Někdejší veřejný ochránce práv Pavel Varvařovský například v minulosti zmínil, že by se veřejný ochránce práv měl zaměřovat spíše na omezený počet věcí a těm se věnovat do hloubky, a měl by se více zapojovat do veřejné debaty a konkrétních případů, aby byl schopen efektivněji plnit své úkoly.

Nicméně Nejvyšší soud nedávno ve dvou věcech potvrdil právní stanovisko předchozí veřejné ochránkyně práv. V prvním případě šlo o muslimskou dívku pocházející ze Somálska, které bylo znemožněno studovat na střední zdravotnické škole, jelikož trvala na nošení hidžábu. Veřejná ochránkyně práv dospěla k závěru, že ustanovení školního řádu zakazující nošení pokrývky hlavy představuje nepřímou diskriminaci na základě náboženského vyznání. Nejvyšší soud se přiklonil ke stanovisku veřejné ochránkyně práv a rozhodl, že zákaz muslimského šátku při teoretické výuce není žádný legitimní cíl.

Ve druhém případě zaměstnavatel vyvíjel nátlak na několik zaměstnankyň, které dosáhly důchodového věku, aby odešly ze zaměstnání, a nakonec jim dal výpověď pro nadbytečnost. Veřejná ochránkyně práv uvedla, že v případech tvrzené diskriminace se soudy musí zabývat konkrétními důvody pro výběr zaměstnanců u nichž byla tvrzeným důvodem pro výpověď nadbytečnost.

Přístup ke správním rozhodnutím a soudní přezkum správních rozhodnutí

Implementace pravomocných soudních rozhodnutí ze strany správních a státních orgánů

Nejvyšší správní soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů ve správním soudnictví. Ve správním soudnictví poskytují soudy obecně ochranu veřejným subjektivním právům fyzických a právnických osob (v řízeních o žalobách proti rozhodnutím správních orgánů), kterou doplňuje ochrana před nečinnostmi správních orgánů a před nezákonnými zásahy, pokyny a donuceními správních orgánů. Krajské soudy krom toho rozhodují některé spory

ve věcech voleb a místního referenda a ve věcech porušení povinností veřejných činitelů stanovených zákonem o střetu zájmů.

Do pravomocí Nejvyššího správního soudu spadá zejména rozhodování o kasačních stížnostech proti rozhodnutím krajských soudů o žalobách a návrzích na ochranu veřejných subjektivních práv. Nejvyšší správní soud navíc rozhoduje v prvním stupni v některých specifických oblastech práva, zejména ve věcech volebních, ve věcech rozpuštění politických stran a politických hnutí, pozastavení nebo znovuoobnovení jejich činnosti, jakož i v řízení o některých kladných a záporných kompetenčních sporech mezi orgány veřejné správy. Nejvyšší správní soud také rozhoduje o kasačních stížnostech proti rozhodnutím krajských soudů ve věcech zrušení opatření obecné povahy nebo jejich částí, stejně jako ve věcech místního a krajského referenda. Nejvyšší správní soud jako kárný soud rozhoduje o kárné odpovědnosti soudců, státních zástupců a exekutorů.

K zajištění jednoty rozhodování soudů vydává Nejvyšší správní soud Sbíрку rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, ve které se po projednání v plénu uveřejňují vybraná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, rozhodnutí krajských soudů ve správním soudnictví a dva zvláštní mimoprocesní prostředky k zajištění jednoty a zákonnosti rozhodování správních orgánů a soudů ve správním soudnictví. Prvním z těchto prostředků jsou zvláštní právní stanoviska zaujímaná plénem, a druhým jsou zásadní usnesení přijímaná rozšířeným senátem Nejvyššího soudu v oblasti rozhodování správních orgánů.

Aktuálním problémem správního soudnictví je počet projednávaných věcí a průtahy v řízení.

KONEC

Evropská legislativa

(pro informaci a k projednání)

Odbor MEZ informuje pravidelně představenstvo o legislativních iniciativách na poli EU. Materiál je rozčleněn do 3 podskupin:

- a) vlastní evropská legislativa;
- b) případy, které aktuálně projednává CCBE;
- c) informace o opatřeních, která byla přijata v souvislosti s COVID-19

A) EVROPSKÁ LEGISLATIVA

1) Akční plán v boji proti praní peněz a financování terorismu

Evropská komise dne 7. května představila komplexní přístup k dalšímu posílení boje EU proti praní špinavých peněz a financování terorismu. Komise zveřejnila akční plán konkrétních opatření, která přijme v průběhu příštích 12 měsíců, aby mohla lépe prosazovat pravidla EU v boji proti praní špinavých peněz a financování terorismu, kontrolovat je a koordinovat. Cílem tohoto nového komplexního přístupu je vyplnit veškeré zbývající mezery v právních předpisech EU a odstranit z nich všechna slabá místa. Akční plán tak navazuje na Balíček opatření Komise proti praní peněz z července 2019, jež vyzdvihl řadu nedostatků v rámci EU pro boj proti praní peněz a financování terorismu a na výzvu Evropského parlamentu a Rady k prošetření, jaké kroky by bylo možné učinit pro dosažení harmonizovanějšího souboru pravidel, lepšího dohledu (i na úrovni EU) a lepší koordinace mezi finančními zpravodajskými jednotkami.

Komise dnes rovněž zveřejnila transparentnější a přesnější metodiku, která má identifikovat vysoce rizikové třetí země, jež mají ve svých systémech pro boj proti praní špinavých peněz a financování terorismu strategické nedostatky, a představují proto specifickou hrozbu pro finanční systém EU. Ta si klade za cíl posílit spolupráci s třetími zeměmi a zajistí intenzivnější spolupráce s Finančním akčním výborem (FATF).

Akční plán je založen na šesti pilířích:

- a) Účinné uplatňování právních předpisů EU: Komise bude nadále pozorně sledovat, jak členské státy provádějí pravidla EU, aby národní předpisy byly v souladu s nejvyššími možnými standardy. Dnešní akční plán zároveň vyzývá Evropský orgán pro bankovníctví (EBA), aby k boji proti praní špinavých peněz a financování terorismu plně využil svých nových pravomocí.
- b) Jednotný soubor pravidel EU: Stávající pravidla EU sice mají širokou působnost a jsou účinná, ale členské státy je uplatňují mnoha různými způsoby. Rozdíly ve výkladu právních předpisů proto vedou k mezerám v našem systému, jichž mohou využít

- pachatelé trestné činnosti. Aby tomu zabránila, navrhne Komise v prvním čtvrtletí roku 2021 harmonizovanější soubor pravidel.
- c) Dohled na úrovni EU: Za dodržování pravidel EU v této oblasti v současné době odpovídají jednotlivé členské státy, a proto se mohou ve způsobu tohoto dohledu objevit nedostatky. Komise v prvním čtvrtletí roku 2021 navrhne zřízení orgánu dohledu na úrovni EU.
 - d) Koordinační a podpůrný mechanismus pro finanční zpravodajské jednotky členských států: finanční zpravodajské jednotky hrají v členských státech klíčovou úlohu při určování transakcí a činností, jež by mohly souviset s trestnou činností. Komise v prvním čtvrtletí roku 2021 navrhne vytvoření mechanismu EU, který pomůže práci těchto orgánů ještě lépe koordinovat a podporovat.
 - e) Prosazování trestněprávních předpisů a výměny informací na úrovni EU: Pro zajištění náležité výměny informací je nezbytná soudní a policejní spolupráce využívající nástroje EU a institucionální ujednání. Svou roli v boji proti praní špinavých peněz a financování terorismu může hrát i soukromý sektor. Komise vydá pokyny k úloze partnerství veřejného a soukromého sektoru, v nichž upřesní a zlepší výměnu údajů.
 - f) Úloha EU na světové scéně: EU se aktivně podílí na práci Finančního akčního výboru a na celosvětové úrovni na utváření mezinárodních standardů v boji proti praní peněz a financování terorismu. Své úsilí chce ještě zvýšit, aby v této oblasti vystupovala jako jeden globální subjekt. Nová metodika, vydávaná spolu s dnešním akčním plánem, k tomu Unii poskytuje potřebné nástroje. Vzhledem k tomu, že se tato revidovaná metodika dosud neuplatňuje, vydává dnes EU svůj aktualizovaný seznam, který bude lépe odrážet stávající seznam FATF.

Podle směrnice o boji proti praní peněz má Komise právní povinnost identifikovat vysoce rizikové třetí země, které mají ve svých systémech pro boj proti praní peněz a financování terorismu strategické nedostatky. Vzhledem k tomu, že se výše uvedená přesnější metodika dosud neuplatňuje, Komise dnes aktualizovala svůj seznam, přičemž zohlednila mezinárodní vývoj od roku 2018. Nový seznam je tak nyní lépe sladěn se seznamy, které zveřejňuje FATF. Země, které byly do seznamu zařazeny: Bahamy, Barbados, Botswana, Ghana, Jamajka, Kambodža, Mauricius, Mongolsko, Myanmar, Nikaragua, Panama a Zimbabwe. Země, které byly ze seznamu odstraněny: Bosna a Hercegovina, Etiopie, Guyana, Laoská lidově demokratická republika, Šrí Lanka a Tunisko. Komise tento seznam pozměnila formou nařízení v přenesené pravomoci, které bude nyní předloženo Evropskému parlamentu a Radě ke schválení ve lhůtě jednoho měsíce (s možností prodloužení o další měsíc). Vzhledem ke krizi způsobené koronavirem se dnešní nařízení obsahující seznam třetích zemí začne uplatňovat **až od 1. října 2020**. Od téhož data začnou platit také nová ochranná opatření. Cílem je zajistit, aby všechny zúčastněné strany měly čas na náležitou přípravu. Vyřazení některých zemí ze seznamu tím však dotčeno není a vstoupí v platnost 20 dní po zveřejnění v Úředním věstníku.

Aby podnítila inkluzivní diskuse o rozvoji těchto politik, zahájila dnes Komise veřejnou konzultaci o akčním plánu. Orgány, zainteresované subjekty a občané se do ní mohou zapojit do 29. července. Této konzultace se mohou zúčastnit všichni občané a organizace.

Obzvláště jsou vítány názory členských států, příslušných vnitrostátních orgánů a orgánů EU, jakož i podniků a poskytovatelů služeb, na něž se vztahují předpisy zaměřené proti praní peněz a financování terorismu. Cílová skupina této konzultace dále zahrnuje občanskou společnost (nevládní a specializované organizace, skupiny odborníků), vysoké školy a akademické instituce. Konzultace umožňuje reagovat na každé z opatření, která Komise navrhla, a sdělit připomínky ohledně toho, jak je realizovat. Aktuální rámec boje proti praní peněz v EU ponechává členským státům značný prostor pro přijímání vnitrostátních pravidel. To však vede k roztržitosti, která se projevila jako jeden z hlavních faktorů v nedávných případech praní peněz. Komise uvítá připomínky ohledně toho, jaká pravidla by měla být dále harmonizována za účelem odstranění této roztržitosti, i ohledně nových oblastí, na něž by se měly vztahovat předpisy EU. **V zájmu zajištění vysoké kvality a jednotného dohledu v rámci celého vnitřního trhu navrhuje Komise, aby se některé dohledové pravomoci vykonávaly na úrovni EU. V této konzultaci se může veřejnost vyjádřit k tomu, které subjekty by měly takovému dohledu podléhat, jak by měl vypadat jeho výkon a jaký orgán by za něj měl odpovídat.** Vzhledem k přeshraniční povaze mnoha aktivit praní peněz má klíčový význam účinná koordinace činností finančních zpravodajských jednotek. Za tímto účelem Komise navrhuje vytvořit na úrovni EU **mechanismus pro podporu a koordinaci. Komise žádá, aby se respondenti vyjádřili k tomu, jaké úkoly by tento mechanismus měl vykonávat a jaký orgán by měl být jeho hostitelem.** Komise rovněž přivítá náměty na to, jak posílit výměnu informací a zajistit, aby EU hrála v celosvětovém boji proti praní peněz a financování terorismu významnou úlohu.

Odbor MEZ vzhledem k důležitosti tohoto tématu a možnosti ovlivnit další směřování (bez reakce na konzultaci a odkazu na ni bude obtížné později prosazovat připomínky) žádá představenstvo o vyjádření, zda se to veřejné konzultace zapojit, případně pro tento účel vybrat experta pro spolupráci na vyplnění dotazníku.

Dotazník je k dispozici zde: <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/anti-money-laundering-action-plan-2020?surveylanguage=cs>

Kompletní sdělení k akčnímu plánu je v anglickém jazyce k dispozici zde: https://ec.europa.eu/finance/docs/law/200507-anti-money-laundering-terrorism-financing-action-plan_en.pdf

2) Sdělení Komise v oblasti jednotného trhu

Evropská komise dne 10. března 2020 publikovala dvě sdělení, která se obsahují relevantní informace ohledně profesní regulace v EU obecně, ale rovněž i některé body explicitně mířené na advokátní profesi. Jedná se o **Akční plán pro lepší implementaci a prosazování pravidel jednotného trhu** (dostupný v anglickém jazyce zde: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-enforcement-implementation-single-market-rules_en_0.pdf) a **Sdělení Komise ohledně identifikace a řešení překážek pro jednotný trh** (dostupné v českém jazyce zde:

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2020/CS/COM-2020-93-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>).

a) Akční plán pro lepší implementaci a prosazování pravidel jednotného trhu

Jednou z klíčových oblastí iniciativy Komise je řešení stávajících problémů v oblasti provádění a prosazování při uplatňování práva EU. Podle svého sdělení by Komise ráda podpořila kulturu dodržování předpisů, aby se v první řadě porušování předpisů bylo, pokud možno eliminováno. Pokud však dojde k porušení práva EU, měla by Komise urychleně a rozhodně přijmout opatření prostřednictvím řízení o nesplnění povinnosti. Akční plán Komise proto **stanoví 22 opatření**, jejichž cílem je řešit řadu různých problémů. Většina opatření se zaměřuje na odbornou přípravu, provádění a prosazování stávajících právních předpisů a odhalování případů nesouladu v rámci jednotného trhu.

Co nejlépejší využití preventivních mechanismů

Opatření č. 9 Zlepšení předběžného hodnocení restriktivních právních předpisů podle směrnice testu přiměřenosti:

Komise poskytne členským státům pomoc a pokyny a usnadní výměnu osvědčených postupů mezi členskými státy při posuzování proporcionality ex ante na základě směrnice o testu přiměřenosti (která ukládá členským státům povinnost důkladně posoudit přiměřenost nové vnitrostátní odborné regulace před jejím přijetím).

Opatření č. 11 Předcházení novým překážkám v poskytování služeb na jednotném trhu

V této souvislosti Komise naléhavě vyzývá Evropský parlament a Radu, aby dosáhly rychlé dohody o navrhované směrnici o postupu oznamování.

V rámci Opatření č.1: "Program pro poskytování konkrétnějších pokynů pro vnitrostátní orgány" chce Komise aktualizovat reformní doporučení pro regulaci povolání:

(Výňatky strana 5)

- 1. "zveřejňování aktualizovaných doporučení k reformě regulace odborných služeb na základě sdělení Komise ze dne 17. ledna 2017. Jsou založeny na ukazateli restriktivnosti používaném pro posuzování a srovnávání vnitrostátních požadavků v oblasti odborných služeb s cílem zohlednit nové změny v regulačních rámcích členských států a prosazovat další reformy. Tyto reformy mohou mít pozitivní dopad na mobilitu pracovníků a snížení nedostatku a nesouladu mezi dovednostmi, zejména v souvislosti se zelenými a digitálními přechody."*
- 2. "aktualizace příručky o provádění směrnice o službách, která se týká nedávné judikatury týkající se základních prvků směrnice o službách a poskytuje pokyny k právním otázkám, které vznikají například v důsledku vzniku nových obchodních*

modelů a nových způsobů poskytování služeb; "

Další opatření, jež stojí za pozornost:

Zvyšování znalostí a povědomí o pravidlech jednotného trhu

Opatření č. 1 s cílem poskytnout vnitrostátním orgánům konkrétnější pokyny:

S cílem zlepšit dodržování předpisů a vyhnout se segmentaci trhu zvýší Komise pokyny pro členské státy a podniky v určitých oblastech, včetně: vydávání pokynů k legislativním nástrojům v digitální oblasti; aktualizaci příručky o provádění směrnice o službách, která se týká nedávné judikatury týkající se základních prvků směrnice o službách a poskytuje pokyny k právním otázkám, které vyvstávají například v důsledku vzniku nových obchodních modelů a nových způsobů poskytování služeb; zřízení ústředního informačního místa o praktických otázkách, které mají státní zaměstnanci v členských státech při své každodenní práci uplatňující právo jednotného trhu; d. vydávání pokynů k zásadě vzájemného uznávání; vydávání pokynů ke směrnici o odpovědnosti za výrobek; a podporu členských států při provádění Evropského aktu přístupnosti;...

Opatření č. 4 Odborná příprava a výměna zkušeností pro vnitrostátní soudce a právní profese

V rámci tohoto opatření se zvýší vzdělávací programy a semináře pro soudce a advokáty odpovědné za prosazování právních předpisů o jednotném trhu s cílem zlepšit povědomí a porozumění právu v oblasti jednotného trhu.

Zlepšení provádění, provádění a uplatňování pravidel EU

Opatření č. 7 Strukturovaný dialog za lepší provedení směrnic o jednotném trhu

Za účelem zlepšení správného provádění směrnic bude během období provádění navázán strukturovaný dialog mezi členskými státy a Komisí.

Opatření č. 8 Prováděcí partnerství pro nařízení o jednotném trhu

Pokud jde o ustanovení nařízení o jednotném trhu, která by vyžadovala opatření členských států, budou uspořádána setkání mezi Komisí a členskými státy, jakmile bude dosaženo politické dohody o nařízení.

Odhalování nesouladu uvnitř jednotného trhu a vnějších hranic

Opatření č. 13 Racionalizace informačních systémů jednotného trhu a vytvoření platformy pro prosazování pravidel on-line (e-laboratoř pro prosazování právních předpisů)

Cílem akčního plánu je omezit roztržitost informačních systémů používaných ke sdílení informací o nelegálních a nevyhovujících průmyslových a spotřebních výrobcích. V tomto

ohledu Komise zřídí jednotné evropské vstupní místo pro informace, zajistí, aby se systém pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI) stal výchozím nástrojem pro správní spolupráci v rámci jednotného trhu, a vytvoří nástroj překážek jednotného trhu.

Opatření č. 18: Učinit ze sítě SOLVIT výchozí nástroj pro řešení sporů v rámci jednotného trhu

Komise a členské státy zajistí, aby byl síť SOLVIT posílena a stala se výchozím nástrojem alternativního řešení sporů ve všech oblastech politiky jednotného trhu, což zahrnuje rozhodnutí správy. Síť SOLVIT bude v případě potřeby použita ve své současné podobě nebo v případě potřeby přizpůsobeném tak, aby odpovídal požadavkům nových iniciativ. Komise a členské státy posílí vztahy mezi sítí SOLVIT a různými subjekty a sítěmi na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU.

Zlepšení řešení případů nesplnění povinnosti

Opatření č. 19: Lepší stanovení priorit donucovacích prostředků

Komise přijme výroční strategickou zprávu o prosazování práva v rámci jednotného trhu, v jejímž rámci určí konkrétní oblasti zájmu a priority pro prosazování s přihlédnutím ke zjištěním evropského semestru.

b) Sdělení Komise ohledně identifikace a řešení překážek pro jednotný trh

Toto sdělení vychází ze dvou zpráv Komise a identifikuje širokou škálu překážek na jednotném trhu založených na perspektivě evropských podniků a spotřebitelů. Jedna z podkladových zpráv s názvem Business Journey on the Single Market: Practical Obstacles and Barriers (183 stran a dostupná v anglickém jazyce zde: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eu-single-market-barriers-staff-working-document_en.pdf) obsahuje popis regulace advokacie v Evropě, včetně analýzy toho, co považují za "restriktivní vnitrostátní pravidla (s omezenou úlohou právních předpisů EU)". Například strana 142 obsahuje následující prohlášení: „Na základě oznámení členských států v databázi regulovaných povolání EU je v celé EU registrováno 42 regulovaných profesí pod obecným názvem "Advokát". Z analýzy Komise vyplývá, že například snížení úrovně regulační restriktivnosti v oblasti právních služeb může zvýšit míru vstupu nových poskytovatelů služeb na trh až o 13 %."

Toto sdělení se zaměřuje na 13 nejčastěji zmiňovaných překážek přeshraniční činnosti v návaznosti na klíčové kroky, které podniky a spotřebitelé podnikají na jednotném trhu. Komise považuje "vstupní požadavky a požadavky na výkon profese" za důležité překážky pro výkon advokacie.

Výňatek sdělení: strana 6

*„Požadavky na vstup a výkon byly označeny za významné překážky zejména pro řadu regulovaných povolání (například účetní, daňoví poradci, auditoři, povolání ve stavebnictví, architekti a inženýři, **advokáti** nebo zmocněnci pro otázky duševního vlastnictví) a pro maloobchodní služby. U regulovaných povolání obnášejí požadavky na vstup takové **problémy, jako je přístup k vyhrazeným činnostem (vyžadujícím zvláštní kvalifikaci a splnění dalších podmínek, jako je povinné členství v profesním sdružení) a požadavky na povolení. Požadavky na výkon zahrnují omezení týkající se reklamy, právní formy nebo držení podílů, zákaz společného výkonu povolání nebo požadavky na pojištění. V maloobchodě se mohou podniky potýkat s nepřiměřenými pravidly pro zřizování fyzických prodejen, jakož i pro jejich každodenní činnosti, jako jsou pravidla týkající se umístění obchodů nebo sortimentu prodávaných výrobků, jakož i omezení týkající se prodejních akcí a slev. Tato témata se do velké míry odráží v doporučeních pro jednotlivé země v rámci evropského semestru. Doporučení pro některé členské státy se výslovně týkají odstranění regulační a administrativní zátěže v oblasti odborných služeb a maloobchodu. Komise rovněž vypracovala ukazatele restriktivnosti, které se konkrétně zaměřují na regulaci řady povolání a maloobchodu. Výsledky přispívají k důkazům o překážkách, kterým podniky čelí.“***

3) Unijní iniciativy v oblasti umělé inteligence

a) Strategie Komise zaměřenou na data a umělou inteligenci

Komise 19. února 2020 představila strategii zaměřenou na podporu otevřené a demokratické společnosti a dynamického a udržitelného hospodářství. Návrhy na vytvoření jednotného trhu s daty a na zajištění rozvoje umělé inteligence zaměřené na člověka, které byly předloženy, jsou prvními kroky v této oblasti. V roce 2018 Komise poprvé představila strategii pro umělou inteligenci a dohodla se s členskými státy na koordinovaném plánu. Rámec pro umělou inteligenci, který byl dnes představen, rovněž vychází z práce odborné skupiny na vysoké úrovni pro umělou inteligenci (AI HLEG), která předložila své etické pokyny pro důvěryhodnou umělou inteligenci v dubnu 2019. Komise navrhuje zefektivnit výzkum, podpořit spolupráci mezi členskými státy a zvýšit investice do vývoje a zavádění umělé inteligence.

Zastřešující digitální strategie - Evropa připravená na digitální věk: Směrem ke skutečně digitální evropské společnosti se zaměřuje na 3 následující oblasti, na které se má Komise zaměřit v příštích 5 letech: (1) technologie, které pracují pro občany, (2) spravedlivou a konkurenceschopnou digitální ekonomiku a (3) otevřenou, demokratickou a udržitelnou digitální společnost.

Bílá kniha o umělé inteligenci navrhuje společný evropský přístup k regulaci oblasti umělé inteligence a zajištění právní jistoty pro podniky i spotřebitele. Komise v dokumentu naznačuje 2 hlavní cíle: budovat ekosystém excelence, který podpoří výzkum a vývoj, financování projektů ve spolupráci se soukromým sektorem a rozvoj umělé inteligence v malých a středních

podnicích a za druhé budovat ekosystém důvěry, který staví na vymezení společného regulatorního rámce pro oblast umělé inteligence. **Návrhy v Bílé knize počítají, že by se nově vytvořený regulatorní rámec vztahoval jen na vysoce rizikové sektory a případy použití umělé inteligence s možným ohrožením života či lidských práv. Pro nerizikové aplikace je navržen dobrovolný režim s potenciálními výhodami, pakliže by zákonné požadavky dodržovaly z vlastní vůle.** Komise se zaměřila i na shromažďování a využívání biometrických údajů pro účely identifikace na dálku, což s sebou nese specifická rizika pro základní práva. Pravidla EU pro ochranu údajů již v zásadě zakazují zpracování biometrických údajů za účelem jedinečné identifikace fyzické osoby, s výjimkou zvláštních podmínek. Konkrétně biometrickou identifikaci na dálku lze použít pouze z důvodů zásadního veřejného zájmu. Musí vycházet z právních předpisů EU nebo členských států, její použití musí být řádně odůvodněno, musí být přiměřené a podléhat odpovídajícím zárukám. Povolení k rozpoznávání obličeje je proto v současnosti výjimkou. Na základě bílé knihy hodlá Komise zahájit širokou diskusi o tom, které okolnosti mohou v budoucnu odůvodnit případné výjimky.

Smyslem Evropské strategie pro data je nastartovat evropskou datovou ekonomikou a podpořit výměnu a sdílení dat napříč různými odvětvími a členskými státy. Pomocí jednotného trhu s daty má EU v úmyslu nevyužívaná data využít a umožnit jejich volný pohyb v rámci EU i napříč odvětvími ve prospěch podniků, výzkumných pracovníků i orgánů veřejné správy. V zájmu dosažení tohoto cíle chce EU zavést praktická, spravedlivá a jasná pravidla pro přístup k údajům a jejich využívání, která budou v souladu s evropskými hodnotami a právy, jako jsou ochrana osobních údajů, ochrana spotřebitele a právní předpisy v oblasti hospodářské soutěže. Strategie pro data navrhuje přijmout opatření týkající se správy údajů, přístupu k údajům a jejich opětovného použití pro účely sdílení údajů mezi podniky a veřejnou správou; dát k dispozici ve větší míře data veřejného sektoru tím, že se v celé EU zpřístupní datové soubory s vysokou hodnotou a umožní jejich bezplatné opětovné využití, a umožnit uživatelům, aby si zachovali kontrolu nad svými daty, a to prostřednictvím investic do budování kapacit pro malé a střední podniky a digitálních dovedností.

V rámci navrhovaných programů Horizont Evropa a Digitální Evropa (2021–2027) má Komise vytvořit společný evropský datový prostor v klíčových odvětvích. V rámci programu Horizont Evropa navrhla Komise investovat 15 mld. € do klastru „Digitální oblast, průmysl a vesmír“, přičemž umělá inteligence má být jednou z nejdůležitějších financovaných oblastí. V rámci programu Digitální Evropa navrhla Komise investovat téměř 2,5 mld. € do zavádění datových platforem a aplikací umělé inteligence. Z těchto prostředků by mohly být 2 mld. € investovány do evropského projektu s vysokým dopadem, který se týká evropských datových prostorů, včetně důvěryhodných a energeticky účinných infrastruktur pro sdílení dat a cloudových infrastruktur.

Do 31. května 2020 probíhá veřejná konzultace ohledně Bílé knihy o umělé inteligenci. Komise rovněž shromažďuje zpětnou vazbu ke své strategii pro data. Na základě obdržených podnětů má Komise přijmout další opatření na podporu ekonomiky založené na datech a rozvoje důvěryhodné umělé inteligence.

Komise má dále během roku 2020 předložit akt o digitálních službách, navrhnout přezkum nařízení eIDAS č. 910/2014 a posílit kybernetickou bezpečnost prostřednictvím společné kybernetické jednotky.

CCBE v návrhu reakce na veřejnou konzultaci, jež bude projednávána v rámci online jednání Stálého výboru dne 15. května, upozorňuje na řadu nedostatků Bílé knihy. Vychází z dokumentu CCBE úvahy o právních aspektech umělé inteligence, jež byl schválen v rámci zasedání stálého výboru v únoru ve Vídni a o němž jsme již informovali.

CCBE v návrhu odpovědi za prvé vyjadřuje své obavy ohledně způsobu, jakým byl konzultační dotazník vytvořen. Dotazník nebyl zejména přizpůsoben konkrétním odvětvím a případům použití a nenabízí respondentům možnost uvést na otázku, z jaké perspektivy je odpověď poskytnuta. V důsledku toho bude velmi obtížné vykládat odpovědi bez dodatečných základních informací o tom, jak k odpovědím respondenti dospěli. Mnohé z těchto otázek navíc jsou zavádějící. Rozsah odpovědí CCBE je omezen především na aspekty související s právním státem, výkonem spravedlnosti a základními právy. Kromě toho se CCBE zabývá také některými otázkami odpovědnosti, jakož i potřebami vzdělávání advokátů a advokátních kanceláří, pokud jde o využívání umělé inteligence v právní praxi.

Níže uvedené části jsou strukturovány podle témat, která jsou popsána v konzultačním dotazníku a zabývají se následujícími hlavními otázkami:

Ekosystém excelence:

Finanční prostředky na úrovni EU by měly být k dispozici odvětvovým regulačním orgánům – včetně advokátních komor a advokátních kanceláří – s cílem zaškolení advokátů o tématech, jako je využívání nových technologií a umělá inteligence v oblasti spravedlnosti při současném dodržování etických zásad a požadavků na ochranu údajů. Advokátům musí být poskytnut přístup k testovacím a referenčním zařízením, aby mohli plně vykonávat svou úlohu a povinnosti při zajišťování řádného zavádění a přezkumu nástrojů umělé inteligence.

Ekosystém důvěry:

Používání systémů umělé inteligence může mít vliv prakticky na všechna lidská práva. Proto jsou zapotřebí různá opatření, mezi něž patří: důkladné posouzení dopadů systémů; nezávislé a odborné kontroly; transparentnost; zajištění dostupnosti opravných prostředků; nové právní rámce pro kodifikaci zásad a požadavků, ve spojení s dobrovolnými etickými kodexy, které zavazují vývojáře umělé a umělé rozmanitosti jednat odpovědně. CCBE jako alternativu k navrhovanému přístupu založenému na posouzení rizik požaduje cílenější přístup, který stanoví právní požadavky přizpůsobené potřebám konkrétních odvětví a okolností po podrobnějším posouzení rizik a posouzení právních nebo jiných vhodných opatření. Využívání umělé inteligence soudy a v systémech trestního soudnictví je vysoce rizikové. Jakékoli zavedení těchto nástrojů by proto mělo být přísně regulováno s ohledem na procesní architekturu, na níž je založena soudní řízení, a předcházet mu hloubkové hodnocení a posouzení dopadů za účasti

všech příslušných aktérů a zúčastněných stran. Na základě souboru povinných požadavků je zapotřebí kombinace mechanismů dodržování předpisů ex-ante a mechanismů následného prosazování.

Bezpečnostní a odpovědnostní důsledky

V současném legislativním rámci bude třeba provést určité důležité změny s ohledem na zásadní rozdíly, které existují mezi tradičními výrobky a umělou inteligencí, zejména pokud jde o pojmy výrobek, závada a vada. CCBE by se rozhodla pro samostatný nástroj týkající se otázek odpovědnosti, a nikoli pro změnu směrnice o odpovědnosti vady výrobku. Na úrovni EU by měly být upraveny takové otázky, jako je náhrada škody a rozdělení odpovědnosti, jakož i pravidla týkající se důkazního břemene.

b) Návrh zprávy výboru JURI ohledně etických aspektů AI

Zpravodaj Výboru evropského parlamentu pro právní záležitosti Ibán García del Blanco (S&D, Španělsko) nedávno zveřejnil svůj [návrh zprávy](#) s doporučeními Komisi týkajícími se rámce etických aspektů umělé inteligence, robotiky a souvisejících technologií. Lhůta pro pozměňovací návrhy je **stanovena na 25. května**.

Zpravodaj se domnívá, že při vývoji, zavádění a používání umělé inteligence by měl být do tohoto procesu vždy zapojen lidský dohled. Zvláštní důraz je kladen na prevenci při práci s technologiemi definovanými jako "vysoce rizikové", tj. v případě vysoce rizikové technologie je zásadní dodržovat etické zásady, které se řídí nestranností a jsou předmětem pravidelných externích hodnocení. Bez ohledu na takové posouzení rizik by kromě toho měla být umělá inteligence, robotika a související technologie, včetně softwaru, algoritmů a údajů používaných nebo vyrobených těmito technologiemi, vždy posuzována, pokud jde o jejich riziko, na základě objektivních kritérií a v souladu s příslušnými odvětvovými právními předpisy platnými v různých oblastech, jako jsou oblasti zdravotnictví, dopravy, zaměstnanosti, **spravedlnosti a vnitřních věcí**, sdělovacích prostředků, vzdělávání a kultury. Také pro občany, aby byli schopni technologie pojmout, by měla existovat určitá míra vysvětlitelnosti, která je v přiměřené složitosti technologie. Předpojatost a diskriminace softwaru, algoritmů a dat by měla být rovněž řešena stanovením pravidel pro jejich použití. Zpravodaj rovněž zdůrazňuje, že umělá inteligence by měla být rozvíjena sociálně odpovědným způsobem. Tyto technologie by především neměly jednotlivcům nebo společnosti způsobovat újmu nebo újmu jakéhokoli druhu. Zpravodaj proto zdůrazňuje, že je třeba, aby umělá inteligence, robotika a související technologie respektovaly práva občanů na soukromí a ochranu osobních údajů v souladu s právem EU. Minimalizace údajů by měla být použita jako hlavní zásada.

V rámci ochrany a bezpečného rozvoje zpravodaj dále zdůrazňuje otázku správy věcí veřejných. Měla by být zavedena opatření, která zaručí odpovědnost a řeší potenciální rizika předpojatosti a diskriminace. Zpravodaj rovněž vyzývá vnitrostátní orgány, aby podporovaly pravidelné výměny s občanskou společností a inovace v EU tím, že budou pomáhat zúčastněným stranám. Tyto orgány by rovněž měly spolupracovat nejen mezi sebou, ale také s

Komisi, aby zaručily soudržná přeshraniční opatření. Zpravodaj vyzývá Komisi, aby rovněž zvážila možnost zřízení Evropské agentury pro umělou inteligenci. Připomíná [usnesení Evropského parlamentu](#) z roku 2017 s některými konkrétními doporučeními v tomto ohledu. Jedním z úkolů agentury by bylo stanovit kritéria pro udělování **evropských osvědčení o etickém souladu**.

Zpravodaj rovněž předložila návrh nařízení **o etických zásadách pro vývoj, zavádění a používání umělé inteligence, robotiky a souvisejících technologií**. Navrhované nařízení by mělo:

- (1) vytvořit regulační rámec etických zásad pro vývoj, zavádění a používání umělé inteligence a robotiky v EU;
- 2) zabezpečit přístup k umělé inteligenci zaměřené na člověka;
- (3) zaručit dodržování základních práv a hodnot;
- (4) Zřídit orgány dohledu v každém členském státě.

Výbor JURI projedná návrh zprávy dne 12. května, pozměňovací návrhy budou poté projednány na budoucích zasedáních výboru na konci června/ začátkem července. Návrh zprávy má být přijat ve výboru dne 28. září 2020 a dále předložen plenárnímu zasedání v říjnu 2020.

Pozn. SZ ČAK: Návrh zprávy do jisté míry kopíruje iniciativu Komise (Bílou knihu o umělé inteligenci), k níž CCBE aktuálně připravuje vyjádření a lze se domnívat, že může být rovněž použito v reakci na tento návrh zprávy. Zejména jako kontroverzní lze vnímat ambici zpravodaje regulovat etické otázky, k čemuž EU nemá pravomoc – je totiž rozdíl mezi etikou a právními akty. Vhodnější by bylo prostřednictvím právního aktu regulovat jisté zásady jako závazné právní normy. Rovněž návrh nového nařízení je popsán velmi vágně a vzbuzuje celou řadu otázek, zejména ohledně překrývání pravomocí existujících orgánů a rovněž neexistencí specifických oblastí, které je třeba regulovat. Na základě toho lze dospět k závěru, že ambice této zprávy je poněkud uspěchaná, neboť regulace jednotlivých právních oblastí a její potřeba vyžaduje důkladnou právní analýzu, návrh naopak nabádá k dalšímu obecnému řešení, které může být jen málo prospěšné a koordinované.

- c) **Návrh zprávy Výboru JURI (Axel Voss) Systém občanskoprávní odpovědnosti za umělou inteligenci** (k dispozici v češtině zde: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/JURI-PR-650556_CS.pdf)

Návrh zprávy byl publikován 27. dubna 2020. Zpravodaj se zejména domnívá, že není třeba zcela přepracovat dobře fungující režimy odpovědnosti, ale nicméně že složitost, konektivita, neprůhlednost, zranitelnost a autonomie systémů AI představují značný problém, a je tedy nutné provést specifické úpravy, aby se zabránilo situaci, kdy osoby, které utrpěly újmu nebo škodu na majetku, zůstanou bez náhrady. Zpravodaj poznamenává, že všechny reálné nebo virtuální

činnosti, zařízení nebo procesy řízené systémy AI mohou být technicky přímou nebo nepřímou příčinou újmy či škody, avšak vždy jsou výsledkem toho, že tyto systémy někdo sestrojil, uvedl do provozu nebo do nich zasahoval; je toho názoru, že v důsledku neprůhlednosti a autonomie systémů AI by mohlo být v praxi velmi obtížné nebo dokonce nemožné zpětně vysledovat, který konkrétní lidský zásah nebo které rozhodnutí při navrhování systému vedlo ke konkrétní škodlivé činnosti systémů AI, přičemž že v souladu s široce přijímanými koncepcemi odpovědnosti lze tuto překážku nicméně obejít tím, že odpovědnost ponese osoby, které vytvářejí, spravují nebo kontrolují rizika spojená se systémem AI. Směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky se podle něj ukázala jako účinný prostředek, jak získat odškodnění za újmu způsobenou vadným výrobkem, proto konstatuje, že by se měla používat také v případě občanskoprávních nároků vůči výrobcí vadného systému AI, pokud je daný systém AI považován podle této směrnice za výrobek.

Zpravodaj se domnívá, že stávající právní předpisy členských států týkající se subjektivní odpovědnosti za škodu nabízejí ve většině případů dostatečnou míru ochrany osobám, kterým byla způsobena újma zásahem třetí strany, například hackera, nebo jejichž majetek byl takovou třetí stranou poškozen, jelikož se v případě tohoto zásahu často jedná o zaviněné jednání; konstatuje, že další pravidla pro odpovědnost budou zřejmě nutná pouze pro případy, pokud třetí stranu nelze vypátrat nebo je insolventní. Považuje tedy za vhodné zaměřit se na občanskoprávní nároky vůči provozovateli systému AI, přičemž soudí, že pravidla pro odpovědnost týkající se provozovatele by se měla v zásadě vztahovat na veškerý provoz systémů AI, nehledě na to, kde jsou provozovány nebo zda se jedná o reálný či virtuální provoz.

Speciálně je pak dle zpravodaje třeba zvážit provoz na veřejných místech, který vystavuje riziku mnoho třetích osob a potenciální poškození si často provozu systému AI nejsou vědomi a zpravidla nemají s provozovatelem smluvní vztahy, na jejichž základě by mohli uplatnit nárok na odškodnění a v případě vzniku újmy nebo škody by takové třetí osoby mohly uplatňovat pouze nárok na odškodnění na základě subjektivní odpovědnosti za škodu a mohlo by pro ně být obtížné prokázat zavinění provozovatelem systému AI. Zpravodaj poznamenává, že mohou nastat situace, kdy existuje více provozovatelů a domnívá se, že v takovém případě by měli nést všichni provozovatelé společnou a nerozdílnou odpovědnost, přičemž by měli právo vznášet vůči sobě navzájem proporcionalní regresní nároky. Pro rizikové režimy navrhuje dále stanovit režim objektivní odpovědnosti. Součástí zprávy je i doporučení zpravodaje k vydání nařízení EU ohledně odpovědnosti za provoz AI systémů, jež by se mělo vztahovat pouze na újmu, která poškozuje důležitá a zákonem zaručená práva, jako je právo na život, zdraví, tělesnou integritu nebo majetek, a mělo by stanovit částky a rozsah odškodnění, jakož i promlčecí lhůty. Nařízení by rovněž mělo stanovit povinnost provozovatelů rizikových systémů AI uvedených v příloze navrhovaného nařízení uzavřít pojištění odpovědnosti.

Výbor pro soukromé právo CCBE i odbor MEZ se bude návrhem zprávy podrobněji zabývat.

- d) **Návrh zprávy Výboru JURI (Stéphane Séjourné) Práva duševního vlastnictví pro rozvoj technologií umělé inteligence** (k dispozici v češtině zde: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/JURI-PR-650527_CS.pdf)

Návrh zprávy byl publikován dne 24. dubna 2020. Zpravodaj zejména navrhuje, že Unie se musí zabývat různými aspekty umělé inteligence pomocí definice, která je technologicky neutrální a dostatečně flexibilní, aby zahrнула budoucí technologický vývoj a doporučuje, aby dopady technologií umělé inteligence na práva duševního vlastnictví byly posuzovány podle odvětví a typů, jelikož tento přístup musí zohlednit míru lidského zásahu, důležitost role použitých dat a případný vliv jiných prvků. Zpravodaj navrhuje posoudit zejména dopad a vliv technologií umělé inteligence v rámci stávajícího režimu patentového práva, ochrany ochranných známek a průmyslových vzorů, autorského práva a práv s ním souvisejících, včetně použitelnosti právní ochrany databází a počítačových programů, a ochrany nezveřejněného know-how a obchodních informací („obchodního tajemství“) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním; dále potvrzuje, že je třeba posoudit, zda by bylo vhodné zpřísnit smluvní právo a pravidla hospodářské soutěže, a vytvořit tak komplexnější právní rámec pro ekonomická odvětví, jichž se umělá inteligence týká. Zpravodaj uvádí, že matematické metody nelze patentovat s výjimkou případů, kdy se jedná o vynálezy technické povahy, které pak patentovat lze, pokud jsou splněna příslušná kritéria pro vynálezy, a tedy konstatuje, že inovace v oblasti umělé inteligence lze patentovat, pokud se jedná o nový vynález, který není zjevný a obsahuje inovativní prvek.

Patentové právo vyžaduje úplný popis použité technologie, což může pro některé technologie umělé inteligence představovat problém s ohledem na složitost uvažování. Autonomizace tvůrčího procesu vyvolává otázky ohledně vlastnictví práv duševního vlastnictví; proto by nebylo vhodné, aby technologie umělé inteligence měly právní subjektivitu. Co se ochrany umělecké a technické tvorby vytvářené umělou inteligencí týče, některá díla by mohla být chráněna autorským právem, přičemž doporučuje, aby vlastnictví práv patřilo osobě, která dané dílo zákonným způsobem připraví a zveřejní pod podmínkou, že si tvůrce dané technologie výslovně nevyhradil právo na takové použití. Bude zapotřebí rovněž zohlednit přezkum stávající politiky v oblasti ochranných známek a průmyslových vzorů, jelikož ty mohou být aplikacemi umělé inteligence vytvářeny samostatně. Zpráva konstatuje, že používání technologií umělé inteligence nemůže nahradit ověřování člověkem, pokud jde o udělování práv duševního vlastnictví a určování odpovědnosti v případě porušení těchto práv.

B) PŘÍPADY

1. Gruzinský případ

Případ posuzuje otázku, zda činnost advokátů lze považovat za podnikatelskou činnost, a tedy zda Gruzínská advokátní komora provádí zakázanou monopolní činnost v souvislosti s povinným členstvím advokátů, čímž porušuje svobodu podnikání zaručenou Ústavou Gruzie.

Dne 26. prosince 2019 Ústavní soud v Gruzii připustil, aby byl případ pana Lasha Janibegashvili (člena Gruzínské advokátní komory) projednán před Ústavním soudem se zaměřením na dvě tvrzení, a to na slova obsažená v článku 1.2 gruzinského zákona o advokátech „a kdo je členem gruzínské advokátní komory“ v souvislosti s první a druhou větou čl. 26 odst.

4 Ústavy Gruzie, podle níž „ Svoboda podnikání bude zaručena. Monopolní činnosti jsou zakázány, s výjimkou případů povolených zákonem “.

Žalobce tvrdí, že „vytváření profesních unií/asociací je součástí svobody sdružování, a nikoli samostatným a nezávislým právem. Stát je povinen umožnit osobám, ale pouze v souladu s jejich zájmy, aby vytvořily profesní unie/asociace “a „je zvláště nepřijatelné zřídit pouze jednu profesní unii/asociaci, kde bude členství povinné.“

Žalobce dále poznamenává, že „soudní praxe objasnila, že je nepřijatelné monopolizovat profesní unie/asociace a měla by existovat alternativa pro ty, kteří z nějakých důvodů nechtějí být zapsáni do té či oné unie/asociace“.

Výbor CCBE PECO projednal a na základě relevantních informací poskytnutých Gruzínskou advokátní komorou připravil krátkou zprávu ve smyslu Amicus curiae, která bude projednána na nadcházejícím CCBE Stálém výboru 15.5. 2020.

2.Litevský případ

Navrhovatel S.T. (bývalý advokátní koncipient, který byl vyškrtnut v důsledku kárného řízení) podal na konci roku 2018 žalobní návrh proti Kanceláři registrace právnických osob k Nejvyššímu správnímu soudu v Litvě, aby odejmul registraci Litevské advokátní komoře. Navrhovatel prohlásil, že byl donucen se zapsat jako člen do asociace (Litevské advokátní komory), jinak by nemohl poskytovat právní služby a nemohl ze sdružení vystoupit.

Žalobní návrh byl mimo jiné založen na čl. 20 odst. 2 Všeobecné deklarace lidských práv (nikdo nesmí být nucen být členem sdružení) a na některých člancích Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, konkrétně čl. 14 (3) (...právo, kdy každý má být souzen za své přítomnosti a obhajovat se osobně nebo prostřednictvím obhájce, kterého si sám zvolí). Navíc rozporoval závaznou povahu Etického kodexu, která má být v rozporu s čl. 18 a čl. 19 Mezinárodního Paktu.

Nejvyšší správní soud v Litvě dne 29. dubna 2020 rozhodl, že navrhovatel neposkytl žádný důkaz o tom, že povinné členství v advokátní komoře a etický kodex byly z těchto důvodů dříve úspěšně napadeny. Návrh na odejmutí registrace Litevské advokátní komoře byl proto zamítnut konečným rozhodnutím, proti kterému již nelze podat žádný opravný prostředek.

Dne 25. dubna 2020 však Litevská advokátní komora obdržela zprávu od navrhovatele, že předložil OSN návrh proti povinnému členství v advokátní komoře, s největší pravděpodobností Výboru OSN pro lidská práva. Od příslušné instituce OSN Litevská advokátní komora neobdržela žádné oficiální informace.

C) SPECIÁLNÍ VYDÁNÍ AKTUALIT EU

Informace o opatřeních, která byla přijata v souvislosti s COVID-19 jsou shrnuta v příloze č. 1, ve speciálním vydání Aktualit z EU k tomuto tématu.

Aktuality z Evropské unie

od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

Speciální vydání COVID-19
1/2020

★ Rada učinila kroky k zajištění institucionální kontinuity

Rada přijala 23. března opatření, aby za současných výjimečných okolností způsobených pandemií COVID-19 zajistila kontinuitu své činnosti a dohodla na dočasné odchylce od svého jednacího řádu s cílem usnadnit přijímání rozhodnutí písemným postupem. Tato odchylka umožňuje velvyslancům při EU, aby o použití písemného postupu rozhodovali podle pravidel hlasování platných pro přijetí samotného aktu. To znamená, že stávající požadavek jednomyslnosti pro přijetí všech rozhodnutí o použití písemného postupu již neplatí. Uvedené rozhodnutí se použije po dobu jednoho měsíce a jeho platnost může být prodloužena, pokud to bude odůvodněno přetrváváním stávajících výjimečných okolností.

★ Globální reakce na koronavirus: EU zahájila dárcovskou iniciativu

Dne 26. března se skupina G20 na mimořádném zasedání věnovaném rozšíření koronaviru dohodla na vytvoření celosvětové iniciativy pro připravenost a reakci na pandemii, která má „jednat jako univerzální, účinná a trvalá platforma pro financování a koordinaci s cílem urychlit vývoj a dodávku očkovacích látek, diagnostických metod a léčebných prostředků“. Dne 24. dubna zahájily WHO a první skupina globálních aktérů v oblasti zdraví přelomovou celosvětovou spolupráci na urychleném vývoji, výrobě a zajištění spravedlivého globálního přístupu k novým základním zdravotnickým technologiím proti onemocnění COVID-19. Do uvedené skupiny patří nadace Billa a Melindy Gatesových, Koalice pro inovace v připravenosti na epidemie, Aliance pro vakcíny GAVI, Globální fond, mezinárodní nástroj pro nákup léků UNITAID, Wellcome Trust a Světová banka. Společně chtějí dosáhnout společného cíle – spravedlivého globálního přístupu k inovativním nástrojům proti COVID-19 pro všechny.

Evropská unie spojuje své síly s globálními partnery a dne 4. května 2020 odstartovala dárcovskou iniciativu – globální reakci na koronavirus. K získání finančních prostředků na podporu tohoto úsilí Evropská unie a její partneri uspořádají celosvětový dárcovský maraton. Země a organizace z celého světa se vyzývají, aby přispěly k dosažení počáteční cílové částky 7,5 miliardy eur. Komise rovněž vyzývá vlády, významné

podnikatele, známé osobnosti, filantropy, umělce a všechny občany, aby šířili povědomí o této celosvětové dárcovské iniciativě. Vybrané finanční prostředky budou rozděleny do tří složek: diagnostika, léčba a očkovací látky.

Více informací o této iniciativě naleznete zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_710

Zpráva Fair Trials – Ochrana práva na spravedlivý proces v čase pandemie koronaviru: trestní soudnictví přes vzdálený přístup

Organizace Fair Trials publikovala dne 3. dubna zprávu na téma: Ochrana práva na spravedlivý proces v čase pandemie koronaviru: trestní soudnictví přes vzdálený přístup. Zpráva poukazuje na to, že opatření přijatá v souvislosti s pandemií mají také dopad na fungování trestního soudnictví, jelikož přístup k soudům a fungování věznic bylo podrobena několika omezením. Dle zprávy je naprosto nezbytné, aby stát i nadále vykonával své základní funkce, včetně řešení případů v trestních věcech a ochrany práv a životní úrovně obžalovaných, především pak těch zadržovaných. Soudní jednání, která nebyla urgentní spousta států dočasně odročila, avšak státy nadále hledají způsoby, jak udržet soudnictví v běhu skrze vzdálený přístup, včetně jednání přes videokonferenční zařízení nebo telefon. Zvýšené využívání vzdáleného přístupu v rámci trestního řízení může být bráno jako dočasné opatření, avšak pokud se prokáže jako efektivní a navíc ekonomické řešení, je velmi pravděpodobné, že bude využíváno i nadále. Je však potřeba důkladně zvážit jejich dopad na trestní soudnictví a zejména na lidská práva a na právo na spravedlivý proces.

Fair Trials se v tomto dokumentu snaží shrnout možné obavy o lidská práva a poskytnout státům, které zvažují zavedení nebo rozšíření vzdáleného přístupu k trestnímu soudnictví, praktická doporučení a relevantní informace, zejména s ohledem na přístup k obhájci a efektivní právní pomoci; efektivní účasti na soudním jednání (např. bez technických potíží); zajištění přístupu k informacím; zachování presumpce nevin; zajištění zvláštního přístupu k osobám se speciálními potřebami; a ohledně shromažďování dat pro analýzu dopadů na trestní soudnictví.

Kompletní dokument je k dispozici v českém jazyce zde: <https://www.fairtrials.org/sites/default/files/Fair%20Trials%20-%20Safeguarding%20the%20right%20to%20a%20fair%20trial%20during%20the%20Coronavirus%20pandemic%20%28CZ%29.pdf>

FRA: Lidskoprávní dopady pandemie

Agentura EU pro základní práva (FRA) publikovala dne 7. dubna příručku o lidskoprávních dopadech pandemie. Příručka poukazuje zejména na to, jak opatření přijatá v souvislosti s pandemií v rámci nouzových stavů, ospravedlňují omezování dalších práv a svobod, jako například svobodu pohybu a právo shromažďovací. Příručka zahrnuje časové období od 1. února do 20. března 2020.

Kompletní příručka je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-coronavirus-pandemic-eu-bulletin_en.pdf

Komise předložila pokyny k provádění pravidel EU týkajících se řízení v oblasti azylu, navrácení a přesídlování

Komise dne 16. dubna přijala pokyny k provádění příslušných pravidel EU týkajících se řízení v oblasti azylu, navrácení a přesídlování v rámci koronavirové pandemie, jež předloží členským státům. Reaguje tak na žádost členských států o radu ohledně způsobu, jak zajistit kontinuitu řízení a dodržet přinejmenším základní práva. Pokyny byly vypracovány s podporou Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO) a Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) a ve spolupráci s vnitrostátními orgány. Pokyny zmiňují zejména opatření na ochranu zdraví přijatá za účelem omezení fyzického kontaktu mezi azylovými pracovníky a žadateli o azyl mají dopad na azylová řízení; zajištění řádného fungování dublinského systému, jakmile to bude prakticky možné; stanovení rozumných a přiměřených podmínek přijímání; snímání otisků prstů žadatelů a jeho odložení z důvodu opatření přijatých k ochraně veřejného zdraví; pokračování v přípravné činnosti ohledně přesídlování, aby došlo k následnému bezproblémovému obnovení; pokračování v přípravě návratových řízení, jež byla přerušena; apod.

Více informací je k dispozici v českém jazyce zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_666

Pokyny pro zajištění kompletní ochrany osobních údajů v aplikacích proti pandemii

Evropská komise dne 16. dubna zveřejnila pokyny k vývoji nových aplikací, které mají pomáhat v boji proti koronaviru v souvislosti s ochranou osobních údajů. Vývoj těchto aplikací a to, jak je budou občané využívat, může mít významný dopad na léčbu viru a hrát důležitou úlohu v rámci strategie rušení opatření proti šíření viru. Je však důležité zajistit, aby mohli občané EU těmto inovativním digitálním řešením plně důvěřovat a mohli je bez obav přijmout. Cílem pokynů je poskytnout nezbytný rámec, který občanům zaručí, že budou jejich osobní údaje dostatečně chráněny a bude omezeno narušení jejich soukromí při používání těchto aplikací. Navazují na nedávno vydané doporučení Komise o jednotném přístupu EU k používání mobilních aplikací a dat z mobilních telefonů a doplňují sadu nástrojů EU pro aplikace pro vysledování kontaktů, která byla rovněž zveřejněna. Zaměřují se na dobrovolné aplikace s jednou nebo více

z těchto funkcí: přesné informování uživatelů o pandemii koronaviru; dotazníky pro sebe-vyšetření a pokyny pro jednotlivce (funkce vyhodnocování příznaků); upozornění pro osoby, které se nacházejí v blízkosti nakažené osoby, aby se nechaly otestovat nebo přistoupily k samo-izolaci (funkce vysledování kontaktů a varování); komunikační fórum mezi pacienty v samo-izolaci a lékaři, včetně poradenství ohledně další diagnostiky a léčby (telemedicína). Pokyny rovněž stanoví podmínky za kterých lze uvažovat o použití uvedených aplikací: od začátku musí být jasně stanoveno, kdo odpovídá za dodržování pravidel EU pro ochranu osobních údajů - Komise předpokládá, že to bude úlohou vnitrostátních zdravotnických orgánů; instalace aplikace na zařízení uživatele by měla být dobrovolná; uživatel by měl mít možnost dát svůj souhlas ke každé funkci aplikace zvlášť; aplikace by se měla řídit zásadou minimalizace údajů, která vyžaduje, že mohou být zpracovávány pouze ty osobní údaje, které jsou relevantní a omezené na daný účel. Komise nepovažuje lokalizační údaje za nezbytné pro účely vysledování kontaktů a doporučuje je v této souvislosti nepoužívat; osobní údaje by neměly být uchovávány déle, než je nezbytné; údaje by měly být uloženy v zařízení dané osoby a zašifrovány; vnitrostátní orgány pro ochranu údajů by měly na vývoji aplikace plně spolupracovat a měly by být pověřovány přezkumem rozšíření jednotlivých aplikací.

Více informací je k dispozici v českém jazyce zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_669

Komise spustila provoz vědecké platformy pro sdílení dat

Evropská komise dne 20. dubna ve spolupráci s několika partnery spustila evropskou datovou platformu COVID-19, která umožní rychle shromažďovat a sdílet dostupné vědecké informace. Platforma je součástí akčního plánu ERAvsCorona a její zprovoznění je dalším důležitým okamžikem ve snahách EU o podporu evropských a světových vědců v boji proti pandemii COVID-19.

Platforma je k v anglickém jazyce přístupná zde: <https://www.covid19dataportal.org/>

Pokyny EU pro bezpečný návrat na pracoviště

V reakci na otázku, jak zajistit zdraví a bezpečnost pracovníků při návratu na pracoviště dne 24. dubna vydala Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (EU-OSHA) pokyny týkající se návratu na pracoviště, jež obsahují rovněž odkazy na informace o konkrétních odvětvích a povoláních v jednotlivých zemích. Pokyny se týkají následujících oblastí: posuzování rizika a vhodná opatření, zapojení pracovníků, péče o nemocné pracovníky, plánování do budoucnosti a zúročení zkušeností, zajištění stálé informovanosti, informace pro odvětví a povolání. Podle vývoje situace budou pokyny pravidelně aktualizovány na základě spolehlivých informací.

Pokyny jsou k dispozici v anglickém jazyce zde: [https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19: Back to the workplace - Adapting workplaces and protecting workers](https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_Back_to_the_workplace_-_Adapting_workplaces_and_protecting_workers)

CCBE jako platforma pro výměnu informací ohledně uvolňování opatření

Rada evropských advokátních komor (CCBE) se v návaznosti na videokonferenci vedoucích delegací ze dne 27. dubna rozhodla sehrát důležitou roli a vytvořit platformu pro výměnu informací a srovnání navržených strategií členských států pro uvolňování opatření přijatých v souvislosti s pandemií. Cílem této platformy je sdílet zkušenosti a příklady dobré praxe některých členských komor, z nichž další mohou následně těžit. Poskytnuté informace bude následně zároveň možné využít v rámci interakce s unijními institucemi v oblasti justice.

Bankovní balíček Komise usnadní poskytování úvěrů domácnostem a podnikům v EU

Evropská komise dne 28. dubna přijala balíček opatření v oblasti bankovníctví, který má usnadnit poskytování bankovních úvěrů domácnostem a podnikům v celé Evropské unii. Cílem tohoto balíčku je zajistit, aby banky mohly i nadále půjčovat peníze na podporu ekonomiky a pomohly zmírnit závažný hospodářský dopad koronaviru. Obsahuje interpretační sdělení o účetním a obezřetnostním rámci EU, jakož i cílené okamžité změny bankovních pravidel EU. Dnešním nařízením se rovněž provádějí některé cílené okamžité změny bankovních obezřetnostních pravidel EU (nařízení o kapitálových požadavcích) s cílem maximalizovat schopnost bank poskytovat úvěry a absorbovat ztráty. Za tím účelem by měl být upraven harmonogram uplatňování mezinárodních účetních standardů na kapitál bank, na veřejné záruky poskytnuté během této krize by se mělo uplatnit příznivější zacházení, mělo by být odloženo datum uplatňování kapitálové rezervy k pákovému poměru a změněn způsob vylučování některých expozic z výpočtu pákového poměru. Komise rovněž navrhuje, aby se urychlilo uplatňování několika dohodnutých opatření, která budou banky motivovat k financování zaměstnanců, malých a středních podniků a projektů infrastruktury.

Více informací o bankovním balíčku je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://ec.europa.eu/info/publications/200428-banking-package-communication_en

Speciální webové stránky CCBE věnované koronaviru

Rada evropských advokátních komor (CCBE) dne 28. dubna spustila webové stránky speciálně věnované dopadům pandemie koronaviru na oblast justice. Smyslem těchto webových stránek je usnadnit přístup k relevantním informacím advokátům a advokátním komorám. Stránky tak shrnují aktuální obsah z různých zdrojů a jsou věnovány třem oblastem: informacím a aktivitám ze strany CCBE a jejich členských advokátních komor (včetně ČAK); informacím ohledně opatření přijatých na evropské úrovni; a informacím ohledně opatření přijatých na mezinárodní úrovni.

Webové stránky jsou v anglickém jazyce k dispozici zde: <https://www.ccbe.eu/actions/covid-19/#c3165>

Návrh nařízení o dočasných opatřeních týkajících se valných hromad evropských společností (SE) a evropských družstevních společností (SCE)

Evropská komise dne 29. dubna zveřejnila návrh nařízení o dočasných opatřeních týkajících se valných hromad evropských společností (SE) a evropských družstevních společností (SCE). Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu SE a nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003 o statutu SCE stanoví pravidla pro zakládání a fungování právnických osob, které regulují. Nařízení o SE a nařízení o SCE rovněž harmonizují lhůtu pro konání valné hromady. Obě nařízení obsahují ve svém článku 54 stejné pravidlo, že valná hromada SE a SCE se koná nejméně jednou v kalendářním roce do šesti měsíců po uzávěrce účetního období. Z tohoto pravidla nestanoví nařízení žádnou výjimku. Jelikož pandemie COVID-19 má vážný dopad na společnosti a družstevní společnosti, včetně SE a SCE. Zejména z důvodu opatření k omezení volného pohybu osob a fyzického kontaktu, jakož i nutnosti soustředit se na zvládnutí zhoršených podmínek hospodářské činnosti se SE a SCE potýkají se značnými obtížemi, pokud jde o dodržení lhůty pro konání valné hromady uvedené v článku 54 jejich příslušného nařízení. I když členské státy zavedly mimořádná podpůrná opatření v oblasti práva obchodních společností, aby se tyto společnosti mohly se stávajícími výjimečnými okolnostmi vypořádat, zmíněná opatření se netýkají SE ani SCE, protože v obou případech je jejich statut upraven nařízením EU. Konání valných hromad má zásadní význam pro včasné přijetí právními předpisy požadovaných nebo ekonomicky potřebných rozhodnutí, která mají dopad na společnost samotnou, její akcionáře a třetí osoby. Vzhledem k tomu, že výjimečná situace v důsledku rozšíření onemocnění COVID-19 je mimo kontrolu SE, SCE i členských států, stanoví tento návrh na úrovni EU dočasnou odchylku od lhůty podle článku 54 nařízení o SE a článku 54 nařízení o SCE. Tato dočasná odchylka by měla oběma typům společností umožnit uspořádat valnou hromadu do dvanácti měsíců od uzávěrky účetního období, v každém případě však nejpozději do dne 31. prosince 2020.

Návrh je k dispozici v českém jazyce zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020PC0183&from=EN>

Zpráva FATF ohledně rizik a politik v oblasti praní špinavých peněz a financování terorismu přijatých v souvislosti s pandemií COVID-19

Finanční pracovní skupina pro boj s praním špinavých peněz a financováním terorismu (FATF) publikovala dne 4. května zprávu ohledně rizik a politik přijatých v souvislosti s pandemií v oblasti praní špinavých peněz a financování terorismu. Pandemie COVID-19 vedla k bezprecedentním globálním výzvám a rovněž k nárůstu trestných činů souvisejících s COVID-19, včetně podvodů, kyberkriminality, zneužití vládních prostředků nebo mezinárodní finanční pomoci, což vytváří nové typy zdrojové trestné činnosti. Na základě informací poskytnutých členům globální sítě FATF ve dnech 7. a 23. dubna, tento dokument identifikuje výzvy, příklady dobré praxe, politická prohlášení vůči novým hrozbám v oblasti praní špinavých peněz a financování terorismu a rovněž identifikuje slabá místa, jež vznikla v důsledku stávající krize.

Jelikož svět se zaměřuje na opatření proti pandemii COVID-19 a jejím následkům, schopnost vlád a soukromého sektoru plnit povinnosti v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu v segmentech, jako je dohled, regulace a reforma politiky, podávání zpráv o podezřelých transakcích a mezinárodní spolupráce, je aktuálně značně omezena. V důsledku těchto událostí přichází zločinci na nové způsoby jak: obejít opatření hloubkové kontroly klienta; jak zvýšit zneužívání on-line finančních služeb a virtuálních aktiv k přesunu a zatajování nezákonných finančních prostředků; jak využívat ekonomických stimulačních opatření a insolvenčních systémů jako prostředku pro fyzické a právnické osoby k zatajování a praní nezákonných výnosů; jak zvýšit využívání neregulovaného finančního sektoru a vytvořit další příležitosti pro pachatele trestných činů k praní nezákonných finančních prostředků; zneužít a zpronevěřit domácí a mezinárodní prostředky finanční pomoci a nouzové financování; nebo využít COVID-19 a související hospodářský pokles k přechodu na nové podnikání vyžadující hotovost a vysokou míru likvidity v rozvojových zemích.

Politické reakce v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu mohou pomoci podpořit rychlé a účinné provádění opatření v reakci na COVID-19 pro identifikaci nových rizik a eliminaci slabých míst. Zpráva obsahuje příklady takových opatření, mezi něž patří: vnitrostátní koordinace za účelem posouzení dopadu COVID-19 na rizika a systémy boje proti praní peněz a financování terorismu; posílená komunikace se soukromým sektorem; podpora plného využití požadavku na hloubkovou kontrolu klienta založeného na posouzení rizik; podpora elektronických a digitálních platebních prostředků.

Kompletní zpráva je k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/COVID-19-AML-CFT.pdf>

Komise schválila český režim záruk ve výši 5,2 miliardy EUR na úvěry ve prospěch velkých vyvážejících podniků postižených koronavirovou pandemií

Evropská komise dne 5. května schválila český režim záruk ve výši přibližně 5,2 miliardy EUR (142 miliard CZK) pro velké podniky zabývající se vývozem, které jsou postiženy koronavirovou pandemií, rovněž podle dočasného rámce státní podpory. Podpora ve formě státních záruk za úvěry bude dostupná velkým podnikům, jejichž vývoz představuje nejméně 20 % ročních příjmů z prodeje. Účelem tohoto režimu je omezit riziko spojené s poskytováním úvěrů vývozním podnikům. Komise shledala, že opatření předložené Českem je v souladu s podmínkami stanovenými v dočasném rámci. Zejména se i) vztahuje na záruky za investiční úvěry nebo úvěry na pracovní kapitál s omezenou splatností a omezeným objemem; ii) je časově omezeno; iii) omezuje riziko, které stát podstupuje, na nejvýše 80 %; iii) zajišťuje přiměřené protiplnění za záruky a iv) zaručuje, že banky nebo jiné finanční instituce budou účinně směřovat podporu příjemcům, kteří ji potřebují. Režim bude spravovat česká Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP). Poskytnuté záruky podpoří poskytování úvěrů uvedeným společnostem, ale nebudou mít podobu vývozní podpory závislé na vývozních činnostech, jelikož nejsou vázány na konkrétní vývozní smlouvy. Režim naopak financuje obecnou činnost příjemců tím, že jim usnadňuje přístup k likviditě ve formě úvěrů na pracovní kapitál a investičních úvěrů.

Více informací je k dispozici v českém jazyce zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_794

Prohlášení vysokého představitele Josepa Borrella jménem Evropské unie o lidských právech v době koronavirové pandemie

Koronavirová pandemie má dopad na všechny země a regiony světa a na všechny aspekty našeho života. Připomíná nám, jak moc jsme vzájemně propojeni. Dokud bude pandemie v různých částech světa přetrvávat, nikdo v žádné zemi nebude v bezpečí. Nejdůležitější věcí, kterou musíme i nadále mít v boji proti pandemii a při podpoře globálního oživení na paměti, je dodržování všech lidských práv.

Pandemie a její socioekonomické důsledky mají neúměrný dopad na práva žen, dětí a starších osob a také na všechny osoby ve zranitelném postavení, včetně uprchlíků, migrantů a vnitřně vysídlených osob, a prohlubují již dříve existující nerovnosti. Opatření v boji proti pandemii by měla zohledňovat potřeby těch, kdo jsou v největším ohrožení z důvodu marginalizace, stigmatizace, xenofobie a rasismu a dalších forem diskriminace. V době omezení volného pohybu osob je obzvláště důležité předcházet všem formám sexuálního a genderově podmíněného násilí, chránit před ním (mimo jiné prostřednictvím odpovídajícího mechanismu nápravy) a zajistit trvalý přístup ke všem službám základní zdravotní péče. Veškerá opatření a kroky přijímané v reakci

na pandemii by měly být inkluzivní a genderově citlivé a zajišťovat plné a účinné zapojení žen do rozhodovacích procesů a do všech fází reakce a oživení. Je zapotřebí zabývat se také závažnými důsledky krize pro hospodářská a sociální práva.

Evropská unie znovu potvrzuje, že je nutné věnovat zvláštní pozornost čím dál silnějším dopadu pandemie na všechna lidská práva, demokracii a právní stát. Mezinárodní právo v oblasti lidských práv v krizové situaci umožňuje, aby státy omezovaly určitá lidská práva za předpokladu, že opatření jsou nezbytná, přiměřená, dočasná povahy a nediskriminační. Koronavirová pandemie by neměla být využívána jako záminka k zužování demokratického a občanského prostoru, menšímu dodržování zásad právního státu a mezinárodních závazků, ani k omezování svobody projevu, svobody tisku a přístupu k informacím online i offline. Opatření by neměla sloužit jako prostředek k omezování činnosti obránců lidských práv, novinářů, pracovníků sdělovacích prostředků a organizací občanské společnosti. Digitální technologie, jež mají potenciál pomoci pandemii zvládnout, by se měly využívat za plného dodržování lidských práv, včetně práva na soukromí.

K ochraně práva každého člověka na požívání co nejvyšší dosažitelné úrovně zdraví je nezbytný přístup ke spolehlivým informacím. Lidem se musí dostat možnosti chránit své vlastní zdraví i zdraví druhých. Zavádějící či nepravdivé informace mohou být životu nebezpečné. Proto je velice důležité důrazně bojovat proti dezinformacím pomocí transparentních, včasných a faktických informací, a posilovat tak odolnost společnosti.

Evropská unie uznává, že úloha občanské společnosti a obránců lidských práv, jejímž cílem je povzbuzovat k solidaritě a poskytování pomoci těm, kdo ji nejvíce potřebují, a vystupovat na obranu lidských práv, základních svobod a demokratického prostoru a prosazování odpovědnosti, má nyní větší význam než kdy dříve.

Je na čase vyvinout mnohostranné úsilí o solidaritu a globální spolupráci. Evropská unie znovu potvrzuje, že je odhodlána přispět ke globální reakci na tuto pandemii. Evropská unie bude prosazovat koordinaci na všech příslušných mnohostranných fórech, včetně spolupráce s OSN, WHO, Radou Evropy, OBSE a dalšími regionálními organizacemi. Obzvláště důležitá jsou i opatření přijímaná na vnitrostátní úrovni.

Evropská unie podporuje významnou úlohu systému OSN při aktivaci a koordinaci globální reakce na pandemii, v níž jsou stěžejní lidská práva. Rozhodně podporujeme výzvu generálního tajemníka OSN k okamžitému celosvětovému příměří, jakož i výzvu k ukončení genderově podmíněného násilí, a práci vysoké komisařky pro lidská práva a jejího úřadu.

Evropská unie připomíná, že všechna lidská práva jsou univerzální, nedělitelná, vzájemně provázaná a na sobě závislá. Na to nesmíme za současné globální krize zapomínat. Jsme odhodláni zajistit, aby naše reakce zachovávala důstojnost a lidská práva všech bez jakékoli diskriminace a vyzýváme všechny vlády na světě, aby učinily totéž. Nikdo nesmí být opomenut a žádné lidské právo nesmí být přehlíženo.

Jarní hospodářská prognóza EU

Hospodářství EU v letošním roce navzdory rychlé a komplexní reakci v oblasti všech politik na národní i evropské úrovni zaznamená recesi historických rozměrů – vyplývá z jarní hospodářské prognózy 2020, jež byla publikována dne 6. května. Základní prognóza vychází z předpokladu, že od května dojde k postupnému rušení omezení volného pohybu osob. Pokud by měla pandemie závažnější průběh a trvala by déle, než se předpokládá v současné době, mohla by způsobit mnohem větší propad HDP, než s jakým počítá základní scénář této prognózy. Existuje rovněž riziko, že pandemie uvede do chodu radikálnější a trvalejší změnu postojů ke globálním hodnotovým řetězcům a mezinárodní spolupráci, což by mělo dopad na vysoce otevřenou a vzájemně propojenou evropskou ekonomiku. Pandemie by po sobě mohla také zanechat trvalé následky v podobě bankrotů a dlouhodobého poškození trhu práce. Hospodářství celé EU by pak mělo v letošním roce ztratit 7,5 % a v roce 2021 naopak přibližně o 6 % růst. Odhady letošního růstu pro EU a eurozónu byly ve srovnání s podzimní hospodářskou prognózou 2019 revidovány a sníženy o 9 procentních bodů.

Dopad na ekonomiku EU je symetrický v tom ohledu, že pandemie zasáhla všechny členské státy, nicméně jak rozsah zpomalení v roce 2020 (od $-4,25\%$ v Polsku do $-9,75\%$ v Řecku), tak míra oživení v roce 2021 se budou stát od státu značně lišit, přičemž oživení nebude záviset pouze na vývoji pandemie v dané zemi, ale také na struktuře jejich hospodářství a schopnosti reagovat přijetím stabilizačních opatření. S ohledem na vzájemnou provázanost ekonomik zemí EU bude mít na dynamiku oživení v každém členském státě vliv také míra oživení v ostatních členských státech.

Pro minimalizaci hospodářských škod a rychlé a stabilní oživení, které do ekonomiku přinesou udržitelný a inkluzivní růst, bude zásadní to, zda budou opatření členských států i EU přijatá v reakci na krizi i nadále efektivní. Práce na zkrácený úvazek, mzdové dotace a podpora podniků mohou úbytek pracovních míst omezit, epidemie COVID-19 však bude mít na pracovní trh výrazně nepříznivý dopad. Míra nezaměstnanosti v eurozóně by měla v roce 2020 vzrůst na 9,5 %. Zranitelné jsou zejména státy s vysokým podílem pracovníků zaměstnaných na základě krátkodobých smluv a zaměstnanců závislých na cestovním ruchu. Spotřebitelské ceny by se měly v průběhu tohoto roku kvůli propadu poptávky a prudkému poklesu cen ropy výrazně snížit, což by mělo více než spolehlivě vyvážit ojedinělý nárůst cen vyvolaný přerušením dodávek v důsledku pandemie. Předpokládaná inflace v eurozóně měřená harmonizovaným indexem spotřebitelských cen by měla v roce 2020 činit 0,4 % a v roce 2021 pak 1,1 %. Inflace v celé EU by pak měla v roce 2020 dosáhnout výše 0,6 % a v následujícím roce 1,3 %.

Ve snaze omezit hospodářské škody způsobené pandemií zareagovaly členské státy rozhodným přijetím fiskálních opatření. Automatické stabilizátory, jako jsou dávky sociálního zabezpečení doplněné o diskreční fiskální opatření, zřejmě povedou k nárůstu výdajů. V důsledku toho se dá očekávat, že celkový schodek veřejných financí v eurozóně a EU skokově vzroste z 0,6 % HDP v roce 2019 na přibližně 8,5 % v roce 2020, načež by měl v roce 2021 klesnout na přibližně 3,5 %. Po období setrvalého poklesu, které trvalo od roku 2014, by měl vzrůst také poměr dluhu k HDP. V celé EU

by pak měl podle prognózy v roce 2020 narůst na přibližně 95 % (v roce 2019 dosahoval 79,4 %) a následně by pak měl v roce 2021 klesnout na 92 %.

Kompletní dokument je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip125_en.pdf

Evropská komise schválila český program v objemu 200 milionů korun, který podpoří výzkum a vývoj související s koronavirovou pandemií

Evropská komise schválila dne 7. května český program podpory ve výši 200 milionů korun (přibližně 7,3 milionu eur), který podpoří výzkum a vývoj související s koronavirovou pandemií. Program byl schválen na základě dočasného rámce státní podpory, jež je podrobně popsán výše.

Veřejná podpora bude poskytována ve formě přímých dotací. Do programu se budou moci zapojit všechny společnosti v České republice, které jsou schopné realizovat příslušné výzkumné a vývojové projekty, a to ze všech sektorů. Program se zaměřuje na podporu vývoje inovačních řešení v boji proti koronavirové pandemii. Patří mezi ně lékařské a jiné zdravotnické technologie a řešení, například systémy 3D tisku a aplikace pro lepší logistiku. Podpora pokryje 75 % příslušných nákladů na výzkum a vývoj. Výsledky výzkumu budou navíc podle programu dány prostřednictvím neexkluzivních licencí k dispozici třetím stranám v Evropském hospodářském prostoru (EU plus Island, Lichtenštejnsko a Norsko).

Více informací je k dispozici v českém jazyce zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_829

Debata Výboru JURI s komisařem Reyndersem v Evropském parlamentu

Dne 7. května se na půdě Evropského parlamentu (online) uskutečnila debata europoslanců s komisařem pro spravedlnost Didier Reyndersem. Smyslem debaty bylo diskutovat ohledně opatření přijatých v souvislosti s pandemií v oblasti soudnictví, ale rovněž dalších opatření členských států, která v sobě nesou riziko ohrožení principů právního státu. Komisař jednak zmínil situaci v justici Polsku, avšak s ohledem na nouzový stav zejména situaci v Maďarsku, kde problém spočívá v tom, že zavedená opatření mají trvat pouze po nezbytně dlouhou dobu, s čímž se v Maďarsku nepočítá. Maďarský parlament by měl rozhodnout o odvolání nouzového stavu a opatření a rovněž o oživení svobody tisku. Komisař zmínil, že Komise monitoruje veškerá opatření přijatá v členských státech v souvislosti s pandemií. Europoslanci se komisaře dotazovali například na to, jaká opatření chce dále přijmout na podporu skomírajících podniků, a rovněž jakou roli budou v rámci fáze zotavení hrát digitální nástroje (například v souvislosti s bojem proti dezinformacím). Europoslance rovněž zajímaly změny v pracovním programu Komise pro tento rok. Komisař Reynders v rámci debaty uvedl, že stávající krize není důvodem pro omezování, či porušování

lidských práv. Zmínil opatření v této souvislosti dosud navržená Komisí (z nichž některá jsou zmíněna výše, všechna pak dostupná v rámci časové osy). Zmínil, že pandemie přispěje k urychlení digitalizace v oblasti justiční spolupráce v civilních věcech a digitalizaci justice obecně. Komisař zmínil, že Komise plánuje aktivně pokračovat v práci na analýze použití umělé inteligence, blockchainových technologií a vytváření nových způsobů pro alternativní řešení sporů, apod. Strany debaty se shodly na potřebě zajistit urychleně jednání trialogu tak, aby společnost viděla výsledky unijní činnosti.

Záznam z jednání je k dispozici zde: https://multimedia.europarl.europa.eu/en/juri-committee-meeting_20200507-1115-COMMITTEE-JURI_vd

Návrh pravidel prodloužit některé lhůty pro podávání a výměnu informací v oblasti daní v důsledku pandemie COVID-19

Komise dne 8. května zveřejnila návrh směrnice, kterou se mění směrnice 2011/16/EU s cílem řešit naléhavou potřebu prodloužit některé lhůty pro podávání a výměnu informací v oblasti daní v důsledku pandemie COVID-19. Návrh vznikl v návaznosti na řadu žádostí členských států a osob, na něž se vztahuje povinnost oznamovat informace podle směrnice Rady 2011/16/EU ze dne 15. února 2011 o správné spolupráci v oblasti daní, o odklad některých lhůt pro podávání a výměnu informací podle této směrnice. Konkrétně se žádosti o odklad týkají automatické výměny informací o finančních účtech, jejichž příjemci jsou daňovými rezidenty v jiném členském státě, a přeshraničních uspořádáních, která se mají oznamovat, uvedených v příloze IV směrnice Rady 2011/16/EU. Závažné narušení způsobené pandemií COVID-19 brání včasnému dodržování předpisů finančními institucemi a osobami, na něž se vztahuje povinnost oznamovat přeshraniční uspořádání, a negativně ovlivňuje kapacity správců daně v jednotlivých členských státech shromažďovat a zpracovávat údaje. Od vypuknutí pandemie COVID-19 obdržela Komise značný počet dotazů a žádostí a zahájila řadu iniciativ s cílem zmírnit dopad krize. V této souvislosti již GŘ TAXUD přijalo několik rozhodnutí, zejména v oblasti cel a DPH, s cílem bezodkladně vyřešit problémy nebo poskytnout alespoň ujištění. Směrnice navrhuje změny některých lhůt pro podávání a výměnu informací podle směrnice Rady 2011/16/EU, konkrétně pokud jde o informace o finančních účtech podle směrnice Rady 2014/107/EU a o přeshraničních opatřeních, která se mají oznamovat, podle směrnice Rady (EU) 2018/822.

Navrhovaná pravidla odloží lhůtu pro výměnu informací o finančních účtech podléhajících oznamování o 3 měsíce, tj. do 31. prosince 2020; změní datum první výměny informací o přeshraničních uspořádáních, která se mají oznamovat, uvedených v příloze IV směrnice Rady 2011/16/EU, a to z 31. října 2020 na 31. ledna 2021; změní datum začátku období v délce 30 dnů pro oznamování přeshraničních uspořádání, která jsou zahrnuta v charakteristických znacích v příloze IV směrnice Rady (EU) 2018/822, a to od 1. července 2020 na 1. října 2020; změní datum pro oznamování „historických“ přeshraničních opatření (tj. opatření, která se měla oznamovat od 25. června 2018 do 30. června 2020) z 31. srpna 2020 na 30. listopadu 2020. Vzhledem k současné nejistotě ohledně vývoje pandemie COVID-19

navrhovaná iniciativa umožňuje jednou prodloužit dobu odkladu pro podávání a výměnu informací.

Kompletní text návrhu směrnice je k dispozici v českém jazyce zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020PC0197&from=EN>

Komise vyzývá členské státy, aby prodloužily omezení cest do EU, jež nejsou nezbytně nutné, do 15. června

Komise dne 8. května vyzvala členské státy Schengenu a země přidružené k Schengenské úmluvě, aby prodloužily dočasné omezení jiných než nezbytně nutných cest do EU o dalších 30 dnů – do 15. června. Některé státy EU a země přidružené k Schengenské úmluvě sice přijímají předběžné kroky k uvolnění opatření proti šíření pandemie, avšak situace v Evropě i ve světě zatím není stabilní. To vyžaduje další opatření na vnějších hranicích, která mají snížit riziko šíření nákazy vlivem cestování do EU. Cestovní omezení by se měla rušit postupně: jak je zdůrazněno ve společném evropském plánu rušení opatření proti šíření nákazy, bude nejdříve nutné postupně a koordinovaně zrušit kontroly na vnitřních hranicích, v druhé fázi pak bude možné uvolnit omezení na hranicích vnějších.

Více informací je k dispozici v českém jazyce zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_823

Komise rozšířila dočasný rámec státní podpory v souvislosti s rozšířením koronavirové nákazy

Evropská komise přijala dne 8. května druhý pozměňovací návrh na rozšíření působnosti dočasného rámce státní podpory, který byl přijat 19. března 2020 na základě čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU, s cílem podpořit ekonomiku v souvislosti s rozšířením koronavirové nákazy.

Změny navazují na první pozměňovací návrh, který byl přijat dne 3. dubna 2020. Na základě těchto horizontálních pravidel a v úzké spolupráci s členskými státy Komise již schválila státní podporu na pomoc ekonomice EU v odhadované výši 1,9 bilionu eur. Dočasný rámec ve znění ze dne 3. dubna 2020 stanoví následující druhy podpory, které mohou členské státy poskytnout:

- přímé granty, kapitálové injekce, selektivní daňová zvýhodnění a zálohy k pokrytí naléhavé potřeby likvidity, úvěry s nulovým úrokem nebo úvěrové záruky pokrývající 100 % rizika, s výjimkou podniků působících v odvětví zemědělské prvovýroby, pro které platí limit 100 000 eur, a podniků působících v odvětví rybolovu a akvakultury, pro něž platí limit 120 000 eur;
- státní záruky za úvěry poskytnuté podnikům (mohou pokrýt až 90 % úvěrového rizika), které mají zajistit, aby banky i nadále poskytovaly úvěry zákazníkům;

- subvencované veřejné úvěry pro podniky se zvýhodněnými úrokovými sazbami. Tyto úvěry jsou určeny na pokrytí bezprostředních potřeb v oblasti pracovního kapitálu a investic;
- záruky pro banky zprostředkovávající státní podporu reálné ekonomice, které stanoví, že podpora se považuje za přímou podporu zákazníků bank, nikoli bank samotných, a dávají pokyny k tomu, jak zajistit minimální narušení hospodářské soutěže mezi bankami;
- veřejné krátkodobé pojištění vývozních úvěrů pro všechny země, aniž by dotyčný členský stát musel prokázat, že daná země představuje dočasné neobchodovatelné riziko;
- podpora výzkumu a vývoje souvisejícího s koronavirem za účelem řešení současné zdravotní krize ve formě přímých grantů, vratných záloh nebo daňových zvýhodnění. Lze poskytnout bonus na projekty přeshraniční spolupráce mezi členskými státy;
- podpora na výstavbu a rozšíření testovacích zařízení nezbytných pro vývoj a testování produktů potřebných pro zvládnutí koronavirové nákazy (včetně očkovacích látek, plicních ventilátorů a ochranných oděvů), až po jejich první průmyslové využití. Tato podpora může mít formu přímých grantů, daňových zvýhodnění, vratných záloh a záruk za pokrytí ztrát. Podnikům lze poskytnout bonus, pokud je jejich investice podporována více než jedním členským státem a pokud je dokončena do dvou měsíců od poskytnutí podpory;
- podpora na výrobu produktů relevantních pro zvládnutí koronavirové nákazy ve formě přímých grantů, daňových zvýhodnění, vratných záloh a záruk za pokrytí ztrát. Podnikům lze poskytnout bonus, pokud je jejich investice podporována více než jedním členským státem a pokud je dokončena do dvou měsíců od poskytnutí podpory;
- cílená podpora ve formě odkladu plateb daní nebo příspěvků na sociální zabezpečení v případě odvětví, regionů nebo druhů podniků, které jsou pandemií nejvíce zasaženy;
- cílená podpora v podobě mzdových dotací na zaměstnance určená podnikům působícím v nejvíce postižených odvětvích nebo regionech, které by bez této podpory musely propouštět zaměstnance.

Dočasný rámec umožňuje členským státům všechna podpůrná opatření vzájemně kombinovat, s výjimkou úvěrů a záruk za tentýž úvěr a úvěrů přesahujících stropy stanovené dočasným rámcem. Rovněž členským státům umožňuje kombinovat všechna podpůrná opatření poskytnutá podle dočasného rámce se stávajícími možnostmi poskytování podpory de minimis, která může činit nejvýše 25 000 eur během tří účetních období v případě podniků působících v odvětví zemědělské prvovýroby, 30 000 eur během tří účetních období v případě podniků působících v odvětví rybolovu a akvakultury a 200 000 eur během tří účetních období v případě podniků působících ve všech ostatních odvětvích. **Členské státy se však musí zavázat k tomu, že zabrání nepatřičné kumulaci podpůrných opatření u stejných podniků a omezí podporu tak, aby odpovídala jejich skutečným potřebám.** Druhý pozměňovací návrh doplňuje typy opatření, které jsou již v dočasném rámci a stávajících pravidlech státní podpory zahrnuté, o nová kritéria, na jejichž základě mohou členské státy poskytovat rekapitalizaci a podřízený dluh podnikům, které to potřebují, a zároveň zajistit rovné podmínky v rámci EU.

Podmínky týkající se nezbytnosti, vhodnosti a rozsahu intervence: rekapitalizační podpora by měla být poskytnuta pouze v případě, že není k dispozici žádná jiná vhodná řešení. Tato intervence musí být rovněž v obecném zájmu, například aby se zabránilo sociálním problémům a selhání trhu v důsledku značné ztráty pracovních míst, odchodu inovativního nebo systémově významného podniku nebo riziku narušení dostupnosti důležité služby. Rekapitalizační podpora musí být omezena na zachování životaschopnosti podniku a neměla by jít nad rámec obnovení kapitálové struktury příjemce do stavu před rozšířením koronavirové nákazy.

Podmínky týkající se zahájení účasti státu na kapitálu podniků a protiplnění: stát musí za rizika, která prostřednictvím rekapitalizační podpory nese, dostávat dostatečné protiplnění. Kromě toho musí mechanismus protiplnění motivovat příjemce a/nebo jejich majitele k odkupu akcií nabytých státem za použití státní podpory, aby se zajistilo, že státní intervence bude mít pouze dočasné trvání.

Podmínky týkající se ukončení účasti státu na kapitálu dotčených podniků: příjemci a členské státy jsou povinni vypracovat strategii pro ukončení státní účasti, zejména pokud jde o velké podniky, které od státu obdržely významnou rekapitalizační podporu. Pokud po šesti letech od poskytnutí rekapitalizační podpory kótované společnosti (po sedmi letech v případě ostatních společností) panují nejasnosti ohledně ukončení státní účasti, musí být Komisi oznámen plán restrukturalizace příjemce.

Podmínky týkající se vedení: dokud nedojde k úplnému ukončení státní účasti, nesmí příjemci vyplácet dividendy ani zpětně odkupovat akcie. Kromě toho až do okamžiku, kdy dojde ke splacení alespoň 75 % rekapitalizační podpory, platí přísná omezení, pokud jde o odměňování vedení, včetně zákazu vyplácení bonusů. Tyto podmínky mají rovněž za cíl motivovat příjemce a jejich vlastníky, aby – jakmile jim to hospodářská situace umožní – akcie ve vlastnictví státu odkoupili.

Zákaz křížového subvencování a akvizic: aby se zajistilo, že příjemci nebudou z rekapitalizační podpory poskytnuté státem neoprávněně těžit na úkor spravedlivé hospodářské soutěže na jednotném trhu, nesmí poskytnutou pomoc použít na podporu hospodářských činností integrovaných podniků, které měly hospodářské obtíže již před 31. prosincem 2019. Kromě malých a středních podniků nesmějí příjemci navíc do doby, než bude splaceno alespoň 75 % rekapitalizační podpory, v zásadě nabýt více než 10% podíl v konkurenčních subjektech nebo v jiných subjektech v téže oblasti podnikání, a to ani v těch, které působí v předcházejících a navazujících operacích. V rámci této změny mohou členské státy oznamovat rekapitalizační režimy nebo jednotlivá opatření podpory. V případě schvalování režimu Komise požádá o samostatné oznámení o podpoře poskytnuté podniku přesahující prahovou hodnotu 250 milionů eur pro účely individuálního posouzení. Podniky, které se nacházely v obtížích již ke dni 31. prosince 2019, nejsou pro podporu podle dočasného rámce způsobilé.

Transparentnost vůči veřejnosti a podávání zpráv: je-li rekapitalizační podpora příjemcům poskytnuta v rámci režimů, musí členské státy zveřejnit podrobnosti o totožnosti podniků, které podporu obdržely, jakož i částku této podpory do tří měsíců od rekapitalizace. Kromě toho musí příjemci, s výjimkou malých a středních podniků, zveřejnit informace o využití obdržené podpory, včetně informací o tom, jak podpora,

kteřou obdržely, podporuje jejich činnost v souladu s povinnostmi EU a povinnostmi na úrovni členských států v souvislosti s ekologickou a digitální transformací.

Změna dočasného rámce rovněž zavádí možnost členských států poskytnout podnikům, které čelí finančním potížím v důsledku šíření koronavirové nákazy podřízený dluh za výhodných podmínek. Tato možnost, jež se týká dluhových nástrojů, které jsou v případě insolvenčního řízení podřízeny běžným přednostním věřitelům, doplňuje soubor nástrojů, který mají členské státy k dispozici. V případě, že podnik pokračuje v činnosti, nelze podřízený dluh přeměnit ve vlastní kapitál, a stát tedy nese menší riziko. Jelikož však tento dluh zvyšuje schopnost podniků přijímat přednostní dluh podobně jako kapitálovou podporu, podpora ve formě podřízeného dluhu zahrnuje ve srovnání s přednostním dluhem podle dočasného rámce vyšší protiplnění a další omezení týkající se jeho výše. Pokud členské státy chtějí poskytnout podřízený dluh, jehož výše překračuje prahové hodnoty, uplatní se všechny výše uvedené podmínky pro rekapitalizační opatření.

Pozměněný dočasný rámec bude platit do konce prosince 2020. Vzhledem k tomu, že se problémy se solventností mohou projevit až v pozdější fázi krize, Komise v případě rekapitalizačních opatření tuto lhůtu prodloužila až do konce června 2021. Před těmito termíny nicméně Komise v zájmu právní jistoty posoudí, zda jejich platnost není třeba prodloužit.

Více informací je k dispozici v anglickém jazyce zde: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/covid_19.html

Globální reakce na koronavirus: EU zřizuje humanitární letecký most

Evropská komise zřídila humanitární letecký most EU, který má v rámci reakce na koronavirus sloužit k přepravě humanitárních pracovníků a nouzových dodávek do některých nejzranitelnějších oblastí na světě. První let EU, provozovaný ve spolupráci s Francií, je vypraven z Lyonu a zajišťuje přepravu přibližně 60 humanitárních pracovníků z různých nevládních organizací a 13 tun humanitární pomoci. V příštích dnech se uskuteční dva následné nákladní humanitární lety, jež přepraví dalších celkem 27 tun dodávek humanitární pomoci. Cestou zpět budou prostřednictvím tohoto leteckého mostu ze Středoafričké republiky repatriováni občané EU a další cestující. V rámci společného úsilí Komise a členských států financuje Komise lety členských států do navrhovaných destinací a z nich, pokud možno v kombinaci s repatriačními lety, jež převážejí také střídající se humanitární pracovníky. Tento most mohou využívat humanitární pracovníci z úřadů členských států, nevládních organizací nebo agentur OSN. Komise financuje 100 % nákladů na dopravu, zatímco za zadávání veřejných zakázek na humanitární materiál nadále odpovídají partneři EU.

Více informací je k dispozici v českém jazyce zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_813

Časová osa – opatření unijních institucí týkající se onemocnění COVID-19

Rada i Komise na svých stránkách publikovaly pravidelně aktualizované časové osy, jež poskytují přehled nejnovějších opatření v souvislosti s šířením onemocnění COVID-19. Na stránkách jsou rovněž k dispozici přehledy a politiky s pandemií související.

Časová osa opatření Rady je k dispozici z části v českém jazyce zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/covid-19-coronavirus-outbreak-and-the-eu-s-response/timeline/>

Časová osa opatření přijatých Komisí je k dispozici v českém jazyce zde: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/timeline-eu-action_cs

Doplňující informace, jež mají pro advokáty relevanci, týkající se zejména opatření přijatých v souvislosti s fungováním justice a advokacie v EU jsou rovněž k dispozici na portálu e-justice zde: https://e-justice.europa.eu/content_impact_of_the_covid19_virus_on_the_justice_field-37147-en.do

SDEU a ESLP

ESLP: Opatření přijatá v souvislosti s pandemií

Evropský soud pro lidská práva vyhlásil dne 9. dubna aktualizaci zvláštních opatření související s nepředvídatelnou globální krizí související se šířením koronaviru, přičemž původní opatření vyhlášená 16. března byla rozšířena. Hlavní aktivity Soudu a soudní činnost nadále pokračuje, zejména pak naléhavá řízení. Pracovníci Soudu vykonávají své povinnosti z domova. Řízení, v rámci kterých, byla podána žádost o prozatímní opatření na základě čl. 39 jednacího řádu Soudu, kde bezprostředně hrozí nenapravitelná škoda, mohou probíhat. Budova Soudu není nadále veřejnosti přístupná, jednání plánovaná na březen a duben jsou odročena. Šestiměsíční lhůta pro podání stížnosti, budou výjimečně pozastaveny na dobu dalších dvou měsíců, a to od 16. března do 15. června 2020. Všechna zavedená opatření budou pravidelně revidována. Lhůty v probíhajících řízeních, jež byly prodlouženy o jeden měsíc od 16. března, jsou nyní od 16. dubna prodlouženy o další dva měsíce, s výjimkou tříměsíční lhůty podle čl. 43 Úmluvy.

Informace jsou k dispozici v anglickém jazyce zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/PD_STRAS/EN_PDS_20200316_ECHR-is-taking-exceptional-measures.pdf

SDEU: Přizpůsobení soudní činnosti Soudního dvora z důvodu pandemie

Soudní dvůr dne 5. května vydal aktualizované informace o přizpůsobení svých pracovních postupů z důvodu současné sanitární krize. Soudní činnost pokračuje, ale přednost mají přirozeně zvláště naléhavé věci (jako jsou naléhavá řízení, zrychlená řízení a řízení o předběžných opatřeních).

Běh lhůt pro podání žaloby a kasačního opravného prostředku pokračuje a účastníci řízení jsou povinni je dodržet, aniž by tím bylo dotčeno případné použití čl. 45 druhého pododstavce Protokolu o statutu Soudního dvora Evropské unie.

Naproti tomu lhůty stanovené v probíhajících řízeních – s výjimkou výše uvedených řízení, která vykazují zvláštní naléhavost – se prodlužují o jeden měsíc. Uplynou na konci dne, který v následujícím měsíci nese stejné číslo jako den, jímž měla lhůta uplynout, nebo v případě, že takový den v následujícím měsíci není, posledním dnem tohoto měsíce. Až do odvolání a není-li uvedeno jinak, jsou lhůty stanovené soudní kanceláří rovněž prodloužené o jeden měsíc.

Z důvodu krize jsou nyní jednání pozastavena, a aby nebylo zpožděno vyřizování věcí, jednání původně stanovené v některých z nich bylo nahrazeno písemnými otázkami účastníkům řízení a zúčastněným. Umožní-li to sanitární podmínky, Soudní dvůr zvažuje pokračovat v jednáních **od pondělí 25. května 2020**, ale nelze vyloučit, že některá z těchto jednání budou muset být kvůli okolnostem a logistickým výzvám vyvolaným Covid-19 rovněž nahrazena otázkami účastníkům řízení a zúčastněným k písemnému zodpovězení. V případě nově stanovených jednání budou zástupci účastníků a zúčastněných v dotčených věcech informováni soudní kanceláří o dni a hodině konání těchto jednání a za účelem jejich řádné organizace, zejména po jazykové stránce, budou vyzváni, aby soudní kancelář informovali co nejdříve o své přítomnosti na těchto jednáních.

Budou mimoto přijata nejpřísnější sanitární opatření v souladu s právní úpravou vydanou lucemburskými orgány s cílem zajistit optimální průběh jednání, včetně mj. pravidel dodržování minimální fyzické vzdálenosti a povinného nošení ochranné roušky mimo jednací síň. Zástupci účastníků a zúčastněných se vyzývají, aby si přinesli vlastní talár. Účastníci řízení a zúčastnění se vyzývají, aby pravidelně sledovali internetové stránky Soudního dvora Evropské unie (<https://curia.europa.eu>).

Za účelem usnadnění komunikace s účastníky řízení a zúčastněnými v tomto krizovém období se soudy členských států a zástupci účastníků řízení a zúčastněných, kteří ještě nemají otevřený účet e-Curia, naléhavě vyzývají, aby se seznámili s touto zabezpečenou aplikací (e-Curia), která umožňuje elektronické podávání a doručování procesních písemností ve věcech předložených Soudnímu dvoru. Vzhledem ke stávajícím okolnostem jsou výjimečně přijímány formuláře žádostí o otevření účtu předané soudní kanceláří elektronickou poštou, pokud jsou doprovázeny nezbytnými řádně podepsanými a oskenovanými doklady.

Tribunál přistoupil odlišně k řešení níže uvedených specifik, jinak jsou všechna opatření totožná s výše uvedenými - běh lhůt pro podání návrhu na zahájení řízení pokračuje a účastníci řízení jsou povinni je dodržet, aniž by tím byla dotčena možnost

uplatnit čl. 45 druhý pododstavec Protokolu o statutu Soudního dvora Evropské unie. Lze-li lhůty prodloužit, přísluší účastníkům řízení, aby požádali o jejich prodloužení včas, aby soud mohl rozhodnout. K zohlednění oprávněných obtíží, jimž nyní účastníci řízení musí čelit, budou procesní lhůty stanovené soudní kanceláří přizpůsobené kontextu sanitární krize. Jednání k přednesu řeči stanovená až do 15. května 2020 byla odročena.

Veškeré informace jsou dostupné zde: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_97552/cs/

Odbor mezinárodních vztahů ČAK

